COLECȚIA „MĂRTURII"

TORTURAT PENTRU CREDINŢĂ

Haralan Popov

Un om al lui Dumnezeu a dispărut în temniţele comuniste
... după treisprezece ani, de acolo a apărut un gigant spiritual

Haralan Popov

Torturat pentru credinţă

CUPRINS:

Cuvânt înainte.

Cartea prezintă un erou al credinţei creştine din Bulgaria – ţară nu numai vecină României, dar legată de România şi prin faptul că – la fel ca noi – a suferit secole de asuprire turcească, căreia i-a urmat în veacul nostru asuprirea comunistă.

Pe Haralan Popov l-am cunoscut personal. El a fost un pastor creştin plin de Duhul Sfânt. Acesta 1-a călăuzit ce să facă în viaţă.

Când unii creştini se aranjau cumva cu comuniştii ca să nu aibă de suferit, Haralan nu putea să facă nici o concesie. El spunea cu curaj adevărul întreg şi li-1 spunea comuniştilor drept în faţă. Rezultatul a fost că a stat

treisprezece ani în închisoare. Aproximativ în aceeaşi perioadă, soţia mea, Sabina, şi eu am stat închişi în România.

S-au petrecut grozăvii în închisorile româneşti. Numai puţine din ele au putut fi descrise, majoritatea întrecând puterea de înţelegere a minţii şi sufletului omenesc. Dar barbaria din Bulgaria le-a întrecut. E de-ajuns să vă spun că o tânără bulgăroaica a rugat pe temniceri să poată vedea măcar o dată faţa logodnicului. Fusese decapitat. Chiar aşa bestialitate nu a fost în România.

Haralan a stat închis în perioada nebuniei urii comuniste. El a rămas un om liniştit şi echilibrat. A fost o pildă de creştin. întrebuinţez expresia curentă că „a stat" acolo. în realitate comuniştii nu l-au lăsat să stea. A trebuit să facă munci forţate istovitoare, îndurând foame şi bătăi, trebuind să lucreze ca un rob. Nici Duhul Sfânt nu 1-a lăsat „să stea" în închisoare. A predicat acolo, câştigând pentru Dumnezeu şi camarazi şi chinuitori.

Răutatea ateistă a mers la extrem. Dar tot aşa cumpătarea, liniştea, credinţa şi dragostea creştină. Haralan va rămâne o pildă în aceasta pentru generaţiile următoare. Acum este în cer unde îşi primeşte răsplata. El face parte acum din norul de martori – oamenii gata să-şi dea viaţa pentru Isus.

Să învăţăm de la astfel de sfinţi şi să ne înarmăm cu aceleaşi sentimente!

Pastor Richard Wurmbrand.

Prefaţă.

Două lucruri m-au întărit în timpul celor 13 ani şi 2 luni de închisoare comunistă. în primul rând faptul că viaţa mea depindea numai de Dumnezeu şi nu de călăii mei comunişti. In al doilea rând, era dorinţa de a trăi ca să pot povesti într-un viitor mai mult sau mai puţin îndepărtat toate lucrurile la care fusesem martor. Scopul acestei cărţi nu este de a arăta depravarea umană (acea depravare pe care am experimentat-o zi şi noapte în timpul celor treisprezece ani de detenţie), ci de a dezvălui copleşitoarea iubire a lui Dumnezeu. Şi dacă este ceva din această carte care să rămână în memoria cititorului, acel ceva să fie adevărul permanent al iubirii lui Dumnezeu, a cărei manifestare nu poate fi împiedicată de bestialitatea omului.

În închisoare am înţeles mai bine lecţia iubirii. Deşi am vorbit mult timp şi de la cele mai importante amvoane despre iubirea lui Dumnezeu, în disperarea profundă resimţită în celulele subterane -disperare care se putea vedea pe faţa a nenumăraţi tovarăşi de detenţie – am învăţat eu să cunosc iubirea Sa într-un mod cu totul nou. Lipsit de orice bun material şi de tot ceea ce ar fi putut să-mi abată atenţia de la Dumnezeu, am descoperit în

Dumnezeu o realitate mai profundă. Adeseori, în nişte împrejurări dintre cele mai dificile, adevărul străluceşte cu toată puterea.

Nu-mi voi permite nici un atac de ordin politic în această carte, deoarece consider comunismul ca fiind nu numai o putere politică, ci şi „simptomul" unei boli spirituale mult mai profunde. Este „religia" ateismului militant. Cu toate acestea, „călcâiul lui Achile" al comunismului este neputinţa sa de a distruge credinţa în Dumnezeu, această credinţă de care se teme mai mult ca de orice. Cuvintele apostolului Pavel n-au fost niciodată mai actuale: Noi nu luptăm împotriva cărnii şi sângelui.

Scriind această carte, urmăresc un al doilea scop. Astăzi circulă în lumea occidentală multe zvonuri false: comunismul ar fi adoptat o atitudine mai conciliantă faţă de religie, şi persecuţiile din trecut, desigur, crude, ar fi încetat. Am fost foarte tulburat când am constatat în ce măsură lumea liberă dă crezare acestei minciuni comuniste. Nu poate exista nimic mai neadevărat ca aceste zvonuri. La ora actuală, creştinismul dinapoia Cortinei de Fier este ţinta unor persecuţii mai de temut ca niciodată. Numeroşi sunt credincioşii care mor în închisoare.

În loc de a încerca să distrugă Biserica din exterior, fie în Uniunea Sovietică, fie în celelalte ţări comuniste, comunismul se străduieşte s-o nimicească din interior. în loc să dea Bisericii o lovitură fatală, comunismul a pus la punct un proces de sugrumare lentă, dar sigură. Riscurile pe care le are de înfruntat Biserica de astăzi sunt mai subtile şi mai periculoase ca oricând.

În ţările comuniste nu există libertate religioasă, aşa cum pretind unii. Religia nu e distrusă, ea este vie şi se întăreşte în sânul persecuţiei, aşa ca pe vremea Bisericii primare. De fapt, în lumea comunistă a luat fiinţă o Biserică subterană în suferinţă. Ea prezintă asemănări izbitoare cu Biserica primară. Scopul acestei cărţi e să-mi aducă mărturia şi să relateze istoria acestei Biserici persecutate. O dedic miilor de fraţi şi surori de-ale noastre care şi-au găsit moartea în închisoare, mulţi dintre ei alături de mine, şi Trupului lui Cristos care este martirizat la ora actuală în lumea comunistă.

1. Voi, cei care intraţi aici, părăsiţi orice speranţă!

În ziua de 24 iulie 1949, la ora 4 dimineaţa, soneria a început să sune cu insistenţă. M-am sculat somnoros, mi-am pus halatul eh casă şi m-am dus la uşă. Acolo se aflau trei străini, doi dintre ei erau îmbrăcaţi civil, iar al treilea era în uniformă.

„Am venit pentru percheziţie", a spus unul dintre civili şi m-a împins ca să intre în casă. Soţia mea, Ruth, a auzit zgomotul şi a venit lângă mine în sufragerie, de unde ne-am uitat tulburaţi cum cei trei bărbaţi întorceau casa pe dos. Privindu-i, mi-am zis că în sfârşit venise clipa încercării la care mă aşteptam.

Timp de trei ore, ei au scotocit peste tot – prin cărţi, rafturi, cu-fere, sertare, dulapuri. Nu le-a scăpat nimic! Pe la ora 7 mi-au ordonat să-i urmez. Mi-au spus că este vorba doar de o „mică lămurire".

Numai că această „mică lămurire" a durat treisprezece ani lungi de detenţie şi torturi. în timp ce mă scoteau afară din casă, Rhoda, fetiţa mea, s-a sculat şi a alergat în sufragerie. A înţeles repede că tatăl ei era dus departe. A izbucnit în plâns.

Striga fără oprire: „îl iau pe taţi! îl iau pe taţi!" Era prea mult pentru mine şi, în timp ce o îmbrăţişam, ochii mi s-au umplut de lacrimi. Ca s-o liniştesc, i-am spus că o să mă întorc, deşi în adâncul inimii ştiam că aceasta era lovitura pe care o aşteptam de multă vreme, în ciuda mângâierilor mele, fetiţa nu se putea potoli. Eu cred că în sufletul ei de copil presimţea că nu-şi va mai vedea tatăl niciodată. Cu lacrimi în ochi, le-am îmbrăţişat pe Ruth şi pe Rhoda, ştiind bine că era posibil să nu le mai revăd niciodată.

În ciuda zgomotului, fiul meu Paul continua să doarmă, şi astfel n-am putut să-i spun la revedere. După ani de zile, Ruth mi-a mărturisit că după plecarea mea căzuse în genunchi şi-L implorase pe Domnul ca să facă în aşa fel încât să mă întorc acasă până seara. După două sau trei ore a primit vizita soţiei pastorului Manolov, care i-a spus că şi soţul ei fusese arestat.

Însoţit de cei trei bărbaţi, mă îndreptam la ora şapte dimineaţă spre circa de poliţie şi-mi ţineam capul sus. în timp ce „defilam" pe stradă, simţeam asupra mea privirile celor cunoscuţi. Ştiam că de când mă întorsesem la Dumnezeu, îl servisem cu fidelitate, şi El îmi ţinea soarta în mâinile Lui. Am strigat din toată inima către El ca sămi dea harul de a rezista la tot ceea ce-mi rezerva viitorul.

La circa de poliţie am fost percheziţionat din cap până în picioare, apoi închis într-o celulă. înăuntru mai era un armean. Celula era plină cu gunoaie. într-un colţ se afla o oală de lut crăpată, care avea să fie „W. C-ul" nostru. Era plină, şi duhoarea era insuportabilă. Am mers de colo-colo prin celulă până la 8 seara, gândindu-mă tot timpul la Ruth, Rhoda şi Paul.

La ora 8 seara, uşa celulei s-a deschis, şi un tânăr mi-a ordonat să-1 însoţesc. M-a dus la etajul doi şi m-a introdus într-un birou frumos mobilat,

unde se afla un alt tânăr. Mi-a spus că trebuie să mă adresez acestuia cu titlul de „Domnule Inspector". Am rămas în picioare în faţa „Domnului Inspector", care mi-a pus prima întrebare: „Ştii care e diferenţa dintre miliţie şi poliţie?"

Am crezut că glumeşte şi i-am răspuns: „Nu ştiu. Nu m-au interesat niciodată chestiunile referitoare la poliţie". Răspunsul meu 1-a iritat, şi el a răcnit: „Nu glumi cu mine, deţinut Popov. întoarce-te cu faţa la perete şi nu te mişca!"

Lucrul acesta poate părea ceva neînsemnat, dar pot să vă asigur că acest fel de pedeapsă este printre cele mai obositoare şi mai dureroase pentru tot corpul, mai ales pentru coloană.

„Domnul Inspector" a continuat să-mi pună aceeaşi întrebare de la ora opt seara până la miezul nopţii, în timp ce eram obligat să stau în picioare, drept ca un băţ. Tot la cinci sau zece minute era pusă întrebarea: „Ştii care e diferenţa între miliţie şi poliţie?" Am încercat să-i spun că habar n-aveam. Când am înţeles în cele din urmă că eforturile mele erau zadarnice, n-am mai răspuns. Atunci el a strigat la mine: „O să-ţi dăm o lecţie bună! Ridică braţele şi rămâi aşa nemişcat!" în cele din urmă, pe la miezul nopţii, „Domnul Inspector" a spus: „Am să-ţi spun eu care e diferenţa dintre miliţie şi poliţie. Poliţia apără interesele capitaliştilor bogaţi, iar miliţia apără interesele muncitorilor cinstiţi". Apoi mi s-a dat voie să las braţele în jos.

Tocmai învăţasem o lecţie grea de „semantică" comunistă! îmi simţeam braţele grele ca de plumb. El mi-a pus apoi o altă întrebare: „Spune motivul pentru care te afli aici!" Am răspuns că trei bărbaţi veniseră dimineaţa să mă ia de acasă şi m-au adus acolo. I-am mai spus că fusesem închis în celulă toată ziua şi că nimeni nu-mi spusese nimic. „Ba nu", mi-a răspuns el, „ştii foarte bine de ce te afli aici".

„Vă asigur că nu ştiu nimic", am răspuns eu, deşi bănuiam care putea să fie motivul.

După ce a repetat întrebarea o oră, „Domnul Inspector" a spus: „Acum plec. Stai în picioare până dimineaţă. Mă întorc mâine dimineaţă ca să-mi dai răspuns şi să văd dacă o să fii mai lămurit".

M-a lăsat în grija unui tânăr pe nume Iordan, care mă adusese din celulă. Iordan şi-a petrecut noaptea stând pe un scaun, în timp ce eu stăteam în picioare, cu faţa la perete. Eram «departe de a bănui că nu va fi singura noapte petrecută în această poziţie.

Ultimele ore ale nopţii, de la 3 până la 7 dimineaţa, erau cele mai grele. Stătusem în picioare toată noaptea, cu faţa la perete, fără să fi putut dormi nici măcar o clipă; orele acelea mi s-au părut lungi ca veşnicia. în sfârşit au apărut zorile, şi Iordan m-a dus înapoi în celulă. Armeanul a vrut să-mi dea ceva de mâncare, dar am preferat să mă întind pe scândura care îmi servea de pat şi să mă odihnesc. Eram aşa de obosit, că nu aveam decât o dorinţă: să dorm. Vai! Mă aşteptau nenumărate ploşniţe şi alte insecte parazite. înainte de a-mi da seama, aceste „creaturi" mă năpădiseră, şi n-am mai putut să dorm. A trebuit să mă scol şi să mă plimb încoace şi încolo. Mai târziu am aflat că se lăsa intenţionat ca ploşniţele, puricii şi alte insecte parazite să mişune în celule ca să-i chinuiască şi mai mult pe deţinuţi. N-am avut cum să verific dacă era adevărat lucrul acesta, sau era doar o presupunere.

Era 25 iulie, o zi de duminică. Pentru prima oară nu mi-am petrecut ziua la biserică. Am îngenunchiat şi m-am gândit la fraţii şi surorile de credinţă care se aflau în acel moment la ora de închinare. M-am rugat pentru soţia mea şi pentru copiii mei pe care îi lăsasem fără bani şi fără hrană. Cât aş fi dorit să fiu cu ei! Ara cerut Domnului să le poarte de grijă pe mai departe, orice s-ar întâmpla. Ştiam că începuse persecuţia împotriva creştinilor. De-a lungul creştinismului, lucrul acesta s-a repetat în mai multe rânduri, şi m-am rugat din tot sufletul lui Dumnezeu să-mi dea putere să nu fiu mai prejos decât ucenicii (discipolii) şi martirii Bisericii primare, pentru că singur nu aş fi reuşit. Dinspre podeaua celulei s-a auzit ţârâitul unui greiere, şi sufletul meu zdrobit s-a îmbărbătat, iar credinţa mea în Dumnezeu s-a întărit.

Interogatoriile din timpul nopţii au continuat timp de o săptămână. Era mereu acelaşi scenariu. De îndată ce se întuneca, eram dus în birou şi obligat să stau în picioare exact la douăzeci de centimetri de perete. De la ora 7 seara până la 7 dimineaţa eram supus unui şuvoi de întrebări fără să am voie să închid ochii. Dacă mi se închideau, Iordan sărea în sus şi striga: „Stop! Stop! Este interzis!" în timpul zilei mă luptam cu armatele de ploşniţe, deci tot nu mă puteam odihni. Nimeni din închisoare nu primea hrană din afară, dar soţia mea a aflat unde eram şi mi-a trimis de-ale gurii. Eram mistuit de dorinţa de a-mi vedea familia, de a şti ce era cu ei, dar ea nu mi-a fost împlinită.

Sâmbătă seara nu a mai venit nimeni să mă ducă la interogatoriul obişnuit. Dar pe la miezul nopţii am auzit cheia răsucindu-se în broască, şi o voce necunoscută m-a strigat: „Popov, ieşi afară! O să fii transferat în altă parte".

Mi-am luat rămas-bun de la armean. Aproape că ne împrietenisem, şi aveam să descopăr în cursul acestui prim an că între deţinuţii care împărtăşesc aceeaşi soartă se leagă o prietenie profundă şi trainică.

Am fost scos afară, unde mă aşteptau doi poliţişti într-o maşină de-a lor, numită „Corb negru". Am mers pe bulevardul principal din Sofia şi după câteva minute ne-am oprit în faţa unei clădiri mari şi albe. Era cartierul general al temutei Poliţii Secrete.

Securitatea era numită „Dersavna Sigurnost", sau DS. îşi stabilise cartierul general într-o clădire mare şi albă, poreclită de popor „Casa Albă". Dar vă garantez că această „Casă Albă" nu avea nimic comun cu cea din America! Mulţi oameni de seamă din ţara noastră au intrat în această „Casă Albă" şi n-au mai ieşit vii de acolo. Se zvonea chiar că această „Casă Albă" avea un „cimitir" subteran unde erau îngropate cadavrele victimelor.

Pentru poporul bulgar, iniţialele DS-ului erau sinonime cu ridicare, suferinţe şi moarte. Deasupra intrării unei celule era scris un citat din „Divina Comedie" a lui Dante: „Voi, cei care intraţi aici, părăsiţi orice speranţă!" Ce adevărat! Numărul celor care au murit acolo era mai mare decât al celor scăpaţi cu viaţă, iar supravieţuitorii nu o mai duceau mult din cauza torturii suferite. Se spunea că cei care treceau pe stradă pe lângă clădirea DS-ului auzeau strigăte ce răzbăteau prin cal-darâm din imensul labirint subteran de celule. Am descoperit mai târziu că ceea ce se spunea era adevărat.

Când „Corbul Negru" s-a oprit şi am fost dus în clădire, m-am simţit copleşit de teamă şi nesiguranţă. Avusesem o săptămână de nesomn şi interogatorii, şi corpul îmi tremura de slăbiciune. în timp ce intram pe uşă, mi-au venit în minte cuvintele din Psalmul 73:28: „. Pe Domnul Dumnezeu îl fac locul meu de adăpost".

Ştiam că la „Casa Albă" nu puteam spera să primesc ajutorul nimănui. Am spus o rugăciune în gând: „Doamne, viaţa mea este în mâinile Tale!" Teama m-a părăsit. O pace profundă a pus stăpânire pe mine. Nu mai simţeam nici o tensiune psihică. Poate că mă aştepta moartea în „Casa Albă", dar din inima mea se înălţau cântări de laudă şi de adorare pentru Domnul.

Când un om se află în faţa morţii, se cercetează pe sine însuşi şi caută să vadă cum stă cu Dumnezeu. Vede lucrurile foarte clar. Mă resemnasem la gândul că firul vieţii mele pământeşti putea să se rupă curând şi că în scurtă vreme voi fi cu Domnul. Era clar că fusesem adus aici ca să mor. Cu o săptămână în urmă pierdusem tot ce aveam mai scump pe lume – soţia,

familia, biserica, casa; cu toate acestea, în timp ce păşeam pragul clădirii DS-ului simţeam că Dumnezeu e cu mine.

Gardianul mi-a spus în batjocură: „Bine ai venit la Casa Albă, deţinut Popov!"

Am fost din nou dezbrăcat şi percheziţionat, apoi dus la etajul trei. Urcând scările, am observat o plasă de sârmă care proteja casa scărilor, ca nu cumva să scape vreun deţinut aruncându-se în jos. Era evident că aşa de mulţi fuseseră deţinuţii care încercaseră să se sinucidă, încât fusese aşezată această plasă de sârmă care să-i împiedice s-o facă.

La etajul trei am fost dus printr-un coridor lung şi întunecos, cu ferestre zăbrelite pe o parte şi cu uşi întunecoase şi ruginite pe cealaltă parte. Fiecare uşă de celulă avea o ferestruică sau vizetă cu uşiţă culisantă. Aceste ferestruici permiteau gardienilor să-i supravegheze pe deţinuţi. Se auzeau gemete slabe venind din aceste celule. Gardienii purtau papuci groşi de pâslă, ca deţinuţii să nu le audă paşii.

Dar înainte de a-mi continua istoria, daţi-mi voie să vă povestesc cum am ajuns în acest moment critic al vieţii mele.

2. Te voi însoţi oriunde vei merge.

M-am născut şi am crescut în frumosul orăşel Krasno Grădişte din Bulgaria. Eram patru copii, trei fraţi şi o soră. Locuiam într-o veche fermă construită în stil turcesc, formată dintr-o singură cameră şi o bucătărie. Tavanul era aşa de jos, că tata trebuia să se aplece ca să nu-şi lovească capul de grinzile ieşite în relief. Casa avea o duşumea murdară, pe care mama o vopsea cu un amestec de gunoi, lut şi apă. Nu mirosea prea frumos, dar amestecul avea proprietatea de a dezinfecta duşumeaua şi de a o împiedica să crape.

Dormeam toţi în cameră, pe duşumeaua acoperită cu nişte rogojini din trestii împletite. într-un colţ din bucătărie se afla marea vatră înnegrită, deasupra căreia erau aliniate nişte oale de lut ciobite şi acoperite de funingine. Mâncarea de fasole pe care ne-o gătea mama atunci era la fel de bună ca hrana celorlalţi din sat. Ea avea obiceiul să spună: „Dacă vreţi o fasole bună, trebuie să o fierbeţi într-o apă bună". Aşa că noi, copiii, eram trimişi la râu, la câteva sute de metri mai încolo, ca să aducem apa pentru fasole. Apoi ea fierbea fasolea într-o oală de lut pentru a căpăta un gust deosebit. Am multe amintiri plăcute din copilărie. Zilele treceau repede, unele pline de veselie, iar altele de încăierările şi certurile noastre copilăreşti.

Au fost şi vremuri de strâmtorări şi necazuri peste căminul nostru, dar niciuna din aceste încercări nu ne-au afectat dragostea unii pentru alţii, ci ne-au apropiat şi mai mult. Ferma noastră nu era prea mare, de aceea noi copiii trebuia să lucrăm în ferme mai mari. Anii războiului dintre 1914 şi 1918 au fost deosebit de grei pentru noi. Tatăl meu a fost chemat la oaste, şi anul următor aproape am flămânzit. în cursul iernii 1917-1918 – aveam pe atunci zece ani – am fost trimis să muncesc la cel mai bogat om din sat, „bunicul" Kolio. Primeam numai hrană ca să am grijă de boii lui, în timp ce bunicul, în vârstă de optzeci şi şapte de ani, dar care nu părea să aibă vârsta pe care o avea, era foarte activ şi lucra pe ogor. Apoi, vara, păzeam oile în ferma unchiului meu nu departe de acolo. Războiul s-a sfârşit, şi tata a venit acasă. Am putut să merg din nou la şcoală. Deşi eram săraci, părinţii au reuşit să mă trimită la şcoală într-un sat vecin. Erau foarte mândri că ştiam să citesc şi s-au străduit să-mi pot continua învăţătura. Am început să merg la şcoală îmbrăcat cu nişte haine tărcate ţesute de mama şi încălţat cu opinci din piele de porc. Eram de râsul lumii! Când am ajuns în clasele mari, mi-a fost ruşine că nu aveam uniformă şi pantofi ca ceilalţi. De aceea, evitam tovărăşia celorlalţi băieţi şi stăteam mai mult singur.

Am avut prima pereche de pantofi la 17 ani. Când i-am încălţat, am început să mă umflu de mândrie, am căpătat ceva curaj şi am început să-mi fac prieteni printre colegii de clasă. Am devenit egoist şi ateu. Ce combinaţie proastă! După absolvirea şcolii, am plecat să-mi caut de lucru la Ruse, un oraş mare pe Dunăre. Cunoşteam acolo doar pe Hristo, un fost vecin, care se mutase în oraşul acela de câţi-vă ani. Hristo lucra la canalizări şi locuia într-o cămăruţă din incinta instituţiei. Deşi spaţiul era mic, m-a primit la el şi ne-am împrietenit. Aceasta era prin noiembrie 1925. Pe atunci erau mulţi şomeri în Bulgaria, şi nu am putut găsi o slujbă stabilă. Lucram temporar, dar mai mult trăiam din salariul prietenului meu Hristo.

Într-o seară, el m-a invitat să-1 însoţesc Ia o biserică baptistă din apropiere, deşi mă ştia ateu convins. Fiindu-i prieten, nu l-am putut refuza. Era pentru prima oară că intram într-o biserică protestantă. Cunoşteam numai biserica ortodoxă şi credeam că toate bisericile sunt la fel, aşa că am fost surprins să văd că interiorul acestei biserici era complet diferit de cel al unei biserici ortodoxe. De fapt, totul era diferit! Serviciul divin se ţinea în limba bulgară şi nu în slavonă, limba pe care o foloseau preoţii şi pe care puţini oameni erau în stare s-o înţeleagă.

În locul psalmodierilor monotone ale liturghiei ortodoxe am auzit cântări minunate scrise pe melodii de Bach, Mendelssohn, Beethoven şi alţi mari compozitori. întreaga adunare cânta, în timp ce în bisericile ortodoxe alternau psalmodierea preoţilor şi imnurile corului.

Am văzut şi cărţi de cântări! Hristo cunoştea deja toate cântările şi le cânta pe de rost, în timp ce eu urmăream cuvintele în carte. Acele cuvinte minunate scrise spre lauda lui Dumnezeu m-au impresionat mult. Nu mă aşteptam să aud un pastor inteligent şi cultivat pro-clamându-şi în aşa fel credinţa în Dumnezeu, şi încă într-o limbă pe care o înţelegeam. în vecinătatea noastră nu era nici o persoană cultă care să aibă curajul de a mărturisi că ea crede în Dumnezeu. în ochii mei, „religia" era pentru cei bătrâni şi slabi la minte.

După adunare am discutat cu două doamne în vârstă cunoscute în oraş pentru cultura lor. Ele au vorbit cu noi despre Dumnezeu şi au încercat să ne convingă de existenţa Lui, dar în ciuda celor văzute şi auzite în biserică şi a ceea ce ne spuseseră acele doamne, intelectul meu orgolios refuza să recunoască existenţa lui Dumnezeu.

Totuşi, pentru prima oară în viaţa mea am început să mă întreb dacă aveam dreptate. în acea noapte s-a declanşat în mine o luptă spirituală care a durat mai multe zile. întrebarea era: Există Dumnezeu? în biserica ortodoxă de rit bizantin din vremea aceea, preoţii nu aveau nevoie să posede vreo pregătire, şi la slujbele religioase veneau numai bătrânii şi femeile. Nici o persoană cu şcoală nu credea în Dumnezeu. Cel puţin aşa gândeam noi, ateii. Noi, cei cu carte, ne uitam de sus la oamenii „simpli" care spuneau că au o religie sau credinţă în Dumnezeu. Şi iată că acum auzisem persoane culte mărturisind deschis că Dumnezeu există! Ei spuneau ce reprezenta şi ce făcuse Cristos pentru ei. Lucrul acesta m-a impresionat mai mult decât toate predicile, şi până azi cred că „mărturiile vii" au o mare eficacitate în aducerea de suflete la Cristos.

I-am spus lui Hristo despre conflictul meu interior, şi el mi-a propus să mă prezinte unui om care m-ar fi putut lămuri. Apoi Hristo a invitat pe cineva la noi. Se numea Petrov. El ne-a citit câteva pasaje din Biblie. Nu era un orator, dar fiecare cuvânt spus de el au fost pentru mine tot atâtea dovezi ale existenţei lui Dumnezeu. Ne-a mărturisit cum a ajuns să cunoască puterea lui Dumnezeu. Când ne-a spus ce înseamnă Cristos pentru el, faţa îi radia de iubirea pentru Dumnezeu. Existenţa lui Dumnezeu a devenit atunci pentru

mine un lucru evident, pentru că L-am descoperit în persoana acelui om pios.

Mărturia lui Petrov m-a convins deci de existenţa lui Dumnezeu, şi din clipa aceea am început să-L caut sincer pe Domnul, din toate puterile. Am descoperit că, de fapt, nu eu îl căutam aşa de mult cât mă căuta El pe mine. Am trăit experienţa minunată a unei vieţi schimbate prin mântuirea lui Cristos, şi Petrov a devenit părintele meu spiritual. La puţin timp după aceea am plecat să locuiesc la Petrov, ca să profit mai mult de învăţătura biblică pe care o dădea. Cu ajutorul lui am căpătat o slujbă la Căile Ferate. Munca era grea, dar bucuria salvării era imensă. Eram fericit în Cristos!

În fiecare seară citeam din Biblie împreună cu Petrov şi discutam ore în şir din Cuvântul lui Dumnezeu. Cu timpul ni s-au alăturat şi alţii, până ce am devenit o mică „turmă" de credincioşi. Treptat, micul nostru grup a devenit o adevărată biserică foarte binecuvântată prin lucrarea profundă făcută de Petrov. într-o zi, în februarie 1929, Petrov mi-a spus: „Haralan, mâna Domnului este peste tine. El te cheamă în lucrarea Sa". Şi eu îi simţisem mâna asupra mea, şi aveam impresia că El mă călăuzea în această direcţie. îl iubeam cu o dragoste profundă pe Cristos cu care făcusem cunoştinţă de curând. Toată noaptea m-am rugat, spunând: „Doamne, întreaga mea viaţă îţi aparţine. Sunt gata să-Ţi dau tot ce am".

Această promisiune urma să fie pusă la grea încercare în anii care au urmat, dar nu am regretat-o niciodată.

A-L servi este un lucru minunat, dar a suferi pentru El este un privilegiu mult mai măreţ.

Ca să mă pregătesc pentru lucrarea spirituală, am plecat la Dantzig şi apoi la Londra pentru a urma acolo cursurile Institutului Biblic. în Anglia am făcut cunoştinţă cu o studentă suedeză. Se numea Ruth. Ca şi omonima ei din Biblie, ea se dedicase profund Domnului. Mi-a spus: „Haralan, te voi urma oriunde vei merge". Astfel că m-am întors în Bulgaria nu numai cu cunoaşterea Cuvântului lui Dumnezeu, dar şi cu o soţie.

Anii care au urmat nu au fost altceva decât un dar de la Dumnezeu. Bulgaria a cunoscut o perioadă de mare seceriş spiritual, şi după câţiva ani am ajuns în fruntea celei mai mari biserici baptiste din ţară. în acelaşi timp făceam mari turnee de evanghelizare prin ţară. Mâna Domnului era asupra noastră într-un mod atât de vizibil, încât Cuvântul Său s-a răspândit pe scară largă în Bulgaria. Timp de şaisprezece ani mi-am păstorit biserica, servind şi ca evanghelist în oraşele şi satele de la munte, unde Cuvântul lui

Dumnezeu nu era încă cunoscut. Apoi a venit războiul, şi odată cu el nişte ani foarte grei, dar ei n-au fost nimic în comparaţie cu marea strâmtorare care avea să urmeze.

În 1944, o grea ameninţare s-a abătut peste ţara noastră, odată cu intrarea Armatei Roşii – ameninţarea comunismului. Comuniştii câştigau tot mai mult teren, în timp ce ţara noastră stătea apatică la discreţia Armatei Roşii.

La început, Partidul Comunist a cooperat cu celelalte partide politice şi a format chiar un guvern de coaliţie. Dar după trei ani, celelalte partide au fost interzise, liderii lor închişi, iar Partidul Comunist a devenit stăpânul necontestat.

Auzisem vorbindu-se despre suferinţele creştinilor din Uniunea Sovietică, dar nu credeam că Bulgaria va ajunge să-i semene aşa de mult. Ne aşteptam la ce era mai rău, dar ciudat, şocul pe care-1 aşteptam nu s-a produs. De fapt, a venit o perioadă de libertate religioasă. Nu pentru că libertatea religioasă ar fi fost pe placul comuniştilor, ci pentru că pur şi simplu erau prea ocupaţi să-şi consolideze puterea politică şi să ţină totul sub control, pentru a putea pe urmă să se „ocupe" de noi, după expresia lor. Aşa că în locul şocului aşteptat am avut deodată un dar din partea lui Dumnezeu: trei ani de amânare -din 1944 până în 1947 – în care Dumnezeu i-a ţinut deoparte şi ne-a permis să lucrăm pentru El.

Şi de lucrat am lucrat! Zi de zi şi lună de lună, evanghelizam, răs-pândeam Evanghelia şi întăream credinţa celor credincioşi, înainte ca bezna comunismului să vină peste ţară. După avertismentul pe care ni-1 dăduseră, ştiam că în curând comuniştii se vor „ocupa" de noi. Lucram plini de zel, având sentimentul unei alergări contra cronometru! Dumnezeu ne-a încununat eforturile cu un mare seceriş spiritual în toată ţara. Am condus mai multe servicii de botez în Marea Neagră; au fost botezaţi sute de tineri care se hotărâseră pentru Cris-tos. Desigur că zelul cu cars lucrasem pentru Cristos în cei trei ani dinaintea „furtunii" au făcut din noi nişte ţinte deosebite şi urma să beneficiem de un tratament „special" în închisorile comuniste.

Marea intensitate a lucrării noastre din perioada de „calm dinaintea furtunii" ne-a făcut cunoscuţi. Nu mai aveam mult timp la dispoziţie. De îndată ce comuniştii îşi vor fi consolidat puterea, urma să ne vină „rândul", lucru de care eram deplin conştienţi.

Primul semn a fost o campanie de calomniere a celor mai cunoscuţi pastori din ţară. în ciuda acestei campanii, trezirea spirituală s-a extins, s-au

întemeiat noi biserici, aşa că guvernul a născocit ceva mai subtil. Pe rând, pastorii au fost îndepărtaţi din biserici şi înlocuiţi cu „unelte docile" în mâinile comuniştilor. Aceştia s-au străduit să pună la amvoanele bisericilor nişte „marionete" în slujba lor.

Unii pastori au trebuit să-şi găsească alte locuri de muncă, ca de exemplu măturătoride stradă. Când amvoanele bisericilor au fost ocupate de „pastorii marionetă", a fost atacată o altă ţintă: principalii lideri ai bisericii baptiste, metodiste, congregaţionaliste şi evanghelice din Bulgaria. Eu eram unul dintre ei.

Autorităţile au declanşat împotriva noastră o campanie mizerabilă de calomnii. Am fost acuzaţi de spionaj. Mai bine „spioni" decât martiri creştini. Spuneau despre noi că suntem „agenţi în slujba imperialismului". Prima oară când am auzit aceste acuzaţii am izbucnit în râs şi i-am zis lui Ruth: „Ce simţi când te ştii măritată cu o,unealtă a imperialismului'?" „Eşti orice în afară de asta", a răspuns ea râzând.

Puţin le păsa de adevăr celor care hotărâseră să distrugă Biserica lui Cristos. Noi, cei cincisprezece lideri ai bisericilor evanghelice din Bulgaria, am fost calomniaţi în public că suntem „spioni".

Era limpede că toate acuzaţiile care ni se aduceau erau minciuni, dar această campanie de defăimare avea ca scop să arunce ruşinea asupra a tot ceea ce zisesem şi să ne ponegrească în ochii opiniei publice, în presă şi la radio se spunea că noi ne trădasem ţara f ăcând spionaj în favoarea englezilor şi americanilor. Aşa a început campania de defăimare care urma să ne ducă la închisoare şi la tortură. în timpul celor treisprezece ani şi două luni petrecute în închisoare, m-am întrebat adesea de ce a permis Dumnezeu să fie aşa. îndelunga perioadă de examen de conştiinţă m-a ajutat să înţeleg mai bine învăţătura biblică despre suferinţa prin care trebuie să trecem ca să intrăm în împărăţia (Regatul) lui Dumnezeu, despre care au vorbit Pavel şi Barnaba ucenicilor din Asia Mică (Fapte 14:22). Apostolul Petru spune acelaşi lucru (l. Petru 1:6-7): în ea voi vă bucuraţi mult, măcar că acum, dacă trebuie, sunteţi întristaţi pentru puţină vreme, prin felurite încercări, pentru ca încercarea credinţei voastre, cu mult mai scumpă decât aurul care piere şi care totuşi este încercat prin foc, să aibă ca urmare lauda, slava şi cinstea la arătarea lui Isus Cristos.

Prima reacţie naturală a omului în faţa suferinţei este să se gân-dească la faptul că ea e prea greu de suportat. Noi încercăm s-o evităm, dar mai târziu ne dăm seama că suferinţa este de mare valoare şi mai preţioasă decât aurul.

Suferinţa era focul prin care au trebuit să treacă bisericile noastre pentru ca să fie arse „finul" şi „paiele", lăsând să se vadă aurul în toată frumuseţea lui. în cursul încercării, „structura" Bisericii avea să fie distrusă sau răsturnată, dar rămânea adevărata Biserică vie, care este Trupul lui Cristos, „Biserica secretă". Iată ce ne aştepta.

Acestea au fost deci evenimentele care m-au dus de la un ateism înfocat la poziţia mea de pastor confruntat cu tortura pentru Cristos în temuta „Casă Albă".

3. în direct cu Satan.

Am fost dus pe un coridor lung până la celula 21. Cheia mare s-a răsucit în broască, şi am fost încă o dată despărţit de lumea exterioară, în celulă era un tânăr pe nume Toni. Mi-a zis că se afla acolo de trei luni fără să ştie motivul detenţiei. într-un colţ al celulei era găleata care a fost latrina noastră în următoarele şase luni. Aceste găleţi erau caracteristice închisorii. Erau golite rar şi uneori se revărsau. Adesea ei scoteau capacul, şi duhoarea era insuportabilă. Dormeam direct pe ciment; pereţii erau din pietre neşlefuite şi erau plini de devize, rugăciuni, lozinci şi citate gravate cu vreun obiect ascuţit de către deţinuţii care trecuseră pe acolo.

Pereţii erau aproape ca un jurnal intim al condamnaţilor. Pe alocuri, ei erau pătaţi cu roşu, dar după ce-am cercetat mai cu de-a-mănuntul, am văzut că roşul provenea de fapt de la sângele ploşniţelor zdrobite de perete. „Pereţii roşii" ai celulelor aveau să devină un spectacol familiar în cursul anilor pe care urma să-i petrec în închisoare. în prima noapte petrecută în clădirea DS-ului am ucis 539 de ploşniţe. în ciuda acestei isprăvi, multe reuşiseră să-mi sugă sângele. Ca să uităm de starea noastră, Toni şi cu mine le-am numărat (şi după aceea n-am mai făcut niciodată aşa!).

Aceşti pereţi ne vorbeau despre multe necazuri şi suferinţe îndurate de deţinuţii care ocupaseră înaintea noastră această celulă. Prin simpla citire a frazelor gravate pe zid puteam ghici care era felul lor de a fi, coşmarurile, speranţele şi visele lor. într-un loc era scris, desigur de un catolic: „Când intri aici, crede în Dumnezeu şi roagă-te Sfintei Tereza!" O elegie de Puşkin era scrisă în limba rusă pe toată lungimea zidului. Am învăţat pe de rost toate cele trei strofe. Deasupra uşii, altcineva scrisese un proverb latin: „Dum spiro spero", care înseamnă: „Cât voi trăi nu voi înceta să sper". îi cunoşteam pe foştii ocupanţi ai celulei numai din ce aşternuseră pe perete.

Câte istorii de curaj omenesc, de disperare şi de vise spulberate n-am mai citit eu pe pereţii acestei celule şi pe cei ai multor altora în cursul acestor

treisprezece ani!
Mi-am găsit o ocupaţie în a scrie versete din Biblie şi cuvinte de mângâiere pe pereţii celulelor, sperând că voi aduce o alinare celor care vor urma după mine. Aceşti pereţi n-au fost numai „hârtia" pe care scriam versete din Cuvântul lui Dumnezeu, ci mai târziu şi „cutie de rezonanţă" pentru „telegraful din închisoare" cu ajutorul căruia trans-miteam Cuvântul lui Dumnezeu deţinuţilor din celulele învecinate.
Ce minunat era că acele ziduri destinate să închidă fiinţe omeneşti puteau deveni „hârtie" sau „cablu" pentru „telegraful închisorii" pentru a răspândi Vestea Bună! Dar întrucât era pentru prima oară că treceam printr-o asemenea încercare, şi pentru că prima săptămână fusese aşa de grea, mi-a fost foarte greu să-mi recapăt curajul.
Toţi deţinuţii recunosc că primele luni de închisoare sunt cele mai grele. Mi-am spus: „Dacă cel care a scris pe perete:Cât voi trăi nu voi înceta să sper' şi-a păstrat vie speranţa, cu atât mai mult eu, care su/rt credincios, îmi pot încredinţa toată viaţa în mâinile lui Dumnezeu". Mi-am făcut singur „morală" şi m-am simţit înviorat. Deşi nu Ştiam ce-mi va aduce ziua următoare, eram plin de siguranţă, seninătate şi pace. Ca şi Pavel, eram hotărât să fiu mulţumit în orice situaţie.
Am trăit exact cinci luni în celula nr. 21, de la 1 august până la 31 decembrie. Celula 21 din „Casa Albă" a DS-ului a fost pentru mine o „celulă a suferinţei". De câte ori mă gândesc astăzi la ea mă trec fiorii, în 2. Corinteni 12:4, apostolul Pavel vorbeşte despre cuvinte care nu se pot spune, şi pe care nu-i este îngăduit unui om să le rostească. Totuşi, mi-ar plăcea să vorbesc despre suferinţele de nespus ale creştinilor, suferinţe greu de exprimat în viu grai sau în scris.
Deoarece eram epuizat după săptămâna în care stătusem noaptea în picioare, m-am întins pe jos cât eram de lung. La un moment dat, am auzit un zgomot ca cel al unei rafale de arme automate venind de pe coridor. „Ce-a fost asta?" l-am întrebat pe Toni. A zâmbit şi mi-a explicat că gardienii făceau intenţionat aşa ca să-i sperie pe deţinuţi şi să nu-i lase să doarmă. Ei luau o bară de fier cu care izbeau puternic uşa celulelor, şi acest zgomot dădea impresia că ei trăgeau salve de mitralieră. Lucrul acesta s-a repetat la fiecare zece minute în noaptea aceea şi în toate nopţile cât am stat închis acolo. Era practic imposibil să dormi, şi de fapt asta şi urmăreau.
În dimineaţa zilei de 2 august am fost dus într-un birou de la parter. Spre marea mea mirare am întâlnit acolo un tânăr pe care îl cunoşteam foarte

bine. El se numea Velcio Ciankov. Când l-am văzut mi-a tresăltat inima de bucurie! îl ştiam de când era copil.

Ştiam că e comunist. în 1944, când comuniştii preluaseră puterea în Bulgaria după venirea Armatei Roşii, Velcio li se alăturase imediat, în cursul celor trei ani care au urmat devenise şeful Securităţii din Burgas. în ciuda drumurilor foarte diferite pe care le urmasem, se părea că păstrasem multă vreme un anumit respect unul pentru altul. Aşa că m-am bucurat să-1 revăd şi am crezut că era prima rază de speranţă de la arestarea mea. Dar cât se mai schimbase Velcio! Aveam să aflu, după o lună, că Velcio în persoană, „vechiul meu prieten", pusese la cale campania de defăimare împotriva pastorilor evanghelici. Am văzut ceea ce poate face puterea în viaţa unui om.

Atâta timp cât nu sunt la putere, comuniştii se arată adesea simpatici, cooperanţi şi blânzi. Dar de îndată ce ajung la cârma unei ţări, se vede repede cine sunt ei în realitate! Celor care „se joacă" cu comunismul să-şi amintească de exemplul lui Velcio, „simpaticul" comunist ajuns la putere!

Cât timp fac parte din opoziţie, partidele comuniste se arată „rezonabile" şi blânde, dar daţi-le puterea, şi adevărata lor fire nu va întârzia să se arate. închisorile erau pline de oameni care crezuseră că partidul comunist era un partid ca altele. Mulţi din cei care îl considerau a fi „doar un alt partid politic" şi îl toleraseră au fost executaţi atunci când a venit el la putere. Ţările occidentale care tolerează partidul comunist să ia seama! Acest partid neînsemnat poate părea inofensiv acum, dar dacă ajunge la putere, veţi vedea ce este el în realitate, aşa cum am văzut şi noi în Bulgaria.

Am spus: „Velcio, mă bucur că te revăd!" M-a măsurat din cap până în picioare cu o privire plină de ostilitate: „Ne cunoaştem bine, Popov, dar te previn că dacă vrei să-ţi mai vezi soţia, trebuie să faci tot ce-ţi spun".

„Dar ce-am făcut, Velcio?"

A urlat la mine: „Nu-mi mai spune Velcio. Eu sunt tovarăşul Ciankov, iar tu eşti deţinutul Popov. Să nu uiţi asta!"

A continuat: „Trebuie să-ţi mărturiseşti crimele. îţi uşurezi situaţia. Guvernul Poporului este foarte indulgent, şi o să-ţi iertăm toate crimele. Ştim că eşti un om cumsecade, dar trebuie să te conformezi la ceea ce zicem şi noii societăţi pe care o construim".

Expresia „să te conformezi la ceea ce zicem", aveam s-p tot aud în cei treisprezece ani.

Apoi din gura lui Velcio a ieşit un şuvoi de vorbe: „îţi repet, trebuie să te conformezi la ceea ce zicem şi să-ţi mărturiseşti crimele! Dacă nu vrei să mă asculţi, faci cea mai mare greşeală din viaţa ta şi o să regreţi! Ai să vezi că nu ne jucăm şi nu vom permite să fii considerat un martir creştin. Ţi-ar place asta, nu-i aşa, Popov? Ei bine, nu-ţi dăm noi această ocazie. Dacă facem ca oamenii să te considere ca un martir pentru credinţa ta, lucrul acesta îi va întări pe creştini. Ne păzim noi de asta. Crezi că suntem proşti? O să te batjocorim şi o să te mânjim în aşa măsură, încât până şi fraţii tăi de credinţă vor vorbi de tine cu scârbă".

Eram şocat de cuvintele lui Velcio. Planul Iui era diabolic, şi el vorbea ca un om inspirat de cel Rău.

l-am răspuns: „Poporul bulgar mă cunoaşte. El va şti precis din ce cauză am fost arestat". El s-a mulţumit să râdă. De-abia mai târziu rni-am dat seama că mă aflam în prezenţa unor oameni specializaţi în arta de a declara negru ce este alb şi de a falsifica adevărul.

Naziştii au fost cruzi, dar comuniştii pe lângă cruzime erau diabolic de abili. De fapt, aceasta este singura diferenţă între unii şi alţii. Ameninţările lui Velcio aveau să se concretizeze punct cu punct, cu o precizie matematică.

Velcio mi-a ordonat să mă întorc în celulă. Disperat cum eram, i-am povestit lui Toni conversaţia cu el. M-a sfătuit să nu-i mărturisesc nimic din ce am făcut. Sfatul era bun, dar s-a dovedit în lunile care au urmat că era imposibil să nu „mărturiseşti" ceea ce n-ai făcut niciodată.

Zăceam în celulă într-o stare de apatie şi deprimare. Crezusem că ei, comuniştii, nu erau decât nişte oameni induşi în eroare. Dar această întâlnire cu Velcio mă şocase de-a binelea. Am înţeles că aveam de a face cu iscusinţa şi răutatea lui Satan în persoană. Pentru prima oară mi-am dat seama de monstruozitatea cu care urma de acum să mă confrunt şi de duritatea acestor oameni direct inspiraţi de diavol.

Au început cu înfometarea. Senzaţiile de foame – ca şi cele de iubire – sunt imposibil de descris. Raţia mea zilnică de mâncare era de două felii de pâine şi şase linguri de „ciorbă" care nu era de fapt decât un lichid vâscos şi greţos. Acest regim fusese studiat cu grijă şi în mod ştinţif ic, ca să poată menţine viaţa – şi nimic mai mult. Deţinuţii îl numeau „meniul morţii". El consta mai mult din apă şi trebuia doar să menţină pulsul. în acelaşi timp însă era suficient să stimuleze secreţia gastrică, astfel că resimţeam foamea într-un mod mai crud decât dacă n-aş fi avut nimic de mâncare.

Dacă cineva este total privat de hrană, moare încetul cu încetul, dar papilele lui gustative stau în repaus, şi el este cruţat cel puţin de suferinţele groaznice provocate de foame. Nu era însă cazul meu. Cele două felii de pâine şi cele şase linguri de „ciorbă" îmi erau aduse dimineaţa la ora şase. Toate acestea dispăreau în două minute, şi nu ni se mai dădea nimic până a doua zi la aceeaşi oră. Scopul era să mă „zdrobească", şi trebuie să mărturisesc că lipsa de hrană era o armă cumplită şi eficace. Foamea îmi producea nişte friguri ca de malarie. Aceste senzaţii m-au însoţit necontenit în următorii cinci ani.

Trebuie să insist asupra faptului că ei nu aveau intenţia să mă supună unei „spălări a creierului". Ştiau prea bine că niciodată nu vor reuşi lucrul acesta. „Spălarea creierului" cuiva înseamnă o schimbare ireversibilă a gândirii unei persoane, pentru ca ea să gândească şi să acţioneze în mod diametral opus. Comuniştii ştiau că n-ar fi putut niciodată să obţină lucrul acesta în cazul meu şi nici n-au încercat.

Scopul pe care-1 urmăreau era doar acela de a-m/ zdrobi voinţa, maltratându-mă, k>vându-mă, torturându-mă, înjurându-mă, privân-du-mă de hrană până în ziua în care voinţa mi-ar fi total zdrobită, sau în care m-aş prăbuşi. Ştiau bine că după ce îmi vor zdrobi voinţa şi vor obţine de la mine tot ce doresc, îmi voi regăsi această voinţă şi-mi voi reveni. Aşa că au renunţat să-mi „spele creierul".

Ei nu aveau alt obiectiv decât să mă maltrateze şi să mă aducă dincolo de limitele suportării omeneşti pentru ca, temporar, să-mi pierd controlul voinţei. „Spălarea creierului" constă într-o alternare de tratament bun şi rău. Zdrobirea voinţei unei persoane este un proces mai simplu – în acest sens, ei au recurs la o metodă nemiloasă de lovituri, de privare de hrană şi de tortură după un procedeu care dozează grozăvia până la maxim, până ce persoana nu mai are voinţă proprie. Aceasta era tactica lor. şi au folosit-o în cazul meu cu furie şi brutalitate.

Lipsa de hrană, de somn şi statul în picioare cu faţa la perete săptă-mână de săptămână sunt principalele „mijloace" folosite pentru supunerea voinţei cuiva. Acest „tratament" poate transforma un om inteligent şi raţional într-un animal. Singurul lucru care va mai dăinui în el va fi instinctul animalic care te face să cauţi ceva de mâncare. Gardianul obişnuia să-mi spună că „trebuie să ajung mai liniştit decât apa şi mai neînsemnat decât iarba".

Din ziua de 5 august, supus „meniului morţii", am fost dus într-o carceră ca să fiu supus unor interogatorii neîntrerupte 'timp de douăzeci şi patru de

ore. Trei anchetatori se „ocupau" de mine, câte unul la fiecare opt ore. în felul acesta, tortura fizică şi psihică putea dura douăzeci patru de ore din douăzeci şi patru. Carcera avea o particularitate neobişnuită. Peretele era dat cu o vopsea albă emailată foarte strălucitoare. Mi s-a ordonat să mă întorc spre peretele acela orbitor de alb, să stau la o distanţă de vreo douăzeci de centimetri de el şi să-1 privesc cu ochii larg deschişi. Anchetatorul a început să str: ge: „N-ai voie să te mişti!" „N-ai voie să închizi ochii!" „N-ai voie să-ţi muţi greutatea pe alt picior!" „N-ai voie să-ţi mişti nici un muşchi!" „N-ai voie. n-ai voie."

El a continuat pe această temă cât timp am stat cu faţa la perete. După numai câteva minute, ochii au început să mă usture foarte tare. La numai douăzeci de centimetri eram aşa de aproape de peretele strălucitor, încât ochii nu-1 mai puteau privi. Vă sugerez să încercaţi să faceţi câteva clipe lucrul acesta. Te lupţi să-ţi închizi ochii sau să-i ţii deschişi, dar nu reuşeşti să faci niciuna, nici cealaltă. Era îngrozitor de dureros, şi de fiecare dată când îi închideam eram imediat lovit peste faţă.

Durerea din ochi devenise insuportabilă.

„Vorbeşte despre activitatea ta de spionaj!" a urlat anchetatorul.

„Eu sunt pastor", am răspuns. „Am lucrat pentru Cristos toată viaţa. N-am spionat niciodată". El mi-a dat o altă lovitură în cap. Urechile îmi ţiuiau încă din cauza loviturii când el a urlat din nou: „Cum ai spionat pentru americani?"

I-am răspuns încă o dată: „Eu sunt pastor, serv al lui Dumnezeu. Numai pentru El am lucrat. Nu ştiu nimic despre acuzaţiile pe care mi le aduceţi".

După un timp m-am întărit şi călit faţă de asemenea purtări brutale, şi ele nu mă afectau deett fizie. Dar atunci, la început, loviturile acelea mă năuceau atât psihic, cât şi fizic.

Anchetatorul care mă lovea era un bărbat înalt şi aspru. în anii care au urmat am avut timp să mă gândesc la acei gardieni şi anchetatori, în momentul în care unul dintre ei mă lovea, încercam să mă rog şi mai fierbinte pentru el. îmi dădeam seama că, într-un anumit sens, situaţia lor era mai tragică decât a noastră. Trăiau o mare tragedie!

Tot chinuindu-i şi bătându-i pe oameni, ei coborau tot mai jos pe scara omenescului până la nivelul unui animal. După un timp, faţa lor căpăta o expresie care te făcea să te gândeşti la nişte animale.

Noi, deţinuţii, puteam eventual să ne refacem în urma unor asemenea purtări brutale, dar gardienii sufereau o mutilare sufletească ireversibilă. De

aceea, în timpul bătăilor, căutam să-mi păstrez cumpătul şi să mă rog pentru ei. Am descoperit că acest lucru îmi uşura mult suferinţele îndurate.
„Vorbeşte despre activităţile tale de spionaj!" a răcnit anchetatorul. „Eu sunt pastor, eu." şi înainte de a-mi termina propoziţia mi-a dat o altă lovitură peste obraz. în cursul acestei prime zile îndelungi s-a format ca un fel de şablon sau scenariu care urma să se repete în zilele următoare. Eram obligat să stau în picioare, fără să mişc nici măcar un muşchi; ochii îmi ardeau ca nişte mingi de foc din cauză că priveam peretele strălucitor din faţa mea la o distanţă de douăzeci de centimetri. Din spatele meu, vocea anchetatorului se auzea la intervale regulate: „Vorbeşte despre activitatea ta de spionaj!" îi răspundeam: „Sunt pastor. N-am făcut altceva decât să predic!"
Primeam atunci o lovitură în cap, apoi câteva minute de tăcere. Apoi iar întrebarea, răspunsul meu, şi din nou lovitura în cap. Pe măsură ce trecea timpul, întrebările se răreau; mă întrebam de ce lăsa anchetatorul să se scurgă atâta timp între fiecare din ele. După o oră sau două am sfârşit prin a înţelege: chiar timpul era o armă în mâinile autorităţilor. El lucra în favoarea lor, şi ei contau pe efectul lui de uzură ca să vină de hac voinţei mele. în prima zi, oră de oră, s-a repetat acelaşi lucru – întrebare, răspuns, lovitură, pauză; întrebare, răspuns, lovitură, pauză, etc. Pierdusem orice noţiune a timpului. Simţeam numai arsura aceea cumplită din ochi, şi nevoia de a-i închide măcar un minut devenise pentru mine o obsesie. Corpul îmi amorţise. Nu mai aveam idee de timp şi eram readus la realitate numai de vocea noului anchetator, care mă ajuta să înţeleg că cele opt ore trecuseră şi că totul urma să reînceapă.
Acum pauzele dintre întrebări erau mai lungi, aproape o oră. Pentru anchetatori nu era nici o grabă, A venit noaptea, care mi s-a părut o veşnicie. Somnul îmi îngreuna pleoapele, dar dacă îndrăzneam să le închid o clipă, primeam o lovitură. Picioarele mă dureau. Tot corpul era la capătul puterilor, şi totuşi nu-mi puteam mişca nici un muşchi. Mi se părea că totul era învăluit într-un fel de ceaţă, şi însuşi timpul părea că se oprise.
Ameţit, am auzit deodată vocea stridentă şi proaspătă a primului anchetator strigând: „Ei, Popov, tot aici eşti? Bine, eu m-am odihnit, putem s-o luăm de la capăt!" Am înţeles că trecuse o zi întreagă şi că primul dintre cei trei călăi ai mei era din nou la datorie.
Foamea mă rodea în stomac. înainte avusesem o hrană mizerabilă, doar câteva bucăţele de pâine; acum nu le mai aveam nici pe acelea. Când

primisem bucăţelele, mi s-au părut aşa de mici! Acum că nu mai aveam nimic de mâncare, parcă fuseseră un adevărat ospăţ!

Orele treceau. Zilele treceau. Cel mai greu îmi era între miezul nopţii şi dimineaţă. Nu dormisem, nu mâncasem şi nu mă mişcasem de patru zile. Anchetatorii mei pândeau să vadă dacă las capul în jos sau închid ochii. Simţeau o plăcere nebună să mă surprindă mişcând sau clipind, ca să aibă motiv să mă lovească. Mai mult, purtau pantofi de pâslă ca să nu-mi dau seama dacă sunt în spatele meu sau în altă parte a camerei.

În a patra zi, foamea a dispărut şi i-a luat locul o sete cumplită. Sângele mi s-a lăsat în picioare, şi ele au început să se umfle. Buzele mi-erau uscate, crăpate şi sângerau. Atunci tortura şi-a schimbat forma. Anchetatorii au început să mănânce zgomotos şi să bea apă plescăind lângă mine, ca să-mi sporească setea. Tortura nu era numai fizică, ci şi de ordin mintal.

Setea aceea arzătoare era ceva nemaiauzit. Era ca o scurgere de lavă incandescentă care îmi ardea buzele şi stomacul.

O febră mare îmi scutura tot corpul. Deshidratarea începea să-şi facă efectul, şi eu eram pradă unei agonii aproape insuportabile. Şi azi, când aud vorbindu-se despre cineva că moare de sete în deşert, simt chinurile provocate de sete şi, acolo unde mă aflu, trebuie să trag duşti rare şi pline de apă.

Unul dintre gardieni se distra bând apă la câţiva centimetri de mine, iar dacă făceam cea mai mică mişcare cu buzele, cu aceste buze arse şi crăpate, fără nici un avertisment, primeam o lovitură.

Setea mă mistuia pur şi simplu. Nu-mi pot explica nici până azi cum am putut rezista să stau în picioare atâtea zile şi nopţi interminabile. Numai Dumnezeu m-a întărit, căci altfel omul nu poate rezista unei asemenea maltratări.

Treptat, întrebările s-au făcut tot mai rare. Erau înlocuite de jocul de-a aşteptarea; călăii mei se aşteptau să mă vadă prăbuşindu-mă. Din cauza febrei, începusem să am halucinaţii. Nişte pete mici de pe peretele din faţa mea au început să prindă viaţă. Vedeam feţe de oameni, pe Ruth, Paul şi Rhoda, apoi gardienii. A venit apoi un bombardament de culori orbitoare ca într-un caleidoscop. Eram convins că urma să-mi pierd minţile.

4. în direct cu Isus.

Dar eu continuam să rezist. Pierdusem orice noţiune a timpului. Zilele treceau unele după altele, înecate într-un fel de ceaţă. Picioarele mele umflate au devenit enorme din cauza afluxului de sânge datorat nemişcării.

Buzele îmi erau foarte crăpate şi sângerau. Aveam o barbă lungă, pentru că nu mi se îngăduise să mă spăl sau să mă bărbieresc din ziua arestării. Ochii mei nu erau decât nişte sfere de foc. Şi totuşi rezistam. în a zecea noapte, puţin după miezul nopţii, l-am auzit pe anchetator sforăind: el aţipise. Am profitat de lucrul acesta ca să-mi mişc gâtul înţepenit la dreapta şi la stânga. Ceva mai încolo, la stânga, se afla o fereastră. Din cauza întunericului care era afară, ea juca rolul unei oglinzi. M-am dat înapoi cu groază. Am văzut capul unui monstru! Am zărit o faţă îngrozitor de slăbită, nişte picioare umflate; în locul ochilor, nu păreau să existe decât nişte orbite goale; o barbă lungă era acoperită de sângele uscat care cursese de pe buzele mele crăpate şi îngrozitor de umflate.

Viziune cumplită, grotescă, respingătoare. Deodată, mi-am dat seama ce era ea. Această siluetă hidoasă, însângerată şi grotescă, eram eu. Eu eram acest „monstru"!

Mintea mea amorţită a înregistrat realitatea sumbră, şi ochii mi s-au umplut de lacrimi. M-am simţit deodată zdrobit, singur şi părăsit. Am înţeles ce-a putut simţi Cristos atunci când a strigat: Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, de ce M-ai părăsit? Nu-mi puteam şterge lacrimile, dar corpul era plin de lacrimi care nu fuseseră vărsate. Atunci, în acel moment de disperare, am auzit o voce adresându-mi-se într-un mod perfect de limpede şi distinct: „Eu nu te voi lăsa, nici nu te voi părăsi vreodată."

Aceste cuvinte fuseseră atât de audibile, încât mi s-a părut că anchetatorul trebuia să le fi auzit. Am îndrăznit să arunc o privire în direcţia lui, dar el continua să doarmă.

Prezenţa lui Dumnezeu a umplut încăperea şi m-a învăluit cu o căldură plăcută, dând forţe noi acestui schelet care devenise corpul meu.

Lucrul acesta a produs asupra mea un efect stimulator, fizic, perceptibil.

Anchetatorul s-a trezit brusc. S-a ridicat în picioare, s-a apropiat de mine şi şi-a dat seama că se petrecuse ceva. Nu ştia ce, dar a constatat o asemenea schimbare, că a ieşit în grabă şi s-a întors cu un alt ofiţer. Erau nedumeriţi. Auzeam vocile lor neliniştite şoptind în spatele meu, încercând să-şi explice cele întâmplate. Arătam atât de proaspăt şi de vioi, plin de o forţă nouă! Nu m-am simţit niciodată mai aproape de Dumnezeu ca în minutele acelea. El stătea aşa de aproape de mine, încât aş fi vrut să-L văd! Prezenţa Domnului se făcuse simţită într-un mod atât de palpabil, încât era absolut extraordinară. Niciodată nu mai simţisem aşa ceva! Era o gustare anticipată

a ceea ce urma să fie eternitatea împreună cu Dumnezeu, şi nu mai aveam nici o dorinţă de a mă întoarce înapoi pe acest pământ.

M-am rugat Domnului să mă ia la Sine. Doream moartea. Era ca o poartă prin care să-L văd pe Cristos pe care îl iubisem şi-L servisem atâţia ani.

Prezenţa lui Dumnezeu m-a întărit mult timp, dar în a paisprezecea zi, lipsa totală de hrană, setea şi focul care îmi mistuia ochii deveniseră insuportabile. Era limpede că eram pe moarte. Deci, aşa se moare, m-am gândit eu. Din clipă în clipă o să-L văd pe Isus. Gardianul a înţeles că se întâmpla ceva neobişnuit şi a adus în grabă un medic. Acesta m-a privit şi a spus ofiţerului: „Omul acesta e pe moarte!" Mi se părea că vocile lor vin de departe. Desigur că ei nu voiau să mor în clipa aceea, căci am simţit că eram dus de acolo. Cam după o oră mă aflam din nou în celulă. Judecind după privirea îngrozită a lui Toni, am înţeles că arătam hidos. Nu mă puteam mişca. Picioarele mele umflate păreau de elefant. Buzele foarte crăpate sângerau. Ochii mi-erau înfundaţi în orbite, cu pupilele roşii ca sângele. O săptămână n-am putut să-mi fixez privirea, nici să văd limpede.

Când mi-am recăpătat cunoştinţa, Toni mi-a spus data. Nu-mi venea să-mi cred urechilor. Stătusem în picioare fără apă sau hrană vreme de paisprezece zile! Nici acum nu-mi pot explica cum a fost posibil. în aceeaşi zi, mi s-a adus mâncare, apă şi m-au lăsat să mă odihnesc. Tovarăşul meu de celulă m-a ajutat cu multă greutate să-mi ridic picioarele umflate şi să le proptesc de perete, pentru ca sângele să poată circula din nou. Am căzut într-un somn adânc. Credeam că trecuse ce era mai rău. Dar mă înşelasem.

Ziua următoare, după miezul nopţii, am fost din nou chemat la interogatoriu, de această dată însă de către un ofiţer numit Eleas. în încăpere mai aşteptau patru sau cinci ofiţeri. Am fost întâmpinat cu sarcasme, batjocuri şi cuvinte jignitoare. Apoi au început să mă lovească. M-am clătinat pe picioare şi am căzut. Am fost ridicat şi lovit din nou. Era clar că ei se hotărâseră să mă tortureze fizic şi moral.

În tot acest timp, n-am scos un cuvânt. Mă întremasem puţin în timpul orelor de răgaz care îmi fuseseră date, dar eram încă foarte slăbit şi mă prăbuşeam la cea mai mică lovitură. Nu mă loveau prea tare, ca să nu leşin. în cele din urmă, Eleas şi-a încărcat pistolul, m-a prins de guler şi aproape m-a târât afară pe coridor. Sângeram abun-' dent din nas. în coridor era întuneric beznă. M-a împins către capătul coridorului, unde ardea o lumină slabă. Când am ajuns în dreptul lămpii, a urlat: „Stop! Cu faţa la perete!"

M-am întors în poziţia obişnuită cu faţa la perete şi am observat pete de sânge şi urme de gloanţe în tencuială. Am înţeles că în acest coridor subteran îşi găsiseră moartea mulţi oameni. Eleas a stins lumina. Era frig şi întuneric beznă. în aerul umed se simţea moartea. Eleas şi-a proptit pistolul în ceafa mea. Mi-a spus: „Popov, ne-am săturat de încăpăţânarea ta. Asta e ultima ta noapte. Ai să mori pentru că ai refuzat să recunoşti că eşti spion. îţi mai dau o ultimă şansă. Pî-nă număr la cinci, recunoaşte că eşti spion. Dacă mărturiseşti, scapi cu viaţă, dacă nu, când ajung la cinci, trag".

Eram sigur că o să tragă, fiindcă alte mii de oameni fuseseră împuşcaţi în Casa Albă înaintea mea. Ştiam că cei de acolo îşi duceau la capăt ameninţările. Gândul morţii, ca un pod către eternitate, mi-a trecut ca fulgerul prin minte. îl voi vedea pe Isus! Eram convins că acest chin diabolic se va sfârşi în curând. Era ca şi cum eternitatea ar fi început deja pentru mine, şi mai rămăsese doar „formalitatea" morţii. Eram pregătit şi mă simţeam deja în prezenţa lui Cristos. Aşteptam să plece glonţul, ca apoi îngerii să mă poarte spre Cer, la Mântui-torul meu. Aşteptam cu atâta nerăbdare să-L văd pe Domnul! Ce bine ar fi fost pentru mine! Toate chinurile s-ar fi sfârşit. Nu mai trăiam decât pentru această clipă în care să-L văd pe Cristos şi să fiu cu El! Fără să mai existe tortură!

Multora nu le place să se gândească la moarte. La gândul morţii se tulbură şi tremură, şi văd în ea o figură hidoasă, respingătoare. De ce se tem oamenii de moarte? Mai întâi pentru că nu cred în Dumnezeu. Pentru cei care nu L-au primit pe Cristos ca Mântuitor, moartea este experienţa cea mai îngrozitoare. Alţii se tem de moarte pentru că nu au siguranţa mântuirii. Sunt conştienţi că va trebui să dea socoteală după moarte pentru păcatele lor. Dar pentru acela care crede în Isus, care are siguranţa salvării lui şi credinţă în virtutea curăţitoare a sângelui lui Isus, nu există moarte. Noi nu credem în moarte, căci pentru cei ce sunt în Isus Cristos nu mai există moarte. în Ioan 11:26, Isus a spus Martei, sora lui Lazăr: Oricine trăieşte şi crede în Mine nu va muri niciodată. Apoi a întrebat-o: Crezi lucrul acesta?

Dacă în această lume nesigură există ceva sigur, acela este Cuvân-tul lui Dumnezeu. Cerul şi pământul vor trece, dar Cuvântul lui Dumnezeu nu va trece niciodată. Până atunci, nu mă gândisem niciodată la moarte, dar pentru mine ea nu era un spectru înfiorător, ci dimpotrivă, era un înger eliberator. Nu vedeam moartea ca pe ceva sinistru şi înspăimântător, ci ea era plină de lumină şi bucurie, pentru că Apo-calipsa 14:13 spune: Ferice de acum încolo de morţii care mor în Domnul! Iar Psalmul 116:15 ne spune: Scumpă

este înaintea Domnului moartea celor iubiţi de El. într-adevăr, pentru cei mântuiţi, moartea nu este numai uşa spre cer, ci şi arcul de triumf prin care trecem cu strigăte de victorie şi cântări de veselie.

Eleas a început să numere rar, cu pauze lungi între numere, ca să-mi dea şansa de a lăsa să-mi scape o mărturisire. „Unu." pauză lungă; „doi." o altă pauză lungă; „trei.". El număra foarte rar, apă-sându-mă tot timpul cu pistolul în ceafă. Credea că mi-este frică de moarte. Dar Eleas nu putea vedea ce se petrecea în sufletul meu! Nu ştia că abia aşteptam să-mi văd Stăpânul, Cel pe care îl iubisem mai presus ca orice, pe care-L servisem şi despre care predicasem.

Când Eleas a ajuns să-1 rostească pe „patru", s-a întâmplat ceva incredibil. Duhul Sf înt a venit peste mine ca niciodată înainte. Mi s-a întâmplat ca şi lui Ghedeon din Judecători 6:34: Ghedeon a fost îmbrăcat cu Duhul Domnului. Am devenit curajos ca Ghedeon şi puternic ca Samson. Nu mă consider ca fiind un om deosebit de curajos, dar Dumnezeul lui Ghedeon este Dumnezeul meu, şi El stătea lângă mine în fundul acestui coridor întunecos. După ce 1-a rostit pe „patru", Eleas s-a oprit. A făcut o pauză cam prea lungă. Apoi am auzit o voce venind din profunzimile fiinţei mele, o voce foarte puternică strigând fără teamă: „Nu mai aşteptaţi! Nu mai aşteptaţi! Trageţi!" Eleas a sărit înapoi cuprins de teamă. Nu se aşteptase la asta, ca de altfel nici eu!

Nu putea înţelege (ca şi mine) de unde îmi venea tăria aceea. Eram aşa de slăbit şi de epuizat, că de-abia mă puteam ţine pe picioare. Dar Eleas era mai uluit ca mine. Eu îl implorasem să mă execute, dar în loc de aceasta am primit doar o pocnitură în ceafă. în această secundă, înainte de a-mi pierde cunoştinţa, mi-am dat seama că Eleas nu avusese niciodată intenţia de a mă ucide, ci doar de a-mi smulge o mărturisire. O durere intensă provocată de dezamăgire – atât de reală, încât o simţeam fizic – mi-a cuprins toată fiinţa, durere cu mult mai mare decât cea pe care o simţeam la cap.

Eram profund decepţionat. Fusesem gata să înfrunt moartea, şi eram tot în viaţă. Fusesem gata să-L întâlnesc pe Cristos, dar mă aflam tot lângă Eleas. De ce-mi fusese refuzată moartea? înainte de a-mi pierde cunoştinţa, am strigat în străfundul inimii: „Doamne, am fost fidel până la moarte, dar ea nu a venit".

Am fost dus leşinat înapoi în celulă.

După ce mi-am revenit, Toni m-a tras lângă perete şi mi-a şters sângele de pe ceafă. Să fii aşa aproape de Dumnezeu şi să te trezeşti într-o celulă a DS-

ului! Era o imensă dezamăgire, dar am murmurat o rugăciune: „Doamne, nu voia mea, ci voia Ta să se facă!" Apoi am adormit.

Mai târziu, s-a deschis uşa celulei şi a fost adus un nou deţinut. S-a aşezat într-un colţ al celulei ca şi cum i-ar fi fost ruşine şi nu a scos un cuvânt. După un timp a devenit mai vorbăreţ. Ne-a spus cum îl chema Nikolai Gancev; el spunea că servise mulţi ani în garda palatului fostului rege Boris şi fusese arestat sub acuzaţia de monarhist şi de participant la un complot.

Toni îl suspecta, dar eu, în naivitatea mea şi suferind din cauza loviturilor primite, am crezut tot ce mi-a spus. Am aflat mai târziu că fusese adus în celulă ca să ne spioneze, pe Toni şi pe mine.

Apoi Toni a fost luat din celulă. Peste un an l-am reîntâlnit în altă închisoare, şi el mi-a spus despre Nikolai că raportase comandantului închisorii că el, Toni, îl suspecta, şi că trebuiau să ne despartă, pentru a-i putea ajuta să-mi înfrângă rezistenţa. Am rămas în celulă cu Nikolai, şi el a cules de la mine multe informaţii pe care i le-am furnizat în naivitatea mea. Mai târziu am aflat că unii tovarăşi de detenţie deveneau spioni sub ameninţarea că se vor atinge de familiile lor. Am înţeles de ce avea Nikolai o privire abătută atunci când a fost adus în celula noastră. Securitatea a învăţat repede punctele vulnerabile ale unui deţinut: soţia şi copiii lui, de exemplu, ca apoi să le folosească fără milă.

Misiunea lui Nikolai era să descopere care era punctul meu vulnerabil. Şi 1-a găsit repede. Era vorba desigur despre soţia şi copiii mei. Eram bolnav de grija lor. Ruth rămăsese singură cu doi copilaşi de care trebuia să se ocupe, pe care trebuia să-i hrănească, în timp ce eu eram aici, incapabil să fac ceva pentru ei.

Cât despre mine, eu am făcut efortul de a-i iubi şi de a-i înţelege pe informatorii întâlniţi în închisoare, chiar dacă uneori mi-au făcut mult rău. în fond, şi ei erau nişte victime. Lucru trist, aceşti deţinuţi încercau adesea să vorbească urât despre soţia şi copiii lor, pentru ca cei de la Securitate să creadă că nu le pasă de familii şi astfel să nu le facă vreun rău.

De multe ori am auzit bărbaţi blestemându-şi soţiile şi copiii, ca şi cum nu le-ar fi păsat de ei – apoi îşi ascundeau faţa în mâini ca să plângă.

Informatorii se găseau peste tot, nu numai în locurile de unde se lansau campanii sistematice de calomnii (ca cea căreia îi căzusem eii victimă); ei se găseau. pretutindeni, în închisori, lagăre de concentrare, locuri de muncă, cămine şi chiar în biserici. Pentru a-şi uşura situaţia din închisoare şi a-şi micşora suferinţa, mulţi deţinuţi acceptau să fie informatori. Comuniştii nu

pot dormi liniştiţi dacă nu ştiu totul despre fiecare individ – ce se crede despre ei, ce se zice despre ei. Prin urmare, în întreaga Bulgărie găseai cu greu o celulă, o clădire, un loc de muncă sau chiar o biserică care să nu-şi aibă informatorul care raporta apoi autorităţilor tot ceea ce se zicea. Situaţia nu este mai bună la ora actuală*.

5. Destul cu basmele!

La începutul lunii septembrie 1948 am fost încredinţat unui avocat numit Peter Manov, care trebuia să-mi ia interogatoriu până mă va face să „mărturisesc". în fiecare noapte mi se cerea să scriu despre viaţa mea, despre prietenii mei, despre prietenii prietenilor mei, despre munca mea. El voia să ştie tot ce mă privea.

Părea ceva fără importanţă, un mijloc de a mă putea odihni puţin, aşa că am început să scriu. M-am hotărât să adaug mărturii depuse pentru Cristos prin toate mijloacele posibile. Voiau să ştie absolut totul despre mine. Asta îmi convenea de minune. Le puteam spune ce înseamnă Cristos pentru mine! Ştiam că vor citi tot ce scriam, aşa că am acoperit paginile albe care-mi erau puse la dispoziţie cu versete din Cuvântul lui Dumnezeu şi cu mărturia mea.

Manov era ocupat toată ziua la tribunal ca procuror şi venea doar seara ca să-mi dea noi sarcini şi să schimbe gardianul. Singurul somn pe care l-am putut avea în acea lună au fost nişte aţipiri. Puteam să mă întorc în celulă câte un sfert de oră dimineaţa, la prânz şi seara. Hrana pe care o primeam era compusă din două felii de pâine şi o zeamă pe care ei o numeau „ciorbă".

Foloseam acest scurt răstimp pentru odihnă şi somn. Eram extrem de slăbit din cauza nesomnului şi a subnutriţiei.

Ar fi fost interesant de citit cele scrise de mine în acele nopţi. Erau peste 2.000 de pagini cu totul, adesea până la patruzeci de pagini pe noapte!

În fiecare seară mi se dădea un subiect despre care trebuia să scriu. Pentru mine a devenit un joc ca să tratez subiectul respectiv şi să aflu o modalitate de a vorbi despre Cristos. începusem să mă specializez. Oricare ar fi fost subiectul, găseam totdeauna un mijloc ca să depun o mărturie. Nu cred că ei apreciau lucrul aceasta, dar redactarea mea era urzită în aşa fel, încât „mesajul" părea că face parte integrantă din ansamblu. Asta îi înfuria pe comunişti. Dar, la urma urmei, Cristos

* Adică în 1970.

devenise o parte din viaţa mea zilnică începând cu ziua convertirii. Şi chiar dacă nu le plăcea, acela era Cuvântul lui Dumnezeu, şi, mai mult ca oricine, ei aveau nevoie de acest Cuvânt al lui Dumnezeu.

Una din cele mai bune ocazii s-a ivit atunci când mi s-a cerut să scriu despre timpul petrecut în Institutul Biblic din Dantzig. Aveam de spus ce profesori şi prieteni aveam acolo, ce cursuri ni se predaseră acolo. Era o şansă nesperată! Am retranscris cursurile în amănunt, exact aşa cum îmi fuseseră predate. îmi imaginez că aceştia au fost primii anchetatori comunişti care luau parte la cursuri biblice! Apoi mi-au cerut să le vorbesc despre perioada petrecută la Şcoala Biblică din Londra. Găseam o mare desfătare în ceea ce scriam. Eram acolo, într-o închisoare comunistă, folosind hârtia şi cerneala comunistă ca să spun comuniştilor care erau învăţăturile biblice pe care le primisem! îmi precizaseră: „Popov, vrem toate detaliile!" Le-am furnizat deci toate detaliile! Acelea au fost zilele cele mai minunate pe care le-am trăit în închisoare. în timp ce rescriam cursurile biblice din tinereţe, ele redeveneau vii pentru mine.

Într-o zi, ei mi-au spus: „De-ajuns, Popov. Nu mai vrem să ştim nimic despre Şcoala Biblică, nici despre basmele cu Dumnezeu!'1 Dar, mulţumesc Domnului, în clipa aceea le fusese expus Cuvântuî lui Dumnezeu, fie le plăcea, fie nu! Apoi mi s-a cerut să mă refer la situaţia din Bulgaria. încercam în continuare să găsesc un mijloc de a reveni la Cuvântul lui Dumnezeu, şi de a zice ceea ce însemna Domnul pentru mine. „Dezvoltam" câteva puncte, dar făceam în aşa fel încât să strecor mesajul Evangheliei. Mă întreb adesea câţi dintre ei au fost atinşi de aceste mesaje.

Dar ei erau foarte vicleni. Tot volumul meu de scrieri i-a ajutat să culeagă incidente izolate şi să le răstălmăcească. Fără ştirea mea, cei menţionaţi de mine au fost supuşi unor interogatorii lungi şi hărţuiţi.

Unul dintre ei era un creştin cu numele de Marko Kostov, care lucra la docurile din Burgas, un port la Marea Neagră, El a fost întrebat dacă a discutat cu mine despre port, în ce zi şi ce anume. în Bulgaria, pastorii obişnuiesc să-şi viziteze membrii adunării cel puţin o dată pe lună. Cu ocazia vizitelor vorbeam despre Dumnezeu, despre nevoile familiei, etc. Dacă soţul lucra la câmp, vorbeam despre munca câm-pului. Dacă lucra la căile ferate, vorbeam despre ce făcea el acolo. Astfel, în timpul vizitelor făcute lui Marko, discutasem cu el despre port, despre munca lui, ca şi despre lucrurile spirituale.

Anchetatorii mei au căutat să facă din aceasta un capital politic. Marko şi-a amintit la anchetă că am vorbit despre munca lui în port. El a menţionat că odată am vorbit despre un butoi cu brânză. într-o zi s-au încărcat pe un vas care pleca în Uniunea Sovietică butoaie pe care scria „marmeladă". Unul din ele a căzut şi s-a deschis. S-a dovedit că el nu conţinea marmeladă, ci brânză. Dar pe acea vreme era imposibil să găseşti brânză în Bulgaria, pentru că autorităţile trimiteau în secret producţia noastră de brânză în Uniunea Sovietică în butoaie cu eticheta „marmeladă". El şi-a amintit că-mi povestise despre acest incident.

În felul acesta, autorităţile au tras concluzia că obţinusem informaţii despre activităţile din port şi că le transmisesem apoi englezilor şi americanilor. în mod similar, şi membrii bisericii mele care lucrau la căile ferate sau în uzine şi-au amintit că au vorbit cu mine despre munca lor.

Autorităţile alcătuiau cu grijă un dosar împotriva mea, luându-şi măsuri de precauţie ca să nu apar ca un persecutat pentru credinţa mea în Dumnezeu. într-o noapte am fost dus într-o cameră la etajul patru şi mi s-a ordonat să iau loc şi să scriu. Pe atunci nu eram decât un schelet, trăiam ca în ceaţă, semi-conştient de ceea ce.se petrecea în jurul meu. Fereastra dădea către o curte interioară, şi pe partea opusă era o aripă a clădirii ocupată de Securitate. în această aripă am observat o fereastră luminată. Prin geam se vedea un om care era torturat Era ţintuit pe podea, cu picioarele în sus. Doi bărbaţi îl ţineau strâns, iar al treilea lovea cu toată puterea cu un baston de cauciuc tălpile nenorocitului. Auzeam loviturile în ciuda ferestrei închise şi a curţ» care ne separa. Omul urla de durere. Loviturile au continuat fără întrerupere până ce el a leşinat, şi călăul îl lovea chiar şi după aceea.

Nu cred că omul a mai putut vreodată să meargă normal. Priveliştea aceea mi-a rămas întipărită în memorie. Atunci, în noaptea aceea Şi în nopţile următoare, închideam ochii ca să n-o văd. Mi-am astupat urerchile ca să nu mai aud. „O, Doamne", m-am rugat, „ajută-mă să-mi scot din minte această privelişte şi să nu mă mai gândesc la ea!"

Ceva mai târziu am reînceput să scriu, dar gândul îmi era la omul acela. îmi părea tare rău pentru el. Şi totuşi îl invidiam. Mi-ar fi plăcut să-mi pot schimba locul cu el. Chinul lui a durat doar câteva ore, dar chiar dacă ar fi durat două zile, după aceea s-ar fi încheiat. Murea, şi suferinţa lui lua sfârşit. Doream din toată inima să se poarte cu mine la fel, pentru ca să se termine cu suferinţele. Atunci am înţeles de ce era pusă plasa de sârmă în casa scărilor şi bare de fier la ferestrele de la etaj: nu pentru a preveni

evadările, ci sinuciderile. Dacă trebuia să mori, ei voiau să mori după planul lor şi nu că voiai tu. Dar dorinţa mea nu s-a împlinit. Gândurile lui Dumnezeu nu sunt gându-rile noastre, şi Domnul avea alt plan pentru mine. Nu l-am înţeles, dar l-am acceptat.

La sf îrşitul lunii octombrie, Nikolai a părăsit celula şi am rămas singur ca să mă odihnesc, supus în continuare „meniului morţii". Deşi nu primeam mâncare, acum mi se permitea cel puţin să dorm, aşa că arn început să-mi mai revin. Am renunţat să mă mai războiesc cu ploşniţele şi alte gângănii care îmi cutreierau corpul în timpul somnului. Aveam nevoie de odihnă mai mult decât de sângele pe care mi-1 sugeau ele. Cele mai multe ore din zi le petreceam în rugăciune. în felul acesta uitam de foame şi mă întăream spiritual.

După câteva zile, a fost adus în celulă un tânăr de vreo douăzeci şi trei de ani, pe nume Mitko. Bietul de el, era aşa de tânăr şi de speriat! Se plimba încoace şi încolo prin celulă tot repetând: „Sunt nevinovat! Sunt nevinovat!" De câte ori pereţii aceia pătaţi cu sângele ploşniţelor strivite nu vor fi auzit aceste cuvinte! îţi făcea milă. De fiecare dată când trecea un gardian prin faţa uşii, el striga din nou: „Sunt nevinovat!" Aducea cu voce tare laude lui Lenin şi comunismului, sperând că autorităţile îl vor elibera auzind că vorbeşte ca un „bun comunist". Ţi se făcea milă când îl vedeai f ăcând eforturi disperate (am văzut adesea deţinuţi procedând la fel). Mi-a fost milă de el şi am început să-i vorbesc despre Cristos şi despre speranţa mântuirii date 4e El pe care o putem avea şi noi. M-am străduit zile întregi să-i înlătur starea de panica şi să-i ating inima. Şi, într-o zi, privirea i s-a înseninat şi a început să asculte cu interes. Mi s-a bucurat sufletul. începeam să-1 câştig pentru Dumnezeu. După două zile a spus: „Domnule pastor, rugaţi-vă pentru mine!" Am îngenunchiat amândoi şi ne-am rugat. S-a rugat cu atâta ardoare, că podeaua unde stătea el s-a udat de lacrimi. A trăit o experienţă adevărată şi minunată cu Cristos. A devenit plin de pace şi de bucurie lăuntrică. Am înţeles atunci că dacă toată detenţia mea nu producea decât acest singur rod pentru Cristos, merita să fi trecut prin ea.

Într-o zi, în celulă a intrat un gardian. Avea în mână o hârtie în care se arăta că Mitko era eliberat. Acestuia nu-i venea să creadă, dar gardianul i-a arătat documentul, apoi a ieşit, spunând că va reveni. în timp ce aştepta să fie eliberat, Mitko mi-a spus: „Domnule pastor, în celula aceasta L-am găsit pe Dumnezeu datorită dumneavoastră, şi îl voi urma toată viaţa".

Gardianul s-a întors, şi Mitko m-a îmbrăţişat în chip de ră-mas-bun. Nu l-am mai revăzut de atunci, dar sunt sigur că a rămas fidel lui Cristos.

Am stat singur zece zile. Mă simţeam foarte aproape de Dumnezeu în captivitatea mea şi îmi petreceam timpul în rugăciune şi în închinare. Aveam o comuniune intimă cu El. Eu îi vorbeam, şi El mă mângâia. Pentru mine era ca un ospăţ spiritual! în acest timp mi s-au dat forţe noi, deşi corpul meu era epuizat. Lacrimi de bucurie îmi inundau faţa. Aici, într-o închisoare de temut, singur şi privat de toate, aveam într-adevăr totul – îl aveam pe Cristos. Deşi lipsit de orice bucurie a vieţii, am descoperit frumuseţea şi profunzimea părtă-şiei cu Domnul. Bucuria şi pacea îmi umpleau sufletul. Corpul suferea de foame, dar spiritul meu nu fusese niciodată atât de aproape de Dumnezeu. Zăceam înfometat, singur şi prea slăbit ca să mă pot mişca, dar aveam senzaţia că ating cerul şi sunt în braţele Mântuitorului.

Eram mai liber în acea celulă decât fusesem vreodată în viaţă, când puteam acţiona după bunul plac. Mă simţeam foarte aproape de Tatăl meu ceresc, cum nu fusesem niciodată până atunci. închisoarea mă privase de toate distracţiile lumeşti obositoare şi m-a ajutat să descopăr profunzimea unirii credinciosului cu Salvatorul lui. închisoarea, atunci când accesul la viaţa exterioară este întrerupt, pune adesea în lumină resursele cele mai autentice şi mai secrete care stau în amorţeală în adâncul inimii omului. Oricât de ciudat ar părea, condiţiile cele mai vitrege ale existenţei au permis adesea manifestarea ceior mai nobile tendinţe ale omului. Adeseori, fiinţa omenească este capabilă în asemenea împrejurări de cele mai mari sacrificii.

În anii care au urmat am văzut adesea nişte deţinuţi având grijă unii de alţii de parcă ar fi fost fraţi. S-au făurit prietenii trainice chiar în sânul suferinţei. Am văzut, în cursul şederii mele în închisoare, un om pe cale să moară de foame dând altui deţinut mai slab decât el singura lui bucată de pâine.

Prezenţa lui Dumnezeu mă învăluia şi mă întărea. îmi umplea fiinţa. N-am să uit niciodată aceste zece zile. în dimineaţa celei de a zecea zi, m-am uitat prin fereastra celulei la fabrica de peste drum. Spre uimirea mea, am văzut forma foarte clară a unei cruci desenându-se deasupra acoperişului acelei fabrici. M-a gândit că e vorba de umbra a două coşuri de pe acoperiş. Dar pentru mine era un semn de la Dumnezeu. Ara stat mult timp în faţa ferestrei, privind crucea şi gândin-du-mă la aceea pe care Isus îşi dăduse viaţa, la iubirea Sa şi la bunătatea Sa. Deodată, am auzit clar o voce care

mi-a spus: „Fiul meu, aceasta e crucea pe care trebuie să o porţi. Pregăteşte-te să înduri suferinţe şi mai mari!"

Ştiam de acum că mă aştepta ceva îngrozitor. Cu toate acestea, semnul acelei cruci mi-a întărit încrederea în Dumnezeu şi, privind prin zăbrelele ferestrei, am început să fredonez o cântare care îmi plăcea mult.

În timp ce cântam strofa a treia, am simţit lacrimile cum îmi curgeau pe obraji. Am cântat până la capăt această cântare, şi inima mi s-a umplut de o pace dulce. Lacrimile îmi şiroiau pe faţă. Nu erau lacrimi amare, ci, aşa cum spun creştinii din Bulgaria, „lacrimi dulci". După ce am terminat cântarea, s-a deschis uşa şi am fost dus la un etaj inferior pentru o altă repriză de tortură. Cele zece zile de comuniune dulce cu Dumnezeu se sfârşiseră. Mă aflam în faţa ultimei încercări înaintea aşa-zisului meu „proces".

Acest aşa-zis „proces" fusese pregătit de mult timp, ziua era deja programată, şi eu încă nu eram „zdrobit". Anchetatorii erau disperaţi. Nu le mai rămăseseră decât câteva zile pentru a-i veni de hac voinţei mele, altfel le eşua planul. Era ora opt când am coborât scara înconjurată cu plasă de sârmă şi am ajuns în biroul tovarăşului Manov, anchetatorul principal. Deşi parcă eram dus pe sus de efectele marii binecuvântări primite, eram într-o stare de mare slăbiciune. Plăteam scump suferinţele îndurate. Cuvântul lui Dumnezeu se împlinise în mine: carnea era slabă, dar spiritul era puternic.

L-am salutat politicos pe Manov, dar el a întors capul fără să răspundă, în birou mai era o persoană pe care n-o văzusem. Mi-a ordonat cu un strigăt răguşit să mă întorc cu faţa la perete, aşa că m-am aşezat în poziţia obişnuită. Şi totul a reînceput. Manov era „asistat" de trei inşi. Pot spune că de data aceasta a fost un adevărat „potop". Din vocea lor răzbătea ura. Era limpede că fuseseră traşi la răspundere pentru că nu fuseseră în stare să-mi „zdrobească" voinţa, şi de această dată erau hotărâţi să reuşească. Cel mai în vârstă era cel care îmi ordonase să stau cu faţa la perete. îl chema Dimitri Avramov. Ceilalţi doi tineri păreau să nu aibă mai mult de douăzeci de ani. Cel mai ţî-năr avea o privire atât de încărcată de ură, încât îi desfigurase toată faţa. Aşa de tânăr şi într-o stare de ură atât de animalică!

Ce mult ar avea nevoie de Cristos tânărul acesta!

Cei trei se schimbau la fiecare opt ore, iar eu rămâneam cu faţa la perete, fără somn, ţinându-mi ochii deschişi, ca în cele paisprezece zile dinainte. Atunci mai aveam ceva provizii de forţe. Acum nu mai aveam nimic. „Meniul morţii" îşi spunea cuvântul.

După miezul nopţii, în prima noapte, i-a venit rândul tânărului care era aşa plin de ură. îmi pândea fiecare mişcare, dacă îmi mutam greutatea pe celălalt picior, sau dacă nu eram destul de atent. Făcea mereu haz de mine şi mă batjocorea. Aşa cum am menţionat, orele de după miezul nopţii erau cele mai grele pentru un deţinut, pentru că acum corpul îşi cere cel mai mult partea de somn şi trebuie să lupţi ca să rămâi treaz. Oricât ai încerca să rămâi treaz, tot aţipeşti, chiar în picioare, şi cazi. Când mi se întâmpla lucrul acesta, tânărul se apropia tiptil de mine şi mă lovea în cap de-mi ţiuiau mult timp urechile.

După aceea urmau lovituri în fluierele picioarelor, date cu toată puterea cu cizmele lui grele. Odată, după ce am căzut, mi-a ordonat să ridic braţele. După câteva minute, eram aşa de obosit, încât le-am lăsat în jos. înjurând, mi-a ordonat să le ridic din nou, dar n-am avut forţa să-i îndeplinesc ordinul. Am primit atunci o altă lovitură în cap şi una în picior. Apoi m-a obligat să mă sprijinesc de perete cu două degete, ceea ce era şi mai rău. Aceşti oameni cunoşteau perfect poziţiile cele mai dureroase ale corpului omenesc. Ultimele ore din noapte au fost nespus de chinuitoare. Şi totuşi, nu era decât prima noapte; dar, cel puţin, reuşisem să rezist.

Odată cu venirea zorilor forţele mi-au revenit treptat. Este interesant de remarcat că în timpul zilei nu simţi oboseala aşa ca în timpul nopţii. Am învăţat multe lucruri atunci despre corpul omenesc şi despre puterea lui de a îndura. Tortura a continuat şi în următoarele trei zile. Capul mi se umflase. Picioarele mă dureau continuu din cauza loviturilor primite. Lipsa hranei şi a apei mă slăbiseră şi mai mult. Apoi foamea a dispărut, lăsând locul unei sete cumplite de care mai suferisem o dată. Din nou se strânsese sângele în picioare, care s-au umflat de două ori peste normal. Faţa mi s-a ridat, barba a crescut şi mai mult, buzele au crăpat, şi sângele curgea de pe barbă. Treceam din nou prin ceea ce trecusem, dar de această dată condiţiile erau mai dificile.

Zilele treceau unele după altele. Leşinam şi adesea cădeam. Eram reanimat cu o găleată de apă, mă ridicau în picioare şi mă năuceau cu lovituri şi înjurături. Nu mai simţeam altceva decât focul, focul mistuitor al durerii şi al setei. Atunci mi-a venit în minte ca un fulger un verset din Cuvântul lui Dumnezeu: Dar vă vor face toate aceste lucruri pentru Numele Meu. (Ioan 15:21), şi: Căci cu privire la Cristos, vouă vi s-a dat harul nu numai să credeţi în El, ci să şi suferiţi pentru El (Filipeni 1:29). Pentru El! Pentru Cristos! Gândul acesta minunat mi-a reînnoit forţele. Duhul meu a început

să vorbească cu Dumnezeu. Orele cele mai grele veneau şi treceau, iar eu nici nu-mi mai dădeam seama că se sfârşise noaptea. Curând am ajuns în dimineaţa celei de şaptea zi.

Manov, şeful anchetator, a revenit şi nu s-a bucurat deloc când m-a văzut aşa refăcut. Eram în a şaptea zi, şi el se aştepta să mă vadă doborât. Numai câteva zile ne despărţeau de proces, iar anchetatorii erau disperaţi că nu-mi veneau de hac. El i-a ordonat ceva lui Dimitri, care m-a înşfăcat de umeri şi m-a scuturat cu sălbăticie. Am simţit Duhul Domnului umplându-mă din nou. Dimitri m-a întors cu faţa spre el şi şi-a strâns pumnul.

Nu-mi pot explica nici azi ce s-a întâmplat. Dintr-odată muşchii mi s-au întărit. Slăbiciunea de dinainte a dispărut complet. Urmările zilei lor şi nopţilor de stat în picioare, de lipsă de hrană, de lovituri, de înjurături şi ale celor trei luni de tortură au fost uitate. Corpul meu chinuit şi slăbit s-a îndreptat. Am păşit spre Dimitri drept ca o statuie. El mă domina, pentru că era un bărbat înalt şi puternic. Am primit trei lovituri între ochi. Nasul mi s-a umflat şi a început să-mi sângereze, dar nu simţeam nici o durere. Muşchii mi se întăriseră, şi corpul devenise rigid. Nu m-am clătinat şi nici n-am simţit vreo slăbiciune.

Au urmat alte lovituri, dar, lucru de necrezut, n-am simţit nici o durere. Cămaşa se înroşise de sânge. Dimitri mă lovea cu cruzime. Faţa mea era toată însângerată şi umflată. Dar tot nu simţeam nimic! Aveam impresia că sunt invadat de o putere supranaturală şi mi-am oferit faţa lui Dimitri ca să fie o ţintă mai bună. M-am îndreptat către el, şi el a început să dea înapoi. Am continuat să merg după el. Faţa mea era la îndemâna pumnului lui. Am strigat: „Loveşte-mă, şi ai să înţelegi! Loveşte-mă! Loveşte-mă!" Palid şi tremurând, Dimitri a făcut stânga împrejur şi s-a prăbuşit într-un fotoliu.

M-am ţinut după el, cerându-i să mă lovească, împins de o putere care nu era a mea. M-am aplecat deasupra lui, în timp ce el era prăvălit în fotoliu. Brusc, puterea aceea supranaturală care mă susţinuse m-a părăsit. M-am simţit aşa de slab, că nu mai puteam sta în picioare. Am căzut pe podea ca o cârpă. Experienţa aceea incredibilă se terminase. Zăceam acolo în prezenţa anchetatorilor nedumeriţi. în cele din urmă, ei m-au ridicat şi m-au proptit de perete. M-au rezemat de el, şi am stat acolo toată noaptea.

A doua zi, 7 noiembrie, voinţa mea a „cedat". îmi amintesc că am căzut de parcă cineva m-ar fi lovit cu o bară de fier în cap. Am început să am halucinaţii. Camera era plină de şerpi care se târau pe duşumea, pe ziduri, pe mobile, apoi veneau spre mine şi îmi alunecau pe corp. Găurile din

perete deveneau feţe – feţe de nebuni care-şi băteau joc isteric de mine. Eram în pragul nebuniei. Şerpii, feţele, totul părea să se învârtească în jurul meu, în timp ce eu mă afundam tot mai adânc în nebunie. De-a lungul acestor luni de lovituri, de tortură şi de lipsă de hrană, mă luptasem lupta cea bună. Fusesem adus dincolo de limitele forţelor omeneşti, eram la capătul puterilor. «Doamne!" am strigat. „Voinţa mea a fost zdrobită. De această dată au câştigat ei".

Prin torturi fizice şi psihice poţi face dintr-un om ceva asemănător cu o bandă de magnetofon, care repetă fidel ce s-a înregistrat pe ea. Comuniştii ne ziceau ce trebuia să spunem şi ne ordonau să repetăm ca nişte maşini. Dacă mi-ar fi ordonat să mărturisesc că mi-am ucis propria mamă, aş fi repetat mecanic: „Da, mi-am ucis mama".

Nu mai aveam nimic dintr-o fiinţă omenească, ci devenisem o bandă de magnetofon. Fusesem bătut, lovit, schingiuit şi înfometat până ce am ajuns un robot. Eram gata să „mărturisesc" orice. Fusesem redus la starea de cocă, şi Dimitri putea acum să mă „f rământe" cum ştia. Părea destul de priceput. Nu era prima oară când reuşea să îngenunchieze voinţa unui deţinut. Mi-a spus: „Eşti un spion de prima clasă". „Da", am răspuns. „îmi face plăcere să aud asta de la tine. Eşti pe drumul bun. Stai jos. Aşteptăm până ce vine Manov, apoi mergi în celulă şi te odihneşti". M-am aşezat pe un scaun. Capul mi se învârtea de ameţeală. Din acel moment m-am crezut spion. Aşa am devenit „spioni" cei cincisprezece lideri ai bisericilor evanghelice.

Dimineaţa a venit Manov. Rânjea cu gura până la urechi de bucurie. Am fost dus în celulă, am primit hrană şi mi s-a dat voie să mă odihnesc. Am zăcut mult timp epuizat fizic şi psihic, apoi am căzut într-un somn adânc.

O serie de „mărturii" fuseseră aranjate de comunişti pentru mine. Trebuia să le semnez, şi eu le-am semnat. Dacă mi-ar fi ordonat să semnez că Dumnezeu murise, aş fi semnat şi asta. Voinţa mea fusese adusă la un punct în care nu mai putea face nimic de la sine. în 31 decembrie, ora patru după amiază, mi s-a spus să-mi strâng lucrurile. Aveam o saltea şi o cuvertură primite de acasă după ce voinţa mea fusese „zdrobită". Le-am înfăşurat împreună cu hainele şi alte câteva lucruri. Doi paznici m-au dus la o maşină care aştepta afară. Era o zi foarte rece. Pe străzile Sofiei, copacii şi stâlpii de telefon erau acoperiţi cu un strat gros de promoroacă. Arătau aşa de frumos! Am mers pe multe străzi până am ajuns în faţa porţii din spate a închisorii Centrale din Sofia.

Temuta închisoare a „Casei Albe" îşi terminase „lucrarea". Mă „pregătise" în vederea procesului.

6. Marea reprezentaţie a teatrului de marionete.

Dar înainte de toate acestea, vor pune manile pe voi şi vă vor prigoni: vă vor da pe nuna sinagogilor, vă vor arunca în temniţe, vă vor târî înaintea împăraţilor şi înaintea dregătorilor, din pricina Numelui Meu. Aceste lucruri vi se vor întâmpla ca să fiţi mărturie (Luca 21: 12,13). Cu aceste cuvinte, Isus îşi pregătea ucenicii pentru ce avea să urmeze. De-a lungul istoriei creştinismului, aceste cuvinte şi-au găsit mereu împlinirea, şi îşi găsesc şi azi aceeaşi împlinire. Adunările evanghelice bulgare au experimentat aceasta într-un mod deosebit de dureros.

Închisoarea în care mă găseam era o clădire cu cinci etaje, înconjurată de o curte mare. Curtea era împrejmuită de un zid de piatră înalt cam de 4,5 metri şi gros de 90 de centimetri. La cele patru colţuri era un turn în care făcea permanent de pază câte un gardian. Din punct de vedere arhitectural, închisoarea Centrală semăna cu celelate închisori bulgare, dar era mult mai mare ca ele. Construită cu mult înainte de venirea comuniştilor la putere, ea avea peste 350 de celule pentru o singură persoană, în fiecare existând câte un pat, o masă şi un scaun. Pentru că duşumeaua era de ciment, deţinuţii trebuiau să poarte saboţi. în această închisoare, care trebuia să adăpostească trei-patru sute de deţinuţi, se aflau acum peste cinci mii! Una din secţiile închisorii era rezervată pastorilor şi „martorilor", adică în jur de 170 de persoane. După proces, unii.erau eliberaţi, alţii erau trimişi spre alte închisori, iar alţii în lagăre de concentrare.

Eu stăteam într-o celulă de la capătul coridorului, lângă toaletă. Acela era locul unde deţinuţii îşi aduceau găleţile ca să le golească. Mai mult, celula mea semăna mai mult cu un frigider decât cu o încăpere destinată adăpostirii unei fiinţe omeneşti. Duşumeaua era presărată cu resturi. Mi-am pus salteaua cu paie pe ciment şi m-am întins pe ea. Era foarte rece, şi deşi eram îmbrăcat cu tot ce aveam şi mă în-făşurasem în cuvertură, nu puteam dormi de frig.

Era ajunul Anului Nou, şi mergeam prin celulă înfăşurat în pătură, ascultând zgomotul produs de saboţii deţinuţilor. Noi numeam asta „cântecul saboţilor". El provenea de la miile de deţinuţi care umblau încolo şi încoace prin celule încercând să se încălzească. în cei treisprezece ani de închisoare n-am avut decât o singură pereche de pantofi de piele, dar mi-e greu să număr câte perechi de saboţi am purtat. Pentru prima dată în

noaptea aceea, am auzit „cântecul sabo-ţilor". Acest sunet straniu l-am auzit de multe ori.
Înfrigurat până la oase, în noaptea aceea îngrozitor de rece, aşteptam Noul An, împreună cu cei cinci mii de deţinuţi.
Mai târziu, Ruth mi-a povestit prima ei vizită la mine. „La începutul lui ianuarie, un gardian din închisoare a venit la mine şi mi-a spus că aş putea să-mi vizitez soţul împreună cu copiii. Nu-1 văzusem de la arestarea lui în 24 iulie. La închisoare am fost salutaţi cu prietenie de către director. Apoi am fost conduşi în sala de aşteptare, şi Haralan a fost adus de doi gardieni. Ne-am salutat în prezenţa unui funcţionar care trebuia să asiste la conversaţia noastră. Braţele şi picioarele soţului meu erau umflate, având de două ori mărimea normală. L-am întrebat dacă fusese bolnav. S-a uitat în jur neliniştit şi şi-a dus degetul la buze. Am înţeles că nu aveam voie să-i pun asemenea întrebări. Apoi a spus cu voce tare:Hainele îmi sunt cam strimte. Ar fi bine dacă mi-ai trimite nişte pantaloni mai largi'. Cele zece minute pentru vizită s-au scurs repede. Apoi Haralan a fost luat".
La prima vizită i-am spus lui Ruth: „Vezi ce-ai păţit dacă te-ai măritat cu mine? Poate era mai bine pentru tine să fi rămas în Suedia. Nu ţi-am adus decât suferinţă". Cu ochii înlăcrimaţi, ea a răspuns: „Nu, locul meu este lângă tine!" După vizita ei am primit hrană bună ca să ajung din nou la greutatea normală. Un medic m-a ajutat să mă refac fizic. Nu trebuia să se vadă prin ce trecusem. Timp de şase luni n-am avut dreptul să mă bărbieresc sau să mă spăl. Vă puteţi imagina în ce stare eram.
Tribunalul din Sofia este cea mai mare clădire din Bulgaria. El ocupă un întreg bloc în partea centrală a oraşului. Procesul meu s-a desfăşurat în cea mai frumoasă şi mai importantă sală a tribunalului, sala II. Microfoane şi camere de luat vederi fuseseră instalate înăuntru, pentru ca procesul să poată fi filmat. Nişte ziarişti veniţi din străinătate făceau parte din numărul celor care „beneficiaseră" de o invitaţie specială, şi, printre ei, Daily Telegraph din Londra, The New York Times şi alte ziare de renume. Era vorba de un proces istoric, în care cei paisprezece lideri ai diferitelor bisericilor evanghelice bulgare şi cu mine trebuia să fim judecaţi în acelaşi timp. Mai era prezent şi „Decanul Roşu" din Canterbury, Rev. Hewlett Johnson, care venise special pentru proces.
Familiilor noastre li se dăduse o invitaţie specială. Sala care putea primi vreo cinci sute de persoane era ticsită. Noi am fost aduşi pe rând din celulele de la subsol, înconjuraţi de doi poliţişti. Ne-am aşezat pe scaune

fără să putem comunica între noi. Ne-am uitat totuşi unii la alţii şi ne-am mirat de costumele bine călcate cu care eram îmbrăcaţi. Ce contrast faţă de zdrenţele murdare din închisoare, pe care le pur-tasem timp de şase luni!

Cum se întâmplase? Cu două săptămâni înainte de proces ni se ordonase să scriem familiilor noastre şi să le cerem să ne aducă costume şi cămăşi bine călcate. Ele au primit permisiunea să ne trimită şi hrană, câtă puteau. Pe lângă aceasta, aveam dreptul la mese îmbelşugate şi hrănitoare servite de cantina închisorii. Toate acestea erau destinate să şteargă urmele torturilor suferite, căci la proces trebuia să asiste presa străină şi membrii corpului diplomatic. Trebuia să dăm impresia că fusesem bine hrăniţi, bine îmbrăcaţi şi bine trataţi. Dar totul era o înşelăciune comunistă!

Completul de judecată consta din trei judecători, de fapt nişte „marionete". Căci deciziile aparţineau celor de la Securitate, care luaseră loc pe primul rând în sală. Textul acuzaţiei a fost citit de către avocatul guvernului bulgar, secundat de procurorul general Ţacov.

Primul chemat la bară a fost pastorul baptist Nikola Mâhailov. Interogarea lui a durat 6 ore. El fusese cel mai „prelucrat" pentru a mărturisi ce voiau comuniştii. De fapt, pastorul Ziapkov, liderul tuturor bisericilor evanghelice din Bulgaria, ar fi trebuit să fie audiat primul, dar era evident că DS-ul nu avea încredere în el şi se temea că el nu va vrea să se „umilească".

Pastorul Mihailov s-a dovedit un „martor important" împotriva tuturor celorlalţi pastori, şi mai ales împotriva pastorului Ziapkov. Numai mărturia lui ar fi fost suficientă ca să ne condamne la moarte pe toţi, dar pentru că noi ne „mărturisisem" activităţile de spionaj, pedeapsa noastră fusese comutată la sentinţe grele de închisoare, cu intenţia de a demonstra „mila" comuniştilor.

Al doilea pastor chemat să depună mărturie a fost pastorul metodist Ianko Ivanov. El a repetat ce spusese pastorul baptist şi i-a confirmat mărturia.

A doua zi, ziarele erau pline cu teribilele „mărturii" ale pastorilor care „vânduseră" Bulgaria englezilor şi americanilor. Potrivit acestor ziare, „cetăţenii" cereau cele mai severe pedepse. Era evident că tot ce era scris în ziare fusese dictat de DS. Mai târziu am aflat că articolele fuseseră scrise cu mult timp înainte! Dimineaţa ni se dădeau copii din ziare ca să ne dăm seama că situaţia noastră era fără scăpare şi că nu mai aveam ce face decât să recunoaştem şi să cerem îndurare. Mărturiile noastre erau scrise ca nişte predici şi ni se spunea că, după ce le citim, trebuie să începem să ne bocim şi să cerem „iertare" de la autorităţi.

Numai fratele meu Ladin nu fusese zdrobit. în semn de protest refuzase să poarte cravata la tribunal. în aceeaşi noapte, British Broad-casting Company din Londra a transmis că Ladin Popov a fost singurul din cei cincisprezece pastori acuzaţi de spionaj care a refuzat să-şi recunoască vinovăţia. BBC-ul l-au declarat eroul procesului, şi chiar aşa era. Ladin avea o rezistenţă fizică foarte mare, de aceea a putut suporta tortura. în plus, nu era căsătorit, şi astfel nu avea grija soţiei sau a copiilor. Aceasta i-a fost de un mare ajutor moral.

Procesul n-a fost decât o tragi-comedie, scrisă, regizată şi condusă de DS. Noi, pastorii, fusesem bătuţi şi înfometaţi până ce ajunsesem nişte simple benzi de magnetofon. înainte de proces fuseserăm privaţi de două dintre cele mai importante lucruri pentru viaţa unei fiinţe omeneşti: voinţa şi raţiunea sa. De fapt, nu mai eram decât nişte magnetofoane acţionate de agenţii de la Securitate, şi noi reproduceam exact voinţa lor, dorinţele lor, gândurile lor şi minciunile lor. Căci benzile de magnetofon nu pot reproduce decât ceea ce a fost înregistrat pe ele.

Potrivit doctrinei comuniste, scopul scuză mijloacele. De aceea, comuniştii nu se dădeau înapoi să folosească minciuna, impostura, crima şi orice metodă pentru a-şi atinge scopul. în procesul nostru ei aveau în vedere anumite obiective. Mai întâi, prin procesul intentat unor pastori binecunoscuţi ai naţiunii se urmărea distrugerea bisericilor evanghelice. Apoi se căuta înlăturarea rapidă a pastorilor fideli şi înlocuirea lor cu „pastori marionetă". Dar, în realitate, Cristos şi învăţătura Lui erau vizaţi în timp ce şedeam noi în banca acuzaţilor.

Încă o dată, diavolul se folosea de nişte martori falşi şi de acuzaţii false pentru a dăuna lui Cristos, Lumina lumii. El fusese adus în faţa lui Pilat, care împlinea ordinul Romei, apoi batjocorit, condamnat la moarte, crucificat şi pus într-un mormânt sigilat. Acum, noi, servii Lui, călcam pe aceleaşi urme.

Dar oricât a fost diavolul de abil, de viclean şi de rău, tot nu i-au reuşit planurile. Motivul acestui eşec se află în cuvintele lui Pavel către Timotei: „Dar Cuvântul lui Dumnezeu nu este legat" (2. Timotei 2:9). Cuvântul lui Dumnezeu nu poate fi distrus. Mai devreme sau mai târziu adevărul triumfă. Chiar în clipa în care Satan se credea victorios, Cristos a ieşit din mormânt. Minciuna rămâne minciună. Nici marxiştii, nici leniniştii nu vor putea vreodată să creeze prin minciună un paradis pământesc.

Martorii acuzării s-au purtat ca şi marii preoţi care au vegheat ca Isus să fie condamnat la moarte. Afirmaţiile făcute împotriva noastră nu aveau nici o bază. Cu toate acestea, n-au încetat să fie aduse împotriva noastră cuvinte lipsite de sens sau fapte inventate.

Un inginer care lucra la o fabrică de marmeladă a declarat că vorbise cu pastorul Ivanov despre modul cum marmelada era pusă în borcane sub vid. Mai târziu, inginerul a găsit nişte bani într-una din cărţile lui. Avocatul guvernului 1-a întrebat: „Cum credeţi că au ajuns acolo? Nu cumva pastorul Ivanov i-a pus acolo ca răsplată pentru informaţia dată?" După câteva cuvinte mormăite, martorul a spus: „Da, desigur".

Aşa erau mărturiile împotriva noastră! Martorii nu spuneau adevărul. Mărturiile lor le fuseseră impuse. Ei spuneau ceea ce fuseseră forţaţi să spună, şi nu simţeam nici un resentiment faţă de ei.

Depoziţiile s-au succedat timp de opt zile, iar procesul propriu-zis a durat douăsprezece zile. Totul fusese nici mai mult, nici mai puţin decât un spectacol de marionete. Se trăgea de sfori, şi păpuşile se puneau în mişcare. După aceste depoziţii, avocatul guvernului a ţinut un rechizitoriu care a durat patru ore. Era vorba mai mult de un discurs politic decât de un rezumat al acuzaţiilor aduse împotriva noastră. El s-a oprit mai mult timp asupra situaţiei internaţionale, arătând că „imperialismul internaţional" se străduia să-i oprească pe oameni să lupte pentru idealurile lor. A mai spus că, prin intermediul nostru, imperialiştii încercau să distrugă comunismul.

Când a terminat, asistentul lui a făcut o întreagă tiradă de condamnări, ponegrindu-ne pe fiecare din noi. în tot timpul procesului, atât acuzarea cât şi apărarea au insistat asupra crimei noastre şi au cerut pedeapsa cu moartea pentru ceea ce, în ochii lor, era „spionaj în materie de politică, de afaceri economice şi de apărare naţională". Dar nici nici acuzarea, nici apărarea n-au putut da un singur exemplu despre ceea ce făcusem ca să merităm o pedeapsă aşa de grea. Avocaţii noştri, care câştigaseră mulţi bani „apărându-ne", au sprijinit propaganda avocatului guvernului şi ne-au condamnat.

Numai doi avocaţi ai apărării au îndrăznit să spună adevărul. Unul dintre ei nu era comunist; se afla acolo pentru că era unul din cei mai renumiţi avocaţi din Sofia. în pledoaria lui pentru apărare, el a spus: „Onorată instanţă, aceşti pastori au fost acuzaţi de spionaj. Nu este de datoria noastră să aflăm exact în ce au constat activităţile lor de spioni?"

El a continuat: „Pastorul Mişkov a schiţat o hartă care arată limpede un drum de la Plovdiv la Peştera. Acuzarea pretinde că această hârtie a fost transmisă americanilor. Oare sunt americanii aşa de naivi ca să nu meargă până la cea mai apropiată librărie şi să-şi cumpere o hartă a întregii Bulgarii, pe care figurează nu numai reţeaua rutieră din ţară, dar şi reţeaua feroviară? Asemenea hărţi se găsesc peste tot la vânzare".

Avocatul guvernului a sărit în picioare ca ars şi a urlat: „Domnule Tumparov, nu aveţi dreptul să spuneţi aceasta! Nu ştiţi că astăzi totul este secret în Bulgaria?"

Tumparov a intuit imediat situaţia şi ameninţarea care se ascundea în spatele cuvintelor, aşa că şi-a schimbat tactica şi a adoptat aceeaşi atitudine folosită de ceilaţi avocaţi din ambele părţi.

Pastorul Vasili Ziapkov, liderul adunărilor evanghelice, a primit cea mai grea pedeapsă. în ciuda netemeiniciei acuzaţiilor, avocaţii lui l-au sfătuit să-şi „mărturisească" vina, să se căiască şi să ceară iertare, altminteri ar fi fost imposibil să scape de pedeapsa cu moartea.

Când s-a ridicat să vorbească, acest bărbat pe care îl cunoşteam ca pe un serv puternic şi fidel al Domnului a vărsat multe lacrimi. Şi el trecuse prin suferinţe groaznice. Noi toţi ne-am uitat uluiţi la pastorul Ziapkov. Dar în realitate nu vorbea pastorul Ziapkov, ci o „bandă magnetică", şi ea reproducea cântecul compus de DS. Şi vocea îi era schimbată. După proces nu l-am văzut trei ani. Tortura îl adusese în pragul nebuniei, şi i-au trebuit trei ani ca să-şi revină.

În aceste împrejurări, timiditatea şi frica au pus stăpânire pe biserici: începuse să dea roade cel de-al doilea plan al Securităţii.

Rând pe rând, laicii principali au fost chemaţi la Securitate şi li s-a pus în vedere să renunţe la legăturile cu fostul lor pastor. Ziarele au început să tipărească anunţuri venind chipurile din partea, membrilor sau laicilor diferitelor biserici, care spuneau: „îmi exprim dezgustul pe care îl simt faţă de pastorii condamnaţi şi renunţ la legăturile cu ei".

Ca în zilele lui Ilie, o rămăşiţă a refuzat să se închine lui Baal, şi astfel unii membri ai bisericilor au rămas de partea noastră. S-au găsit pastori care să refuze a scrie asemenea articole în ziare. Cu toate acestea, unii după alţii, aceşti pastori au fost obligaţi să părăsească lucrarea. Unii din ei au fost trimişi în lagăre de concentrare. Alţii au ajuns măturători de stradă chiar în oraşele unde păstoriseră. Mulţi din aceşti pastori fideli, dar proscrişi, au început să ţină cu mare risc adunări secrete în case.

În scurtă vreme, comunismul a intrat în Biserica însăşi prin „noii pastori" desemnaţi de Securitate. Câţiva tineri şi membrii cei mai activi ai bisericilor erau chemaţi noaptea la sediul DS. Acolo erau bătuţi toată noaptea în aşa fel, încât să nu li se lase urme pe corp. Dimineaţa li se dădea drumul şi erau obligaţi să nu spună nimănui ce li se făcuse, nici măcar soţiilor lor.

Un tânăr creştin a fost chemat la Securitate în fiecare noapte timp de şase luni, pentru a fi bătut. Ei au încercat în tot felul să-1 facă să promită că va spune ce se petrecea în biserică. Dar el a refuzat. Soţia sa observase absenţele lui nocturne şi faptul că se întorcea acasă palid şi slăbit. El nu i-a spus însă niciodată despre suferinţele pe care le îndura.

La fel s-a procedat cu mulţi alţi tineri creştini din toată ţara. Creştinii înflăcăraţi şi membrii activi ai bisericilor erau în mod special vî-naţi de Securitate. Mulţi nu au putut să reziste şi şi-au plecat capul în faţa voinţei autorităţilor, poate pentru a rămâne în adunare. Teama de un eventual denunţ a determinat comportarea multor creştini. în multe cazuri, se ştia cine este informatorul, dar nu îndrăznea nimeni să o spună deschis, pentru că DS-ul putea atinge pe cine voia. Mi-am amintit de prezicerea Scripturii, care spunea că un om va fi trădat chiar de persoanele cele mai apropiate de el.

Mulţi creştini din alte ţări nu vor putea înţelege vreodată viclenia şi răutatea puterilor întunericului. Aceasta pentru că ei nu au stat niciodată singuri într-o celulă, lipsiţi de ajutor şi speranţă. Nu contează câte cărţi au fost scrise pe această temă. Numai cei care au avut o experienţă asemănătoare, care au cunoscut metodele şi mijloacele folosite de comunişti, pot înţelege scornirile lui Satan pentru a-i tortura pe oameni.

La 8 martie ni s-au comunicat sentinţele. Cele mai grele au fost date liderilor diferitelor denominaţiuni: pastorii Vasili Ziapkov, Ianko Ivanov, Gheorghi Cernev şi Nikola Mihailov au fost condamnaţi la închisoare pe viaţă şi la confiscarea averii de către stat. Familiile lor au fost lăsate numai cu hainele de pe ele.

Ceilalţi pastori şi cu mine, membri ai Consiliului Superior al Bisericilor Evanghelice unite, am fost condamnaţi la cincisprezece ani închisoare.

Pastorii lonţo Drenov, Zakari Raicev şi Ivan Anghelov au fost condamnaţi la zece ani închisoare.

Pastorul Mitko Matev a fost condamnat la şase ani şi opt luni închisoare, iar fratele meu Ladin la cinci ani de închisoare (el nu cedase niciodată, aşa că autorităţile au inventat împotriva lui o altă acuzaţie). Pastorii Anghel

Dinov şi Alexandr Gheorghiev au fost puşi în libertate sub supraveghere. Anghel Dinov a fost ales imediat de comunişti ca să fie preşedintele bisericilor evanghelice. Se pare că în perioada de arest fusese special „pregătit" de Securitate pentru această sarcină.

Comuniştii ştiau că un atac din exterior împotriva Bisericilor i-ar uni şi întări şi mai mult pe credincioşi, cum se mai întâmplase în cursul istoriei creştinismului. Aşa că s-au hotărât să distrugă sau să controleze Biserica din interior. Comuniştii au găsit în Anghel Dinov o unealtă docilă. Tactica comuniştilor constă şi azi în a închide unele biserici şi la a-şi instala propriii agenţi în cele care rămâneau deschise.

7. în îmbrăţişarea lui Dumnezeu.

După proces am fost readuşi în închisoare şi am dispărut din ochii publicului. Dar de acum familiile noastre aveau să cunoască şi ele suferinţa. Persecuţia n-a bântuit numai din partea duşmanilor crucii, dar şi din partea noilor „pastori" printre care se afla şi Anghel Dinov. Membrii diferitelor biserici au fost avertizaţi că dacă vor încerca să ajute pastorii arestaţi, sau familiile lor, vor fi trimişi în lagăre de concentrare.

Un pastor din nordul Bulgariei a făcut o mică colectă pe care a trimis-o lui Ruth şi soţiei pastorului Cernev. El a fost acostat pe stradă, apucat de guler şi întrebat cu asprime: „Cine ţi-a permis să faci o colectă pentru familiile pastorilor arestaţi?" Acest frate în vârstă şi-a ridicat mâna spre cer şi a spus: „Dumnezeu".

Odată, Ruth ajunsese la ultimii bănuţi. Paul şi Rhoda plângeau de foame. Ea a căzut în genunchi şi s-a rugat: „Doamne, nu mai avem mâncare. Nu mai avem bani. Haralan este în închisoare, iar eu sunt Ia capătul puterilor. Ajută-ne, Doamne!" Şi chiar în acea zi, puţin mai târziu, a sosit o scrisoare de la pastorul amintit mai sus, în care se afla un mandat poştal cu bani suficienţi ca să o scoată din necaz! Mai târziu, Ruth, Paul şi Rhoda au fost daţi afară din casa în care locuiam. Această dramă a familiilor deţinuţilor fusese plănuită cu grijă de autorităţi tocmai pentru a mări agonia celor închişi.

Ruth ţinea ca rudele ei din Suedia să ştie întregul adevăr despre proces. Din cauza serviciului poştal deficitar, rămăsesem fără veşti de la ei şi nu ştiam dacă scrisorile ajunseseră la destinaţie. într-o zi, ea a fost mângâiată într-un mod neaşteptat. O carte poştală obişnuită a sosit de la o rudă pe care scria: „Am primit totul, am citit şi am înţeles tot". '.

Frica inspirată de comunişti era aşa de mare, că noii „pastori" au cerut membrilor lor să încerce să afle cine îndrăznise s-o ajute pe Ruth şi copiii. Familia pastorului Cernev fusese nevoită să se mute la Svistov, un orăşel lângă Dunăre. într-o zi, doamna Cernev a trebuit să se ducă în Sofia pentru o problemă, şi seara s-a dus la adunare în biserica unde soţul ei servise douăzeci de ani. Ploua cu găleata. Toţi o cunoşteau foarte bine pe doamna Cernev, dar, din cauza prezenţei informatorilor, nimeni n-a îndrăznit să-i ofere găzduire peste noapte.

Şi doamna Cernev a trebuit să umble pe străzile Sofiei până dimineaţa!

La început, Ruth a găsit de lucru. Ironia soartei, avea de curăţat tot la două zile biserica lui Anghel Dinov. Mai primea câţiva bani pentru că acompania la harmoniu în timpul adunărilor. Curând, Dinov a primit un avertisment: prin aceasta, ajuta familiile pastorilor arestaţi. Ca urmare, el i-a dat de înţeles soţiei mele că nu mai avea nevoie de serviciile ei.

Atunci o soră din adunare, fiind bolnavă, a rugat-o pe soţia mea să lucreze în locul ei. Aşa a găsit Ruth un post de femeie de serviciu în timpul nopţii. A ocupat acest post timp de un an, până ce s-a aflat că era soţia lui Haralan Popov. Atunci a fost imediat concediată.

Ruth se lupta în fiecare zi să aibă ce să dea de mâncare copiilor. Era o luptă disperată pentru existenţă. Am aflat mai târziu că nici fraţii şi surorile noastre din lumea liberă n-au făcut nimic ca să ne ajute. Este o pată pe conştiinţa acestor creştini că la ora actuală mii de familii de credincioşi suferă în felul acesta în ţările comuniste, singure şi lipsite de orice ajutor.

Ruth nu mai avea nici un mijloc de subzistenţă. Ea şi copiii supravieţuiau cu câţiva morcovi pe care un creştin curajos îi aducea pe ascuns, neţinând cont de avertizările noilor „pastori". Ruth ducea o existenţă periculoasă şi precară. Comuniştii fac totdeauna în aşa fel, încât familiile creştinilor închişi să sufere cel puţin cât deţinuţii înşişi. Şi aceasta nu face decât să sporească suferinţa morală şi povara deţinuţilor. Nimeni nu poate descrie agonia unui tată sau soţ închis în spatele gratiilor, incapabil să facă cel mai mic lucru şi ştiind că soţia şi copiii lui mor de foame, alungaţi din oraş în oraş ca nişte animale fără stăpân. E o povară cu mult mai greu de suportat decât foamea. Am întâlnit bărbaţi robuşti care puteau îndura orice maltratare fizică, dar care îşi pierdeau minţile ştiind că soţia şi copiii lor sufereau şi că ei nu puteau să-i ajute.

Acestea este drama fraţilor noştri închişi astăzi în ţările situate în spatele Cortinei de Fier.

După pronunţarea sentinţei, am fost trimişi înapoi la închisoarea Centrală din Sofia şi puşi în celule mici. O perioadă, mâncarea şi condiţiile de detenţie au fost mai bune. în celula mea mai erau pastorii Cernev, Anghelov şi M. Ladin, fratele meu, a fost şi el cu noi un timp, apoi a fost transferat în altă parte. A fost singura dată când ne-am aflat împreună de la arestare şi am început să vorbim despre ceea ce se petrecuse şi la situaţiile prin care trecusem. Puţin câte puţin, încetam să mai fim nişte roboţi sau benzi de magnetofon.

Am spus pastorilor care se aflau cu mine: „Nu cu nişte oameni am avut de a face, ci cu însuşi Satan. Deşi şi-a făcut bine treaba, eu unul sunt convins că în cele din urmă Dumnezeu va triumfa. Fraţilor, să nu uităm că: Cel care este în noi e mai mare decât cel care este în lume. Ei au câştigat bătălia, dar cu ajutorul lui Dumnezeu noi vom câştiga războiul".

Pastorul Anghelov a răspuns: „Aşa este, Haralan. Dacă Dumnezeu este cu noi, cine va fi împotriva noastră?"

Am observat imediat comportamentul ciudat al pastorului M. El era de acord cu modul în care procedaseră comuniştii. Conversaţiile noastre cu M. erau supravegheate, şi noi am înţeles că DS-ul îl pusese în celula noastră ca să joace rolul de informator. Directorul închisorii 1-a chemat de mai multe ori la el şi 1-a interogat. Lucru tragic, el nu numai că fusese zdrobit în fiinţa fizică, aşa ca noi, ci şi în mintea şi spiritul său; el devenise o unealtă aleasă în mâinile comuniştilor, închisoarea frânge rezistenţa lăuntrică a unui ora sau îl întăreşte în hotărârile sale. Era într-adevăr trist să-1 vedem pe pastorul M. în această stare. Inima mea a simţit multă compătimire pentru el şi m-am rugat sincer pentru el. Puterea satanică îşi făcuse bine treaba, într-o zi am fost dus într-un birou mic unde mă aştepta unul din cei mai cruzi agenţi ai DS-ului, tovarăşul Anev. Lângă el se afla un om pe care nu-1 mai văzusem înainte. Era brunet şi slab, cu o privire sălbatică şi trăsături de beţiv. El a sărit imediat asupra mea şi a început să mă lovească pe tot corpul. Am căzut sub ploaia de lovituri, iar el a continuat să dea în mine cu piciorul şi să mă înjure. Striga: „Te cunoştem noi, Popov! Ai încercat să organizezi un complot cu ceilalţi pastori! îţi arătăm noi cine o să aibă ultimul cuvânt!" A ordonat să fiu dus în cea mai umedă şi mai subterană celulă din închisoare. în timp ce ieşeam pe uşă, a strigat: „O să putrezeşti acolo! N-o să mai vezi niciodată lumina zilei! Eşti un om pierdut, Haralan Popov!"

Pastorul M. îşi îndeplinise bine misiunea de informator.

Doi gardieni m-au dus la subsolul închisorii. M-au împins cu brutalitate prin faţa celulelor, apoi printr-un coridor nu prea circulat, la capătul căruia era o uşă metalică grea, ruginită de umezeală. După ce i-am trecut pragul, am văzut nişte trepte aproape la fel de abrupte ca o scară. Am coborât treptele povârnite şi am pătruns în'ântunericul rece şi umed. Singura lumină venea de la lanternele gardienilor. Aveam impresia că intru drept în iad. Am aşteptat la capătul treptelor ca să coboare şi gardienii. Era îngrozitor de frig şi un întuneric atât de mare, cum n-am mai văzut.

Gardienii m-au luat de câte un braţ şi m-au dus printr-un culoar strimt până la uşa unei celule pe care au deschis-o; m-au împins înă-untru cu brutalitate şi au încuiat uşa. Le-am auzit paşii îndepărtân-du-se şi urcând treptele către lumea de afară.

Era o linişte de mormânt şi întuneric beznă. Nu-mi vedeam nici propriile mâini. Am explorat încăperea pe bâjbâite ca un orb, am găsit o cană de tinichea şi am bătut cu ea în zid, dar nu am primit nici un răspuns. Eram singur acolo în pântecele pământului. Apoi mi-au revenit în minte cuvintele înverşunate ale comunistului: „N-o să mai vezi niciodată lumina zilei! O să putrezeşti acolo!"

M-am resemnat la gândul că am fost lăsat să „putrezesc" acolo cu mult sub nivelul solului. Şi precis că nu era nevoie de prea mult timp pentru ca un om să „putrezească" în aceste locuri! Am pipăit pereţii şi am constatat că se preligea apă pe ei. în celula aceea unde domnea bezna, am căzut în genunchi şi m-am rugat: „Doamne, ştiu că nici o celulă, oricât de adâncă, nici o zăbrea de fier nu vor putea vreodată să mă despartă de Tine. Doamne, fii cu mine şi dă-mi putere!"

Solul celulei era atât de ud din cauza umezelii subterane, încât nu mă puteam întinde pe jos. Pe bâjbâite, am ajuns la un colţ în care m-am aşezat chircit cu braţele în jurul corpului ca să încerc să mă încălzesc, şi am adormit. Nu ştiu când m-am trezit. într-un întuneric aşa de mare se pierde orice noţiune a timpului. Parcă mă mişcăm în altă lume. Am încercat să calculez de cât timp eram acolo, dar n-am reuşit. Fără puncte obişnuite de reper ca stelele, umbrele, se pierde orice noţiune a timpului. Orbii au ceasuri Braille, sau alte mijloace de orientare. Dar în acest vid total, în acest loc perfect de întunecos, eu nu aveam nimic din toate acestea.

Pentru prima oară în acel an am început să mă tem că-mi pierd minţile. De cât timp eram acolo, de o zi sau de douăzeci? De o oră sau de o săptămână?

Rareori, auzeam o voce, se deschidea o uşă de fier şi se punea pe solul celulei o farfurie de metal cu puţină apă, trei sau patru morcovi sau un cartof putrezit plin de viermi.

Mă resemnasem că voi rămâne acolo tot restul vieţii. Acceptasem mintal aceste împrejurări. într-o zi, în timp ce mă rugam, starea mea disperată în care mă găseam m-a copleşit. înfometat, bătut, uitat în acel loc, ştiam că nu mai exista nici o speranţă de scăpare. Un ofiţer superior îmi spusese că voi putrezi acolo, şi el nu glumea. Ochii mi s-au umplut de lacrimi. Aşa am fost săptămâni întregi. „O, Dumnezeule!" am suspinat eu.

Atunci s-a petrecut ceva neobişnuit. O lumină slabă a început să strălucească, şi am avut impresia că o adiere caldă a umplut celula şi mi-a învăluit corpul slăbit şi înfometat. Am simţit nişte braţe puternice strângându-mă şi legănându-mă, braţele lui Cristos însuşi. Aceeaşi voce pe care o auzisem la sfârşitul celor două săptămâni cât am stat cu faţa la perete s-a auzit din nou. N-am s-o pot descrie niciodată. Plin de iubire şi milă, Cristos mi-a vorbit astfel: „Fiule, nu te voi lăsa niciodată. Braţele Mele sunt în jurul tău, ca să te mângâie şi să te întărească".

În timp ce Cristos mă strângea astfel, faţa îmi era plină de lacrimi. Ştiu că unii cititori vor zice că aceasta este o exagerare, dar atunci, în pragul nebuniei şi al disperării, Cristos mi-a arătat că nu uitase de mine, deşi eram în întunecimea unei celule din adâncul pământului. îmbrăţişarea Lui era plină de o iubire minunată, şi merita să înduri atâtea suferinţe pentru ca să trăieşti un asemenea moment. Ce mult îl iubesc! De L-ar putea cunoaşte pe Cristos toţi oamenii de pe pământ în toată frumuseţea şi iubirea Lui!

Eram împreună cu Cristos şi fericit că urma ca moartea să mă ducă îq prezenţa Sa. El îmi vorbea, mă întărea, iar prezenţa Lui umplea celula într-un mod aproape real. îmi ţinea mâinile într-ale Sale. El fusese obişnuit cu suferinţa şi împărtăşea suferinţa copiilor Lui.

Acelea au fost nişte zile de neuitat. Trăiam în comuniune cu Cristos în timp ce, slăbit tot mai mult, îmi aşteptam moartea.

Apoi, la un moment dat, am auzit nişte paşi şi voci. Uşa celulei s-a deschis, şi o lanternă puternică m-a orbit: „Popov, ieşi afară! Hai cu noi!" De abia am putut să mă mişc, pentru că stătusem aşa de mult timp într-o singură poziţie. Gardienii m-au dus când pe sus, când târâş, şi m-au împins pe scări. Când am zărit lumina slabă a celulelor de la parter, ochii mei n-au putut-o suporta, atât de obişnuiţi erau cu întunericul.

Am fost dus înapoi în celula pe care o ocupasem la început. L-am întrebat pe deţinutul din celulă ce dată era. Trăisem treizeci şi cinci de zile în celula subterană, şi n-aş fi ieşit niciodată de acolo dacă ofiţerul care îmi spusese că voi „putrezi" acolo n-ar fi fost transferat. Era limpede că Dumnezeu mai avea cu mine de lucru în această viaţă.

După câteva zile, am întâlnit pe coridor un om complet gârbovit. Era pastorul Ivan Anghelov, care avusese aceeaşi soartă ca şi mine. Amândoi am fost duşi la etajul opt şi închişi în aceeaşi celulă. Acolo am găsit nişte scânduri pe care le-am aşezat sub noi, ca să nu dormim pe cimentul gol. Chiar din prima noapte, ploşniţele ne-au luat în primire. Ele atacau cu zecile, căzând din tavan ca picăturile de ploaie. Se aşezau pe orice, dar mai ales pe noi. Această celulă nu fusese ocupată de mult timp, şi ele fuseseră lipsite de hrană. Nu puteam dormi cu nici un chip în asemenea condiţii, aşa că am petrecut noaptea umblând cu paşi mari încolo şi încoace, precum şi vânând ploşniţe. Puteam dormi puţin în timpul zilei, când ele îşi încetau activitatea. Noaptea dormeam pe rând. în timp ce se odihnea pastorul Anghelov, eu stăteam la pândă, omorând ploşniţele şi împiedicându^le să se apropie de el. Când venea rândul meu, el făcea acelaşi lucru. în a treia noapte, numărul lor scăzuse mult, dar pereţii celulei erau decoraţi cu pete roşii, care apoi s-au înnegrit.

Pe la mijlocul lui iunie am fost mutaţi într-o celulă mare triunghiulară, unde mai erau alţi douăzeci de pastori; unii dintre ei fuseseră judecaţi după noi. Procesul nostru nu fusese decât începutul unui război destinat să ne lipsească de sprijinul bisericilor. De acum înainte, şi pentru prima oară, ni s-a dat voie să ieşim puţin afară în fiecare zi. Ce minunat să poţi respira din nou aer proaspăt şi să vezi cerul albastru şi lumina soarelui! Aveam impresia că nu mai sunt acelaşi om, deşi eram încă între zidurile închisorii. într-o zi am observat un fir subţirel de iarbă verde crescut într-o crăpătură a cimentului. Pentru că gardianul se uita în altă parte, m-am aplecat pe furiş şi l-am cules. Nu vă puteţi închipui ce a însemnat pentru mine acel firicel de iarbă. Era verdeaţă, ceva viu. Acesta a fost primul meu contact cu lumea exterioară după circa un an. Privind la acel firicel de iarbă creat de Dumnezeu, mi s-a întărit curajul.

După câteva zile, directorul închisorii a vizitat celula noastră. Arăta vesel şi ne-a informat că ni se va da tuturor de lucru, dar mai întâi trebuia să devenim membrii „Societăţii culturale" din închisoare.

8. „Irecuperabilii" „Societatea culturală" era un cerc înfiinţat de Serviciile secrete. DS-ul decisese să procedeze la îndoctrinarea deţinuţilor din toate închisorile. în fiecare închisoare, ea se înfiinţa ca să îndoctrineze pe deţinuţi. în realitate, această „societate" nu avea alt scop decât să ne facă să suportăm „spălarea creierului" şi să primească maximum de informaţii despre toţi deţinuţii. Singurul lucru care-i interesa era de a şti care era atitudinea fiecăruia faţă de regimul politic. în această „societate", deţinuţii erau supuşi unei perioade de „instruire" la sfârşi-tul căreia erau repartizaţi în două categorii: cea a „irecuperabililor" şi cea a „transformaţilor".

„Societatea culturală" a devenit o organizaţie puternică; dări de seamă, cântece patriotice, cursuri (despre: marxism-leninism, despre cultura viţei de vie şi agricultură), piese de teatru. Cursurile de bază erau despre comunism. Indiferent de subiectul cursului, lectorii căutau să pună în lumină cele două figuri importante ale comunismului, Marx şi Lenin. Capitalismul era atacat: era un lucru intolerabil ce trebuia anihilat. Comunismul, dimpotrivă, era cel mai mare şi mai uman sistem politic care a existat vreodată! Bineînţeles, totul suna atât de fals, că nici lectorul nu credea ce spune. Tonul său deziluzionat şi plictisit, cuvintele goale pe care le rostea făceau din el un adevărat magnetofon. Aceleaşi cuvinte şi expresii, aceleaşi subiecte erau repetate mereu şi mereu. Ne plic-tiseam de moarte, dar trebuia să îndurăm.

La început n-am înţeles care era scopul „Societăţii culturale". Apoi, când ne-am dat seama de obiectivele urmărite, era prea târziu ca să mai încercăm să scăpăm.

Cititorul să-mi permită să-i explic diferenţa dintre „frângerea voinţei unui individ" şi „spălarea creierului" practicată asupra lui. Voinţa mea fusese înfrântă după şase luni de lovituri şi maltratări, până când corpul meu, ajuns la limitele fizice, s-a prăbuşit fizic. Dar aceasta n-a fost decât ceva temporar.

„Spălarea creierului" înseamnă a convinge „pentru totdeauna" pe cineva că societatea comunistă este un lucru bun. Comuniştii au putut să-mi frângă voinţa, dar nu puteau niciodată să reuşească „spălarea" creierului meu! în perioada în care au încercat să mă „convertească" şi să practice asupra mea această metodă din urmă, mi s-a dat să lucrez într-o tipografie. Ceilalţi pastori lucrau într-o fabrică de obiecte din carton.

La capătul celor două luni, cei din conducerea închisorii şi-au dat seama că nu vor obţine nici un rezultat aplicându-mi metoda „spălării creierului" şi au

renunţat. „Instruirea" mea s-a dovedit un eşec, şi atunci am fost desemnat pentru munca silnică.

La 1 decembrie lucram în tipografie când mi s-a spus să-mi strâng lucrurile şi să le duc în sala de audiţii. Aveam o saltea, o cuvertură, două pături pentru picioare, o pernă, o valiză cu lenjerie de corp şi un coş cu mâncare. Primiserăm multe lucruri în timpul acestei perioade a tentativei de îndoctrinare; era singurul lucru bun din acea perioadă! în sala de audiţii mai erau treizeci de deţinuţi care aşteptau şi ei ordine. Era limpede că noi eram „irecuperabilii". De acum urma să fim supuşi unui regim sever, ca în lunile dinaintea procesului. Seara a venit un camion acoperit şi ni s-a ordonat să urcăm în el cu bagajele. Nu era nici o fereastră la spatele camionului, aşa că nu aveam nici cea mai mică idee despre locul destinaţiei. Când el s-a oprit, am văzut că eram la gara din Sofia. Am fost încuiaţi într-o cameră mică, unde noi, cei treizeci, eram înghesuiţi ca sardelele. Ne-am aşezat jos şi am încercat să dormim.

Dimineaţa ne-au suit în tren cu destinaţia Sliven. în Sliven sunt două închisori: „închisoarea veche" chiar în centrul oraşului, şi „închisoarea nouă", unde ne-au dus, cam la trei kilometri de gară. închisoarea era o clădire mare cu cinci etaje, care, la origine, fusese o fabrică de macaroane. Era înconjurată de un zid înalt de 4,50 metri, cu câte un turn de pază la fiecare colţ. Când am ajuns era întuneric. Apoi am fost duşi la Departamentul nr. 8, care, ca în toate închisorile, era cel mai rău.

Întrucât clădirea nu fusese la început închisoare, celulele erau doar ceva mai mari decât celulele individuale ale închisorii din Sofia. Celula noastră măsura 4,50 pe 2 metri, şi în ea eram cincisprezece deţinuţi. Mai trebuia să găsim spaţiu şi pentru veşnica găleată, aşa că am fost mai înghesuiţi decât în alte părţi.

Eram ca sardelele în cutie. Primul lucru pe care l-am făcut a fost să luăm măsura exactă a pereţilor, apoi am trasat un spaţiu de dormit lat de vreo treizeci de centimetri pentru fiecare din noi. Printre deţinuţi se afla un poet renumit, Trifon Koniev. Era un bărbat vesel, jovial, de care ne plăcea mult. Trifon era aşa de lat în spete, că practic nu putea să doarmă în spaţiul acela îngust. Atunci fiecare dintre noi i-am cedat 2,5 centimetri din spaţiul său. Am măsurat din nou celula. Nu mai rămâneau decât exact 27,5 centimetri pentru noi ceilalţi deţinuţi. întrucât pe jos nu era loc pentru bagaje, le-am agăţat de nişte cuie bătute în pereţi. Toate celulele erau la fel.

Noaptea, dormeam toţi pe aceeaşi parte. Dacă cineva voia să se întoarcă, trebuia să ne întoarcem toţi în acelaşi timp, la unison. Ziua rămâneam aşezaţi, fiecare pe spaţiul lui. Această trândăvie forţată a fost o ocazie minunată de a vorbi despre Dumnezeu tovarăşilor mei de captivitate. Aproape toţi erau doritori să-L cunoască mai bine.

Singura fereastră din celulă era în tavan. Deşi ea era mereu deschisă, aerul era fierbinte şi viciat. Era vară, şi celula era ticsită de oameni care transpirau puternic din cauza căldurii toride. Deşi eram cu toţii în slip, curgeau apele pe noi. Singura noastră uşurare era jumătatea de oră de plimbare zilnică prin curtea închisorii.

Era îngrozitor să te întorci în celula înăbuşitoare după scurtul răgaz de care ne bucuram afară, dar nu aveam încotro. Nu am aflat niciodată dacă închisoarea din Sliven era o „închisoare disciplinară", dar soarta noastră era mai groaznică decât fusese în celelalte închisori. Acum, că fusesem încadraţi în categoria „irecuperabililor", ceilalţi deţinuţi şi cu mine am fost supuşi din nou „meniului morţii". Primeam doar trei sute de grame de pâine şi o „ciorbă" care era mai rea decât cea cu care fusesem obişnuiţi până atunci. Aveam senzaţia că mâncam ulei negru.

Cel mai greu de suportat în închisoare este insomnia. în liniştea nopţii fierbinţi se puteau auzi toate zgomotele închisorii.

Se auzea respiraţia sacadată a deţinuţilor îngrămădiţi unul în altul, şi era uşor de zis cine avea coşmar doar după zgomotul respiraţiei lor. Cine ştie ce vise înspăimântătoare se derulau în somnul lor?

Apoi era scârţâitul duşumelei din coridor sub paşii gardienilor, care erau încălţaţi cu pantofi de pâslă şi mergeau încoace şi încolo. Din când în când se auzea un lacăt deschizându-se, zgomot de paşi şi şoapte. Cineva era dus la interogatoriu şi bătaie.

În timp ce stăteam treaz în spaţiul acela îngust de 27,5 centimetri, pe o duşumea acoperită cu corpuri adormite, gândurile îmi fugeau adesea la Ruth, Paul şi micuţa Rhoda. Unde erau oare? Ce se întâmpla cu ei? Faţa istovită şi slăbită a lui Ruth pe care o revăzusem o singură dată, înaintea procesului, mă urmărea. Oare erau la fel de înfometaţi ca şi mine? Aveau vreun adăpost deasupra capului? Mai rău ca orice, nu puteam să le vin în ajutor. De aproape doi ani fusesem despărţit de ei, şi mi se părea că trecuse o veşnicie. Ne aşteptau încă treisprezece ani de despărţire!

„O, Doamne", mă rugam eu în liniştea acestor nopţi de insomnie, „ce-o să se întâmple cu ei? Ocroteşte-i, apără-i şi ajută-i!" Aceste nopţi „albe" din

închisoare erau cele mai groaznice. îmi închideam ochii ca să nu văd, îmi astupam urechile ca să nu aud, dar mintea mea se gândea mereu la soarta lor.

Cineva într-o celulă vecină, la fel de populată ca şi a noastră, gemea uneori. Care erau coşmarurile, temerile, visele spulberate? Căldura înăbuşitoare, duhoarea din găleată şi transpiraţia corpurilor care nu se puteau spăla făceau ca aerul să fie greu de disperare şi de liniştea întreruptă de gemetele şi strigătele bărbaţilor aţipiţi. Se auzeau gemetele unor oameni care pierduseră totul, şi a căror singură speranţă era ca noaptea să nu se mai termine niciodată, căci somnul era singurul mijloc de a evada din realitate.

În anii care au urmat, la Sliven, orele nopţii au fost totdeauna cele mai grele. Noaptea era un timp propice pentru autorităţi ca să bată şi să tortureze deţinuţii. Cele mai groaznice ore erau de la 11 noaptea la 3 dimineaţa. Un întreg etaj dintr-o aripă a clădirii era rezervat interogatoriilor de noapte, şi fără nici o îndoială echipat cu cel mai moderne „dispozitive" pentru acest scop.

Peste strigătele celor torturaţi se puteau auzi urletele şi înjurăturile călăilor. Mi se întâmpla adesea să-mi pun vată în urechi ca să nu mai aud îngrozitoarea cacofonie de strigăte îndepărtate. Aceste nopţi erau şi momentele în care bărbaţii aveau timp să mediteze, sau să treacă în revistă cele petrecute. Dar tot noaptea şi-au pierdut mulţi minţile. Le auzeam delirele, când mintea lor o lua razna. Ei refuzau să mai lucreze, iar paznicii veneau şi-i luau. Aşa arătau zgomotele nocturne ale închisorii.

Am încercat să-i ajut pe oameni mai ales în acele nopţi de încercare, şi f ăcând lucrul acesta, mă ajutam pe mine.

În curând a venit timpul ca cei de la Securitate să ne clasifice în diferite categorii. Prima categorie era alcătuită din deţinuţii politici: pastori, preoţi, etc. în categoria a doua erau "criminalii, ucigaşii şi hoţii. Apoi, fiecare categorie a fost împărţită în trei grupe. Cei mai mari „criminali" făceau parte din prima grupă a primei categorii. Acolo am fost inclus eu. Noi, cei care făceam parte din această grupă, am fost desemnaţi pentru „regimul" cel mai aspru. în fiecare an eram repartizaţi din nou în categorii. Pentru a schimba categoria trebuia să faci dovadă de cele mai bine sentimente faţă de noul guvern. în timpul tuturor anilor de detenţie aveam să rămân în prima grupă din prima categorie. Era limpede că renunţaseră să mă „reformeze", dar mi se părea ciudat că eram în mod oficial considerat mai periculos decât un om care comisese mai multe crime. înţelegeam totuşi punctul de vedere

al comuniştilor. Pentru ei, credinţa şi mărturia mea erau un pericol permanent. Ei nu sunt nişte ignoranţi. Ei recunoşteau faptul că credinţa în Dumnezeu este cel mai mare duşman al lor. Timp de treisprezece ani a trebuit să ascult cursuri despre marxism şi comunism. Nu am urcat niciodată „în grad", ci am rămas în aceeaşi grupă din aceeaşi categorie şi am părăsit închisoarea complet „analfabet" în acest domeniu. Se pare că nu eram în stare să învăţ cum se clădeşte societatea comunistă.

Un număr dintre bărbaţi au cedat şi au căzut de acord asupra a ceea ce proclamau comuniştii. Atunci, nu numai că au schimbat categoria, dar au şi părăsit închisoarea mult mai devreme decât ceilalţi. Ei fuseseră „reformaţi" şi se considera că „instruirea" lor se terminase.

După câtva timp, un anumit număr de deţinuţi politici şi religioşi au primit ordin să-şi facă bagajele. Eu eram printre ei. Eram în jur de

280. Am fost duşi la gară şi îngrămădiţi în trei vagoane de marfă, în timp ce bagajele noastre au fost puse într-un camion descoperit.

Am ajuns la cel mai apropiat nod feroviar, şi ne întrebam care era noua noastră destinaţie. în camionul care ne transporta bagajele stătea un gardian în care am recunoscut o veche cunoştinţă. Pe ascuns, l-am întrebat dacă ştia unde mergem. El a răspuns făcând cu degetul litera „k" pe geamul acoperit cu chiciură. Am înţeles atunci că ne îndreptam spre Kolarovgrad.

Închisoarea din acest oraş tocmai fusese construită şi în unele locuri încă nu era terminată. Avea nu numai celule individuale, ci şi celule pentru două persoane. Ferestrele erau mai mari ca de obicei, şi duşumeaua era de lerrin. Ni s-a spus că această închisoare era destinată „adăpostirii" deţinuţilor care prezentau probleme de disciplină şi că vom fi supuşi unui regim deosebit de sever. Ne aşteptam deci să cunoaştem din nou brutalitatea. Dar s-a dovedit că şefii erau mai omenoşi decât cei de la Sliven. Ei păreau că ignoră ordinele şi conduceau închisoarea după voia lor.

Am fost aşezaţi în aripa de nord a clădirii. Celulele noastre erau curate şi bine aerisite; totul era nou. Singurele ploşniţe erau cele aduse în bagajele noastre. (Şi erau destule!). Celula noastră fusese prevăzută pentru douăsprezece persoane, şi noi nu eram decât opt. Aşa că pentru prima dată de la arestare aveam ceva mai mult spaţiu. Raţia zilnică de mâncare era tot o jumătate de pâine, dar „supa" era într-adevăr delicioasă. Deşi nu ne-am săturat niciodată, nu mai sufeream de foame ca la Sliven.

Câţiva din tovarăşii mei de închisoare fuseseră ofiţeri superiori. Unul dintre ei frecventase o şcoală americană din Sofia şi vorbea engleza foarte

bine. Alţii cunoşteau puţin această limbă, aşa că toţi deţinuţii din celula noastră au început să înveţe engleza. Eu serveam în mijlocul lor ca „pastor al închisorii". I-am învăţat o cântare minunată pe care o cântam toţi în engleză.

După ororile trăite în Sofia şi Sliven, şederea noastră aici a fost o mărturie minunată a harului Domnului. Parcă era o viaţă nouă: ştiam totuşi că nu va dura mult.

În luna octombrie, familiile noastre au primit aprobare să ne facă vizită. Era pentru prima oară în acel an, şi singura dată când ne-a fost făcută o asemenea bucurie. Ruth a venit cu micuţul nostru Paul, care era la vârsta când copiii îşi pierd incisivii. Am observat imediat că Ruth slăbise mult. Mi-a spus că lucra ca femeie de serviciu la ziarul Trud („Munca"). Spre surprinderea mea mi s-a dat voie să-1 iau pe Paul în braţe prin gratiile duble care ne despărţeau. Vizita lor m-a întărit.

Puţin timp după această vizită, am primit prin poştă un colet care conţinea lenjeria mea de corp şi cămăşile. Am fost foarte tulburat. Când se producea lucrul acesta, aceasta însemna în general că murise soţia unui deţinut. Deţinuţii erau totdeauna îngroziţi când li se întâm-pla aceasta. Nu aveam voie să scriu sau să primesc decât o scrisoare la trei luni, aşa că nu puteam şti ce se petrecea acasă. Nu ştiam dacă Ruth mai trăia. Eram pradă unor chinuri mari. Dacă Ruth nu mai era în viaţă, unde erau Paul şi Rhoda? Tovarăşii mei au încercat să mă consoleze, dar disperarea mea creştea. Gândul că nu era nimeni care să aibă grijă de copiii mei, încă aşa de mici, mă scotea din minţi.

L-am rugat pe Domnul să aibă milă de mine şi am lăsat totul în seama Lui. In dimineaţa următoare, când m-am dus să deşert găleata, un deţinut, pe nume Drăgan, s-a apropiat de mine şi mi-a şoptit: „Haralan, soţia şi copiii tăi au plecat în Suedia".

Drăgan lucra în biroul închisorii şi ocupa un post care îi permitea să afle informaţii din afara închisorii, dar risca mult spunându-mi vestea. Nu mi-a spus mai mult, şi mi-a trebuit ceva timp ca să aflu întreaga istorie.

Se pare că unul din funcţionarii din birou, casierul, nu era comunist, şi îl cunoştea pe pastorul din Kolarovgrad. Acesta i-a povestit casierului cum reuşise Ruth şi copiii să ajungă în Suedia şi 1-a rugat să-mi comunice vestea. Deoarece casierul nu avea voie să ia legătura cu deţinuţii, a transmis mesajul lui Drăgan, care ne putea contacta ocazional datorită muncii lui. La câteva zile după acea veste, am primit o scrisoare din Suedia, scrisă de fiica

mea de doisprezece ani, care spunea: „Cu ajutorul lui Dumnezeu am ajuns în Suedia şi suntem acum în Stockholm".

N-am trăit niciodată o bucurie aşa de mare! Soţia şi copiii mei erau teferi, scăpaţi de persecuţie şi mizerie. Acolo în Suedia, braţul atotputernic al DS-ului nu mai putea să le facă nimic. Povara grea care copleşeşte şi ucide mulţi deţinuţi – îngrijorările şi necazurile îndurate de familia lor – îmi fusese luată de pe umeri. Câte mulţumiri s-au înălţat din inima mea la Dumnezeu! Deţinuţii din celulele învecinate s-au bucurat împreună cu mine. Chiar şi nişte deţinuţi necreştini mi-au împărtăşit bucuria imensă şi au mulţumit lui Dumnezeu împreună cu mine. Ei s-au asociat fericirii mele. Ştiam că fără îndoială nu-i voi mai revedea niciodată pe cei dragi, dar cel puţin ei se aflau în siguranţă.

Nu pot spune ce a însemnat aceasta pentru mine. Am putut să suport mai uşor anii pe care îi mai aveam de stat în închisoare. Nu mă mai temeam de comunişti. Mă aveau pe mine în puterea lor, dar nu se puteau atinge de familia mea! Ruth, Paul şi Rhoda erau liberi. Eliberat de această povară grea, m-am hotărât să mă consacru şi mai mult activităţii mele de pastor în închisoare. Urma să cunosc încă multe ore de suferinţă şi tortură din cauza mărturiei mele pentru Cristos, dar nu mai eram deţinut. Desigur, eram încă înconjurat de ziduri şi gratii, dar nimeni nu-mi putea răpi libertatea interioară.

Mai târziu am aflat că datorită intervenţiei guvernului suedez în favoarea soţiei mele a putut ea să-şi recâştige libertatea. Ea era suedeză, căsătorită cu un bulgar. Lucrul acesta a salvat-o, pe Ruth şi pe copii.

Acea veste a marcat o etapă pentru mine. Era cel mai mare cadou pe care mi 1-a putut face Dumnezeu. Acum puteam să dau învăţătură, să predic, să aduc mărturie pentru Cristos în orice închisoare aş ajunge. Comuniştii îşi pierduseră puterea asupra mea. De acum aveau de a face cu un alt Haralan Popov!

La scurt timp după această veste minunată, eu, împreună cu alţi o sută de deţinuţi, am fost duşi la Persin, o insulă a Dunării, pentru muncă silnică. Am fost îngrămădiţi în nişte camioane închise în aşa fel, încât a trebuit să stăm în picioare tot drumul. Seara, ne-am îndreptat către Belene, gara cea mai apropiată de insulă. Ofiţerul de serviciu se temea atât de mult să nu evadeze cineva, încât a ordonat să se astupe gurile de aerisire ale vagonului! Am parcurs cam optzeci de kilometri în timpul nopţii, apoi ne-am oprit pe o linie moartă, unde a trebuit să stăm până târziu după amiază.

Ziua era foarte caldă – peste treizeci de grade în interiorul vagonului. Nişte oameni au intrat în panică şi au început să bată în pereţii vagonului strigând după aer şi apă, dar nimeni nu era dispus să ne vină în ajutor. Din cauza căldurii şi a setei, unii şi-au pierdut cunoştinţa. Eram aşa de strânşi unii într-alţii, încât atunci când unul dintre noi leşina, el nu putea cădea jos, ci rămânea în picioare, deşi era inconştient. După amiază, termometrul a ajuns cu siguranţă la peste patruzeci de grade în vagonul lipsit de aerisire.

În cele din urmă – fără îndoială că a fost rezultatul urletelor şi bătăilor noastre în pereţii vagonului – ofiţerul a dat ordin să se întredeschidă uşile pentru a ni se umple ploştile cu apă. în cursul nopţii am mai parcurs vreo cincizeci de kilometri. A doua zi a fost aceeaşi poveste. Am stat pe o linie moartă de la 7 dimineaţa până la 5 seara într-o căldură toridă, suferind de sete şi epuizare – şi tot în picioare.

La sfârşitul celei de a doua zi, am ajuns pe o altă linie moartă la zece kilometri de Belene. Mulţi deţinuţi îşi pierduseră cunoştinţa. Atunci, ofiţerul a permis deschiderea uşilor, iar cei leşinaţi au fost întinşi pe iarbă. După ce li s-a făcut respiraţie artificială, ei şi-au revenit în simţiri. Acest lucru 1-a făcut pe ofiţer să lase uşile întredeschise cu câţiva centimetri, şi la apusul soarelui ne-am continuat călătoria. Era noapte când am ajuns la gara din Belene, şi acolo ne aşteptau nişte soldaţi înarmaţi. Ne-au escortat în timp ce, încărcaţi cu bagaje, mergeam peste câmp până la fluviu. încovoiaţi sub greutatea valizei, de-abia mai stăteam în picioare, dar cine cădea se ridica repede, ca să nu fie călcat în picioare de cei din spate.

Uzi de transpiraţie, am ajuns în cele din urmă la clădirea administrativă a închisorii, care era înconjurată de sârmă ghimpată, şi am intrat înăuntru.

9. Persin, o insulă a groazei.

Eu, han. mă aflam în insula numită Patmos, din pricina Cuvântu-lui lui Dumnezeu şi din pricina mărturiei lui Isus (Apocalipsa 1:9).

Belene este un sat cu opt mii de locuitori, situat pe malul Dunării; fluviul este graniţa de nord dintre Bulgaria şi România. Clădirea administrativă a închisorii se afla chiar pe malul fluviului. Mulţi din membrii personalului locuiau acolo. La trei sute cincizeci de metri de mal se află insula Persin, în formă de pară, cu o lungime de aproape zece kilometri şi o lăţime de cinci sau şase kilometri. Lângă insula principală se găsesc alte două insule mai mici: Stureţ, de trei sute cincizeci de metri în locul cel mai lat, amenajată ca lagăr pentru femei, şi Berzina, cea mai mică dintre cele trei insule.

Partea vestică a insulei Persin, la fel ca şi coasta de nord şi de sud, erau mai înalte decât partea centrală, unde se găsesc câteva lacuri. Cea mai înaltă parte a insulei este în est. întreaga colonie era repartizată în cinci barăci. A noastră era cam la doi kilometri de clădirea administrativă. Aceste barăci nu erau decât nişte cabane făcute din ramuri de salcie împletite şi acoperite cu un strat gros de lut. Acoperişurile erau din paie şi tulpini de floarea soarelui. Fiecare baracă adăpostea cinci până la şapte sute de deţinuţi şi toate, în afară de una, erau construite chiar pe sol. Alta se găsea pe un fel de „platou" mai înalt cu doi sau trei metri.

Cam la şapte kilometri, pe un deal din estul insulei, se afla baraca numărul 2. Cea cu numărul 3 se afla între primele două şi mai avea hambare şi o fermă. Deţinuţii care câştigaseră încrederea autorităţilor se ocupau de vaci şi de oi.

Baraca numărul 4 era cea a lagărului de femei de pe insula Stureţ. Baraca era bine clădită pe un loc înalt. în vara lui 1953 se aflau acolo cam o sută cincizeci de femei care se ocupau de porci. Baraca numărul 5 era situată chiar în Belene şi era rezervată criminalilor.

Era noapte când am ajuns la clădirea administrativă. Am fost suiţi pe nişte plute mari remorcate de un vas cu aburi, pentru a ajunge la închisoarea de pe insulă. în cursul verii următoare a fost construit un pod de vase, ceea ce a uşurat mult traficul între uscat şi insulă.

Ajunşi pe insulă, ne-am îmbărbătat puţin. Pentru prima oară nu mai aveam gardieni în spatele nostru şi nici revolvere îndreptate spre noi. Am tras adânc în piept aerul proaspăt al nopţii şi, mi-am ridicat ochii spre cerul înstelat. Am retrăit în gând zilele când eram liber. Părea că sunt într-o altă lume. Când am ajuns la baraca noastră, m-am întins pe jos şi am adormit.

Prima zi a fost ocupată cu cazarea. Am zărit nişte posturi de observaţie tot la vreo doi kilometri înălţându-se pe toată suprafaţa insulei. In ele făceau de gardă zi şi noapte gardieni. O fâşie de circa un kilometru lăţime de-a lungul coastei era zona interzisă, şi oricine se aventura pe acolo era împuşcat.

Am aflat imediat că Persin era un lagăr de muncă silnică cu condiţii deosebit de aspre. Din cei şase mii de deţinuţi aflaţi acolo au supravieţuit doar câteva sute. A doua zi am fost repartizaţi în echipe. Era vremea secerişului, şi cei care sosiseră înaintea noastră tăiaseră deja spicele. Noi aveam sarcina să le adunăm şi să batem grâul. Fiecare trebuia să secere zilnic şapte sute de metri pătraţi, şi aceasta în ciuda faptului că puţini dintre noi făcuseră vreodată acest gen de muncă. In prima zi am fost epuizat. Am

lucrat cincisprezece ore fără oprire, dar n-am ajuns la randamentul cerut. La reîntoarcerea în barăci, la ora 9 seara, a trebuit să stăm în poziţie de drepţi, în timp ce şeful de echipă ne-a adresat reproşuri pentru neîndeplinirea normei. Dojana a durat două ore. Abia târziu în noaptea aceea am putut în sfârşit să ne odihnim, însă numai pentru a fi din nou treziţi la 3 dimineaţa, pentru o altă zi de muncă. Munceam de la 3 dimineaţa până la 9 seara, deci optsprezece ore pe zi. Mă durea fiecare muşchi din corp.

În mlaştină, mii de ţânţari se înmulţeau în timpul verii. Ei coborau asupra noastră în nori negri şi ne pişcau ca nişte ace. Autorităţile lagărului, nemulţumite că nu se făcea norma, au ordonat reducerea raţiei de mâncare. Era un cerc vicios: lipsa de hrană ne slăbea, şi randamentul nostru la lucru era mai slab. Atunci, ca pedeapsă, se micşorau şi mai mult raţiile. în jurul meu, mulţi deţinuţi au murit de epuizare şi subalimentaţie. Dădeam o luptă disperată pentru a munci, altfel ni se micşorau raţiile. Şi atunci venea moartea. Ne împărţeam raţiile cu muribunzii, dar cu toate acestea mulţi n-au putut rezista unui astfel de regim. Gardienii umblau cu paşi mari încoace şi încolo pe câmp şi-i loveau pe cei care nu lucrau destul de repede.

Într-o noapte, doi deţinuţi au scăpat şi au trecut graniţa ca să ajungă în lumea liberă. Câteva zile mai târziu au evadat alţi doi, dar au fost prinşi lângă graniţa cu Grecia şi readuşi în lagăr. îndrăzneala celor patru deţinuţi a făcut şi mai grea viaţa celorlalţi. Gardienii se purtau cu cruzime şi nu erau traşi la răspundere dacă împuşcau pe cineva. Ca să-i sperie pe deţinuţii şi să-i facă să nu mai evadeze, adesea ei omorau la întâmplare pe unul dintre noi. Nu ştiam niciodată cine va fi următorul. După cum avea chef, gardianul îşi alegea un om care lucra în mijlocul nostru, se îndrepta spre el şi-1 împuşca în cap. Lucrul acesta s-a întâmplat de mai multe ori lângă mine şi, într-o zi, a fost împuşcat unul dintre cei mai buni prieteni ai mei.

Odată, un gardian s-a îndreptat spre mine, cu arma către capul meu, fiind gata să tragă, când un alt gardian 1-a chemat pe nume. El a plecat şi nu s-a mai întors.

Când s-a terminat secerişul, cu mai multe săptămâni întârziere după calendarul prevăzut, ne-au pus să plivim un câmp. Fiecare deţinut trebuia să smulgă buruienile de pe o suprafaţă de o sută de metri pătraţi în fiecare zi. Cu un plug am fi scos-o la capăt, dar cu săpăliga era imposibil să îndeplinim cota. Căldura de sf îrşit de iulie uscase pă-mântul şi ochiurile de apă, iar apa de băut se găsea greu. Arşiţa ne. copleşea fără milă.

După ce am terminat cu recoltarea porumbului, am început să muncim pe câmpurile de floarea soarelui. Câmpul pe care lucram era cam la cinci kilometri de baracă, şi dimineaţa şi seara parcurgeam pe jos această distanţă, însoţiţi de gardieni. Dat fiind faptul că lucrul pe insulă era în întârziere datorită stării generale proaste a deţinuţilor, directorul lagărului s-a alarmat şi a ordonat intensificarea ritmului de muncă. în loc să mergem, ni s-a ordonat să parcurgem cei cinci kilometri alergând, în timp ce gardienii, călare, ne loveau pe spate cu biciul. Ne clătinam pe picioare când eram pe câmp, aproape prea epuizaţi pentru a ne putea mişca. Seara, după lucru, se repeta acelaşi scenariu. Gardienilor le făcea mare plăcere să lovească şirul lung de deţinuţi care se împleticeau, pe jumătate morţi. Vai de cel care cădea! Gardienii tăbărau asupra lui şi-1 loveau cu biciul până ce spatele, faţa şi braţele erau complet sfâşiate.

Aceasta a durat până la sfârşitul culesului florii soarelui. A fost o recoltă foarte scump plătită în suferinţă omenească! Ea a arătat din nou ce puţin valora viaţa noastră în ochii acelor oameni care ne priveau ca pe o simplă materie, şi nu ca pe nişte suflete vii. într-o zi, în timpul muncii la floarea soarelui, un iepuraş a sărit la picioarele noastre. Eram flămânzi şi arătam ca nişte schelete; nu aveam decât o idee în cap: să smulgem un smoc de buruieni ca să-1 mâncăm. Şi iată un iepure! Deţinuţii l-au înconjurat, l-au ucis şi l-au ascuns ca să-1 ia seara la înnoptare. Eram reduşi la „meniul morţii", şi totuşi trebuia să continuăm lucrul.

Seara au venit trei gardieni la locul de muncă şi au cerut să iasă în faţă cel care ucisese iepurele. N-a ieşit nimeni. Când ei au înţeles că nu va recunoaşte nimeni fapta, ne-au ordonat să ne întoarcem la baracă în pas alergător. în timp ce reuşeam să scăpăm de loviturile de bici şi să ajungem la culcuşul nostru, pesemne că un informator le-a trădat pe cel care ucisese iepurele, căci nenorocitul a primit ordinul să iasă în faţă. Avea în jur de cincizeci şi cinci de ani şi era foarte slab.

Gardienii au început să-1 lovească sălbatic cu o bâtă groasă. Am văzut oameni primind lovituri groaznice, ca şi eu de altfel. Dar scena era atât de oribilă, încât nu mai puteam nici să-1 privesc, nici să-i suport strigătele. Urletele lui te înduioşau până în străfunduri, iar strigătele lui erau aproape neomeneşti. Păstrând proporţiile, strigătele unei femei la naştere erau nişte strigăte de bucurie în comparaţie cu ceea ce auzeam.

Din cauza loviturilor şi-a pierdut un ochi. N-arn mai văzut niciodată o scenă atât de crudă şi de lipsită de sens. Gardienii au continuat să-1

lovească pe bătrân în cap, pe spate, pe braţe, pe picioare, până când a leşinat. Noi nu puteam face nimic; nu puteam decât să stăm acolo şi să încercăm să ne stăpânim sentimentele. Câţiva deţinuţi plân-geau de mânie şi disperare. Şi toate acestea pentru că un om înfometat încercase să facă rost de un mic supliment de hrană.

Amintesc încă o dată cititorilor mei că depravarea omului care nu-L cunoaşte pe Dumnezeu nu are limite. Gardienii se cufundau puţin câte puţin în această degradare până la a fi lipsiţi de orice sentiment de omenie, ca să nu mai vorbim de bunătate. M-am luptat să-mi înăbuş mânia şi mi-am zis că aceşti gardienii bolnavi erau demni de milă, dar mărturisesc că de data aceasta a trebuit să lupt din greu ca să rămân stăpân pe mine.

Pe la mijlocul lui septembrie am simţit că nu voi mai rezista multă vreme. Eram slăbit după o vară fierbinte şi munca grea. Nu mai primisem nici scrisoare şi nici pachet cu mâncare de patru luni. Eram convins că se întâmplase ceva cu ai mei.

Într-o seară mi s-a spus că a sosit o scrisoare pentru mine. Era din Suedia şi a venit la timp ca să mă întărească. Erau în ea câteva fotografii ale soţiei şi copiilor şi poza unei biserici din Londra, unde eu şi Ruth ne-am căsătorit în 1937. Soţia şi copiii se duseseră acolo şi făcuseră fotografii. Pe frontispiciul bisericii erau scrise cuvintele: „Rugăciunea poate.schimba totul". Mi-am dat seama că această fotografie fusese făcută în mod special ca să înţeleg că nişte prieteni creştini se rugau pentru mine. Era mesajul lui Ruth pentru mine. Cei care verificau corespondenţa nu observaseră acele cuvinte scrise pe clădirea bisericii!

Ruth fusese foarte inspirată. Am fost mai recunoscător lui Dumnezeu pentru acea scrisoare decât aş fi fost pentru un pachet cu alimente. Şi totuşi eram lihnit de foame. Cuvintele: „Rugăciunea poate schimba totul" sunt spuse adesea în mod mecanic, dar pentru mine care trăiam pe această insulă unde domnea groaza erau pline de semnificaţie, în fiecare zi aveam dovada că mâna lui Dumnezeu mă ocrotea.

Da, rugăciunea poate schimba totul. Acesta era exact lucrul de care aveam nevoie. în vara aceea, la Persin, au fost ucişi mulţi deţinuţi. Doi au fost împuşcaţi pentru ca s-au aventurat în zona interzisă. Un tânăr a fost împuşcat în picior la câţiva metri de mine. Un altul se oprise să rupă un ştiulete de porumb. L-a rugat în genunchi pe gardian să-1 lase cu viaţă, dar acesta l-a împuşcat în cap.

Cu altă ocazie, un prieten foarte drag, crezând că nu-1 vede nimeni, s-a aplecat să smulgă un smoc de iarbă şi să-1 mănânce. S-a auzit o împuşcătură, şi el a căzut la picioarele mele cu o gaură căscată în cap. Se ucidea fără noimă.

Odată cu apropierea iernii, am fost duşi să muncim la construirea unui dig în jurul insulei ca să o protejeze de inundaţii. Digul urma să aibă o înălţime de patru metri, iar la bază să aibă o grosime de douăzeci şi şapte de metri. Locul unde lucram se afla cam la cinci kilometri de baraca noastră şi eram din nou forţaţi să parcurgem distanţa în pas alergător, în timp ce gardienii, călare, ne loveau cu biciul. Şi toate acestea se întâmplau în timp ce nu mai aveam practic nimic de mâncare.

Pământul destinat construirii digului era cărat cu roaba de pe ogoarele vecine. Fiecare om trebuia să transporte zilnic mai mulţi metri cubi de pământ. Mulţi leşinau, şi noi îi duceam înapoi la barăci pe spate sau cu roaba. Uneori nu aveam putere să-i luăm pe cei căzuţi, şi gardienii îi lăsau acolo până mureau.

Un deţinut care îl primise pe Cristos în închisoare prin lucran mea a căzut; m-am luptat să-1 duc în spate până la baracă. Dar ei prea mult pentru mine. N-am reuşit să străbat decât o distanţă scurtă. Nu era nimeni acolo care să ne ajute. Şi ceilalţi erau aproape terminaţi. Prietenul şi fratele meu în Cristos a murit chiar acolo unde l-am lăsat. Dacă aş fi avut putere să-1 duc! Şi astăzi mă gândesc la el.

Închisoarea a permis multor deţinuţi să înnoade o prietenie profundă şi trainică, pentru că împărtăşeau aceleaşi suferinţe. Cu această ocazie mulţi, şi mai ales creştinii, au arătat ceea ce există mai bun în inima omului. Deţinuţii aveau grijă unii de alţii, şi cu câtă căldură! De exemplu, ne obişnuisem să vedem câte un deţinut, al cărui maxilar fusese zdrobit de gardieni, cum era hrănit apoi de un camarad, care îi rupea pâinea în bucăţele foarte mici ca să le poată înghiţi mai uşor. închisoarea dezvăluie ceea ce este mai bun în cei mai mulţi deţinuţi, şi cu atât mai mult când este vorba de creştini.

Fără Dumnezeu, josnicia naturii omeneşti nu cunoaşte limite. Călăii au existat la egipteni când aceştia îşi construiau piramidele, când Israel se afla în captivitatea babiloniană, în timpul Iluminismului, la Buchenwald, în Siberia şi la Persin. în cursul acestei veri fierbinţi, uscate, oricine se apleca pentru ca să culeagă un smoc de iarbă, o frunză de lăptucă sau orice altceva

de mâncat era împuşcat imediat fără cel mai mic avertisment. Dar mulţi dintre noi au riscat ca să supravieţuiască.

Vara se sf îrşise şi nu plouase deloc în toată această perioadă. Apoi a început să plouă fără încetare, şi insula a devenit o mare de nămol lipicios. Mersul cu încălţămintea din cauciuc pe care ne-o confecţionasem noi înşine, joasă şi deschisă, era mai rău ca niciodată. Ne-am cârpit cum am putut zdrenţele ca să ne apărăm de frigul iernii.

Ploaia a continuat să cadă până ce Dunărea, care secase în timpul verii, a atins din nou nivelul normal. Lacurile şi bălţile s-au umplut iarăşi, şi drumul care ducea la lucru a devenit aproape impracticabil.

În clipa aceea, birocraţia bulgară, imitându-i pe ruşi, a hotărât că trebuie făcute parazăpezi în toată ţara. Ni s-a ordonat să facem pa-razăpezi din ramuri. Ele aveau ca scop împiedicarea zăpezii să invadeze şi să ude câmpurile.

În timp ce lucram, nişte ploi torenţiale s-a abătut asupra insulei, care era aproape toată sub apă. Zdrenţele ni s-au udat imediat. într-o lună, nivelul fluviului a crescut de la unu la trei metri.

Barăcile noastre stăteau acum în mijlocul unei bălţi enorme de noroi gros de şaptezeci şi cinci de centimetri. Săptămâni întregi am trăit în apa îngheţată. într-o zi, pe la sfârşitul lui noiembrie, ploaia s-a transformat în lapoviţă, şi seara toate locurile care nu fuseseră acoperite de apă au fost acoperite de zăpadă. A doua zi, stratul de zăpadă s-a îngroşat. Hainele noastre ude au îngheţat. Temperatura a coborât sub zero, dar noi trebuia să ne continuăm munca la parazăpezi.

Dunărea a continuat să crească. Am fost obligaţi să culegem mai multe hectare de praz. Uzi, cu hainele rigide din cauza îngheţului, trebuia să smulgem, cu mâinile goale, prazul care era sub zăpadă, sau să-1 smulgem din apă îngheţată, după cum era vremea. Noaptea, apa îngheţa, dar prazul trebuia adunat, aşa că spărgeam gheaţa cu mâinile şi ne continuam munca. Mai mulţi deţinuţi au murit de pneumonie.

Mă afund în noroi, şi nu mă pot ţinea; am căzut în prăpastie, şi dau apele peste mine (Ps.69:2). Dunărea a continuat să crească în cursul lunii decembrie, ameninţând să inunde în întregime insula-închi-soare şi să înece cele câteva mii de deţinuţi de acolo. Autorităţile erau foarte neliniştite cu privire la ferma de animale. Ele au luat deci măsuri de evacuare a animalelor în cazul creşterii nivelului apei. Dar noi, deţinuţii, nu trebuia să fim evacuaţi sub nici o formă. Eram mai puţin importanţi decât animalele!

Pare de necrezut, dar am văzut cum se pregăteau să evacueze animalele şi gardienii, însă de noi nu le păsa. în fond, autorităţile nu erau de vină pentru inundaţie, şi oricum, Bulgaria nu ducea lipsă de deţinuţi!

Pe insula Stureţ era în construcţie un turn metalic, ca o parte a unui proiect de electrificare. Fundaţia fusese făcută, şi betonul turnat lângă ea. Era periculos s-o lase să se umple cu apă, astfel că cincizeci de deţinuţi, printre care şi eu, am fost duşi pe insula respectivă ca să turnăm beton la fundaţia turnului. Lucram în trei echipe, în timp ce pompele evacuau apa. Deoarece lucrarea era urgentă, şeful închisorii a trimis în sat doi poliţişti ca să ia nişte raţii suplimentare de pâine pentru noi. Prin aceasta dădea de înţeles că recunoştea starea de subalimentare în care ne găseam. Când autorităţile aveau de rezolvat lucrări urgente, ca în cazul acesta, atunci ne dădeau un supliment de pâine. Pentru noi, ameninţarea inundaţiei avusese cel puţin acest aspect pozitiv. Rămâneau atâtea lucrări urgente de făcut, încât primeam două felii de pâine în plus pe zi! Ne rugam să mai avem şi alte lucrări de „urgenţă"!

În cealaltă parte a insulei, stâlpii de lemn fuseseră luaţi de torentele de apă, al cărei nivel devenea ameninţător. Am fost deci trimişi la faţa locului să săpăm alte gropi şi să ridicăm alţi stâlpi. Era 24 decembrie. Lucram într-o apă rece ca gheaţa, al cărei nivel creştea rapid şi care ajunsese acum până la brâu; trebuia să punem iar mâna pe stââpii care pluteau şi să-i încărcăm pe o plută.

După ce am încărcat o plută, m-am căţărat pe ea şi am început să o dirijez spre mal. Mă aflam chiar în mijlocul fluviului, când pe neaşteptate pluta a dispărut de sub mine, şi eu am fost azvârlit în apa îngheţată, la vreo opt sute de metri de mal, dus de apă, cu hainele îngreunate de apă, cu încălţări grele în picioare şi atât de rebegit de frig, că nu mă puteam mişca. Am fost târât de curent în josul apei, am dispărut de mai multe ori sub apă, dar am reuşit totuşi să ajung la suprafaţă. Eram îngheţat până în măduva oaselor, cizmele mă trăgeau în jos, iar curentul rapid continua să mă ducă.

Din punct de vedere omenesc era imposibil să o scot la capăt. Braţele, picioarele, întregul corp erau amorţite de frig. Curentul rapid, încălţările grele şi haina continuau să mă tragă la fundul apei. Totuşi, mă luptam să revin la suprafaţă, apoi dispăream din nou. Eram la capătul puterilor. Am renunţat să mai lupt. Aproape simţeam îmbrăţişarea morţii.

Cu o ultimă sforţare am strigat: Doamne, ajută-mă! Şi deodată am simţit o întărire a puterilor în corpul meu îngheţat şi epuizat. Am început să înot

spre ţărm cu mişcări energice. De necrezut, am putut să înot în ciuda încălţărilor şi a celorlalte lucruri. într-adevăr, era la lucru puterea divină, căci eu nu mai aveam nici o forţă. Un înotător bun ar fi trebuit să se întrebuinţeze serios ca s-o scoată la capăt, şi cu atât mai mult eu în starea fizică de plâns pe care o aveam. Şi totuşi, am constatat că înaintam. Repetam mereu: „îţi mulţumesc, Doamne, Iţi mulţumesc!"

Cei de pe uscat mă credeau deja mort şi se întorseseră să-şi conţinue lucrul. La urma urmei, viaţa are o valoare atât de mică, puţin conta un deţinut în plus sau în minus. Văzusem atâţia deţinuţi murind, încât moartea ni se părea ceva banal.

Mă luptam să ajung la mal. în cele din urmă am putut să mă apropiu de mal, şi am văzut două persoane în negru, nişte călugăriţe, în acea perioadă, Biserica catolică era şi ea ţinta autorităţilor. Preoţi şi călugăriţe erau acuzaţi de spionaj. Mai mult de cincizeci dintre ei fuseseră condamnaţi la pedepse cu închisoarea, iar doi episcopi şi doi preoţi au fost executaţi. Cele două călugăriţe din faţa mea mergeau cu greu prin nămol, în timp ce o gardiană le comanda să-şi continue drumul. Apoi ea a lovit-o cu brutalitate pe una din călugăriţe care a căzut în noroi. Ea s-a ridicat cu multă greutate.

Satul Belene se afla la vreo doi kilometri de locul unde eram. Era Crăciun. Clopotele bisericii au început să bată ca să anunţe Vestea Bună a credinţei creştine. în timp ce sunau clopotele, cele două călugăriţe se chinuiau să meargă prin noroi şi se afundau tot mai mult în el fără să le vină cineva în ajutor, iar eu, pastor evanghelic, reuşisem cu ultimele puteri să ajung la malul fluviului şi zăceam acolo epuizat. Clopotele păreau să spună: „Dumnezeu S-a făcut Om. Dumnezeu S-a arătat prin Fiul Său".

Nu voi uita niciodată acel Crăciun. Cele două călugăriţe şi cu mine am încetat lupta pentru câteva secunde; ascultam. Era întuneric şi ger. Corpul meu aproape devenise o statuie de gheaţă. în depărtare, clopotele puteau fi auzite anunţând mesajul naşterii Salvatorului.

În timp ce stăteam întins pe pământ, lacrimile au început să-mi curgă pe obraji. Erau lacrimi de bucurie pentru că scăpasem de la moarte, dar şi de tristeţe, pentru că nici eu, nici călugăriţele nu comisesem nici cea mai mică crimă. Eram în această situaţie din cauza Celui care Se născuse într-un staul cu multe secole înainte.

M-am gândit la martirii din trecut, la mamele ale căror copilaşi fuseseră ucişi de Irod, la sfinţii ucişi cu pietre, la miile de creştini arşi pe rug, la cei daţi la lei. Istoria Bisericii este pătată de sângele nenumăraţilor martiri

pentru că îl primiseră ca Stăpân pe Fiul lui Dumnezeu pentru care sunau acum aceste clopote. Acei bărbaţi şi femei nu făcuseră dovada unui fanatism orb, ci a unei credinţe care nu slăbeşte în ora morţii. Credinţa care învinge moartea nu cunoaşte teama şi face să ţâşnească din inimi cântări de veselie. M-am uitat la călugăriţe. Şi ele aveau faţa plină de lacrimi. Plângeam cu toţii; fără să scoatem vreun cuvânt, ne-am înţeles perfect.

Când clopotele s-au oprit, ne-am reîntors la prezentul dureros, dar am auzit în inimă vocea lui Dumnezeu: „Aşa i-au făcut să sufere pe copiii Mei în toate vremurile, şi din cauza Numelui Meu vă fac aceste lucruri".

Crăciunul acelui an şi alte douăsprezece au trecut, trăite în celulele îngheţate. Când mă aflam singur în celulă în aceste zile, gândurile mele n-o părăseau pe Ruth şi pe copii: oare ce făceau, erau sănătoşi? Nu mi-am făcut niciodată vise că am să-i mai revăd. Abandonasem de mult orice speranţă de a fi cu ei la un loc. Astfel că, în cele treisprezece Crăciunuri, fie că mă aflam cu alţii în celulă, fie că eram singur, nu m-am gândit niciodată că-i voi mai revedea. Aveai motive să înnebuneşti, şi mulţi deţinuţi au şi înnebunit.

Am petrecut alte Crăciunuri căutând să-mi îmbărbătez tovarăşii de detenţie. Aceasta era pentru noi cea mai grea zi a anului. Nişte bărbaţi care tot anul fuseseră curajoşi şi plini de vlagă, erau cuprinşi de disperare în ziua de Crăciun.

Aşa au trecut trei sau patru Crăciunuri. începând cu al cincilea, am decis să încerc să-i ajut pe cei care treceau printr-o criză spirituală deosebit de acută în acea zi a anului.

Majoritatea barăcilor din Persin fuseseră construite direct pe sol, dar apele Dunării nu le atinseseră încă, pentru că erau protejate de digul pe care-1 construisem în vara aceea cu preţul atâtor vieţi omeneşti. Construisem şi două barăci pe un dig de treizeci de metri lungime, zece metri lăţime şi doi metri înălţime. într-o noapte am fost treziţi din somn de nişte strigăte. Cineva a urlat: „Apele au rupt digul! Scape cine poate!"

În timp ce ieşeam din barăci, apa creştea cu repeziciune. Trei, patru mii de oameni încercau în apa îngheţată să ajungă la cele două barăci construite pe dig, care puteau să adăpostească numai o sută douăzeci de deţinuţi! Eram înghesuiţi unii într-alţii, fără gardieni care să ne supravegheze, căci ne abandonaseră şi se aflau într-un loc înălţat de cealaltă parte a insulei. Apele continuau să crească rapid.

Autorităţile n-au făcut nimic ca să ne salveze. Dacă apele mai creşteau, ar fi pierit cel puţin mai multe sute de deţinuţi, pentru că foarte mulţi erau prea slabi ca să înoate. Eu m-am rugat, şi le-am cerut celorlalţi creştini dintre noi să se roage cu mine. în sfârşit, apa a încetat să urce: eram salvaţi. Am mulţumit Domnului.

Din cauza absenţei gardienilor, informatorii şi membrii „Societăţii culturale" s-au văzut lipsiţi de protecţie. Deţinuţii necreştini care avuseseră atât de mult de suferit de pe urma lor au prins ocazia să se răzbune pe ei. Am asistat la scene groaznice. în timpul nopţii, în absenţa gardienilor, informatorii au fost bătuţi, iar în zori mulţi erau răniţi şi sângerau. Am încercat să pun capăt furiei deţinuţilor, dar mânia lor împotriva celor care îi trădaseră n-a mai cunoscut limite. M-au îmbrâncit cu brutalitate şi mi-au spus: „Pastore, nu te amesteca r în final, după scăderea apelor, gardienii şi directorul lagărului s-au întors. Când acesta a aflat ce se petrecuse, s-a înfuriat teribil şi a jurat să se răzbune. Dar întrucât nimeni n-a vrut să mărturisească faptul că luase parte la pedepsirea informatorilor, el a ales la întâmplare paisprezece inşi ca să se răzbune pe ei.

Cei paisprezece nenorociţi au fost duşi pe un ponton în mijlocul fluviului şi lăsaţi acolo. Era un ger cumplit. Ei erau îmbrăcaţi cu haine subţiri şi nu aveau nimic de mâncat sau de băut. Pe mal era un gardian care îi supraveghea. Ei au rămas acolo două săptămâni întregi, în suferinţe îngrozitoare şi pe un ger cumplit. A doua zi a început să bată cu putere un vânt rece, şi temperatura a coborât sub zero grade. Cei paisprezece băteau din picioare şi săreau cât puteau ca să-şi menţină circulaţia sângelui. în ziua a cincea, directorul lagărului a luat o barcă cu motor, s-a îndreptat către cei aproape morţi de frig şi a început să-i batjocorească cu cuvinte dintre cele mai obscene.

Şi ceilalţi au trebuit să plătească pentru că informatorii fuseseră bătuţi. Am fost obligaţi să ne ducem pe malul Dunării şi, sub ameninţarea baionetelor, să stăm acolo în picioare timp de zece zile, pe un frig de mai multe grade sub zero, expuşi unui vânt puternic care sufla pe fuviu, fără hrană şi fără apă, şi fără să ne putem culca. Era aşa de frig, că până şi Dunărea a început să îngheţe. Era ceva de coşmar.

În jurul meu toţi încercau să se încălzească. Unul dintre noi a strigat: „Săriţi, ca să nu îngheţaţi!" Mulţi au început deci să sară într-o luptă disperată împotriva unui ger mortal. Lângă mine, un bătrân a început şi el să sară. L-am sfătuit să nu-şi risipească toată energia în felul acesta. El a

continuat să sară, şi a doua zi a căzut lângă mine. Am încercat să-i ajut, dar a murit în braţele mele. Corpul său îngheţat zăcea la picioarele mele şi a rămas acolo până au venit gardienii să-1 ia de acolo.

În învălmăşeala produsă de inundaţie, un tânăr deţinut a reuşit să scape cu o barcă şi să ajungă la uscat fără să fie văzut. A străbătut cei douăzeci şi cinci de kilometri care îl despărţeau de oraşul Levski. Dar a fost prins şi adus înapoi la Persin! Ca pedeapsă pentru că evadase, el a fost închis în bucătăria unei barăci, unde pereţii erau pe jumătate acoperiţi de gheaţă. Când i s-a dat drumul, după câteva zile, era aşa de amorţit de frig, că abia putea umbla. Fusese la un pas de moarte, şi ambele picioare i-au fost amputate.

În cele din urmă, după două săptămâni, cei paisprezece bărbaţi abandonaţi pe ponton au fost aduşi înapoi la barăci. Toţi aveau picioarele îngheţate, iar pe piele aveau pete negre. Unuia dintre ei a trebuit să i se amputeze toate degetele de la picioare.

Inundaţia dusese cu sine o mare parte din alimentele de pe insulă. Era singurul lucu care îl necăjea cu adevărat pe director. Lecţia învăţată de la această inundaţie era că, pentru a evita o ameninţare pentru oameni şi animale, singurul lucru pe care-1 putea face era să ridice nivelul insulei. Astfel că am fost puşi să cărăm nisip şi piatră cu roaba până în locul unde trebuia să ridicăm nivelul. îngheţaţi şi aproape morţi de foame cum eram trebuia să transportăm zilnic zeci de metri cubi de pământ îngheţat pe mai multe sute de metri.

După aceea am fost puşi să tăiem copaci în insula Barzina, la nord de Persin. Barzina are cam cinci kilometri lungime pe vreo câteva sute de metri lăţime. Copacii de aici erau deosebit de înalţi şi de deşi. în fiecare dimineaţă ne duceam pontonul până la marginea apei, iar noaptea îl aduceam înapoi împreună cu trunchiurile de copaci tăiate, Şi mai trebuia să urcăm şi un deal! După ce ajungeam la uscat, buştenii trebuiau căraţi pe umeri peste doi kilometri până la locul stabilit. Aproape douăzeci de bărbaţi slăbiţi de foame erau necesari ca să ducă aceste trunchiuri lungi de zeci de metri şi un diametru de şaizeci de centimetri. De multe ori am căzut sub greutatea aceea copleşitoare. Muribunzii blestemau – alţii se rugau. M-am gândit: Ce prostie! Dacă comuniştii vor muncă eficientă, ar trebui să-i hrănească în mod cuviincios pe deţinuţi, obţinând astfel un randament mult mai ridicat. Dar nu părea să le treacă prin minte lucrul acesta.

Au venit zăpezi abundente, şi Persin a intrat în marea tăcere îngheţată a iernii. Se puteau vedea doar nişte siluete întunecate încovoiate sub povara grea a buştenilor doborâţi şi deplasându-se cu greutate. Cei care cădeau rămâneau chiar acolo unde se prăbuşiseră, iar corpurile lor se înnegreau şi deveneau ca piatra sub efectul îngheţului. Când în sfârşit cadavrele erau duse de acolo, braţele şi picioarele ior îngheţate păstrau formele groteşti pe care le luaseră în momentul când căzuseră. Noi care supravieţuiam le invidiam soarta.

În cele din-urmă a venit primăvara care ne-a redat ceva curaj. Urzicile şi alte ierburi comestibile au început să iasă de sub zăpada din pădure. Ne hrăneam şi cu broaşte, cu şerpi, cu broaşte ţestoase şi cu şobolani de câmp. Carnea acestora din urmă are un gust ciudat pe care n-am să-1 uit niciodată: dulce-acrişoară; în plus, este foarte aţoasă. Dar noi eram aşa de înfometaţi, că şobolanii erau pentru noi un adevărat ospăţ.

Mă înfăşuraseră legăturile morţii, şi m-apucaseră sudorile mor-mântului; eram pradă necazului şi durerii. Dar am chemat Numele Domnului şi am zis: Doamne, mântuieşte-mi sufletul (Psalm 116:3,4).

La 5 martie 1953 am observat că în timpul inspecţiei gardienii purtau doliu la reverul hainei. Şeful barăcilor a anunţat cu o voce emoţionată şi tremurătoare că murise tovarăşul Stalin. Toţi gardienii şi membrii „Societăţii culturale" mergeau şi veneau, cu figura tristă şi abătută. Totuşi, pentru majoritatea deţinuţilor moartea lui Stalin a fost un motiv de mare bucurie. Am încercat să ne ascundem sentimentele, dar informatorii erau acolo, şi gardienii s-au „ocupat" de cei care aplaudaseră sau ale căror feţe nu arătau destul de triste. Mulţi deţinuţi au fost teribil bătuţi în noaptea aceea pentru că nu luaseră parte la doliu.

Un bătrân condamnat la închisoare pe viaţă a izbucnit în râs la auzul acelei veşti şi a continuat să râdă ca un nebun, chiar şi sub lovituri.

După moartea lui Stalin, gardienii s-au făcut şi mai răi. Ei trăiau în nesiguranţă. Pentru ei Stalin fusese mai mult decât un conducător; el era o fiinţă superioară pe care o venerau. Acum, că dumnezeul lor nu mai era, nu-şi mai puteau stăpâni starea de nelinişte şi mânia. Noi deţinuţii eram făcuţi responsabili pentru tot ce nu mergea, ca şi cum noi am fi fost autorii morţii lui Stalin.

Am descoperit că în ochii lumii libere lucrurile merseseră foarte rău sub Stalin, aşa cum a mărturisit însuşi Hruşciov, dar că de la moartea sa situaţia se ameliorase. Nici vorbă de aşa ceva. O vreme, deţinuţii au avut mai puţin

de suferit, dar acest răgaz a fost de scurtă durată; pedepsele au devenit pe urmă mai subtile şi mai periculoase, lucru pe care n-am întârziat să-1 experimentăm pe viu. La ora actuală, milioane de fiinţe omeneşti suferă în ţările comuniste, la fel cum am suferit noi înşine, cu singura diferenţă că tortura este mai rafinată. Părinţii creştini sunt despărţiţi pe viaţă de copiii lor. Nu este aceasta o tortură? în lumea comunistă actuală, unii creştini sunt torturaţi şi închişi. Lideri creştini autentici mor în închisoare de o aşa-zisă „moarte naturală". La modul general, deţinuţii îndură astăzi suferinţe mâi groaznice decât pe vremea lui Stalin.

10. Legiunea morţii.

Tortura ne ameninţa fără încetare, ca sabia lui Damocles. Câtva timp, persecuţia a fost mai puţin intensă, doar pentru ca apoi să devină cu atât mai teribilă.

O sută de deţinuţi, printre care şi eu, am fost aleşi ca să formăm o «brigadă disciplinară" şi am fost repartizaţi în barăci speciale. în fiecare zi, maltratările erau tot mai mari. într-o zi am primit ordinul să ne aducem toate lucrurile personale. Au căutat prin buzunare, şi toate proviziile noatre de mâncare au fost distribuite ţiganilor care se găseau în alte barăci. Noi am fost privaţi până şi de raţia zilnică de pâi-ne. Apoi ne-au dus la un depozit unde ni s-a ordonat să ne scoatem Pantalonii şi pardesiele, iar în locul lor am primit altele rupte şi tocite de tot. Pantalonii erau aşa de strâmţi, că nu le-am putut închide nasturii şi a trebuit să-i ţinem cu, mâna. Scopul era de a ne distruge ceea ce mai rămăsese din amorul-propriu, dar noi am traversat curtea niergând cu mândrie şi cu fruntea sus – şi ţinându-ne pantalonii!

În 20 aprilie am fost închişi într-o cameră şi am fost supuşi „meniului morţii"; raţia noastră zilnică consta din câteva zeci de grame de pâine şi câteva linguri de ciorbă de fasole, din care boabele dispăruseră. Stăteam aşezaţi în locul acela, zi şi noapte, fără să facem nimic, primind o hrană care abia ne putea menţine în viaţă. Era clar că eram condamnaţi să murim de foame. Timpul era cel mai rău duşman al nostru.

Ceasul s-a oprit. Zăceam nemişcaţi, iar tăcerea absolută era întreruptă numai de respiraţia neliniştită a unor oameni condamnaţi. Am fost lăsaţi complet singuri, fără hrană, doar cu puţină apă. A trecut o săptămână, apoi încă două. Deodată, am auzit un zgomot, şi fiecare, deşi slăbit, a întors capul. îmi dau seama că folosesc des cuvântul „deodată", dar n-aş putea face altfel. Oricât de stângaci ar fi, acest termen este foarte potrivit ca să zugrăvească situaţia. în lumea umedă şi încremenită a mormântului nostru,

gardienii dădeau din când în când „deodată" năvală ca să ne reamintească faptul că, spre deosebire de cei care mor în condiţii normale, noi puteam să mai fim chinuiţi, fizic, mintal, în mod subtil sau brutal, singur sau în grup, indiferent în care moment al zilei şi al nopţii.

Poate că starea noastră fizică, lipsa de hrană, de apă şi de aer ne aburise mintea în cursul acestor săptămâni nesfârşite, dar se părea că lumea îşi oprise cursul, în timp ce noi eram nemişcaţi, în aşteptarea morţii.

În cele din urmă, în 8 mai, noi care alcătuiam „brigada disciplinară" am fost transferaţi în Baraca numărul 2, în timp ce deţinuţii din lagărul de concentrare ne-au luat locul în Baraca numărul 1. Izolaţi de ceilalţi deţinuţi, am străbătut cei cinci kilometri până la Baraca numărul 2, sub escorta unor gardieni călare, care ne mânau din spate şi care, ca de obicei, erau înarmaţi cu bice lungi.

Am avut brusc impresia unui obiect negru aruncat spre mine când capătul unui bici lung mi-a sfâşiat faţa, lăsând o dâră de sânge: „Mai repede! Mai repede!" strigau gardienii călare. Mi-am amintit atunci de loviturile cu biciul primite de Isus, şi într-un moment de luciditate, în timp ce încercam să-mi recapăt suflul, m-am rugat: „Doamne, aju-tă-mă să suport toate acestea din cauza Numele Tău!" Timp de două ore am alergat, m-am împleticit şi am căzut, ca să primesc alte loviJ turi de bici care mi-au sfâşiat hainele de deţinut şi mi-au pătruns în carne. După două ore, „brigada disciplinară", buimacă, lovită cu biciul, cu mine la urmă, a ajuns la barăci. Ea a căzut pe pământ, epuizată şi toată însângerată.

Barăcile din grupa numărul 2 se aflau mult deasupra apelor Dunării atunci când ea era umflată şi erau înconjurate cu sârmă ghimpată. Pe latura de est şi de vest erau posturi de observaţie în care, zi şi noapte, veghea un gardian vigilent. Lângă intrare era pusă o inscripţie care se traduce cam aşa: „Omul este un subiect de mândrie pentru om". Era un citat dintr-o operă de Gorki. Am fost frapat de ironia acestei propoziţii, aici, într-o închisoare comunistă, unde mii de fiinţe omeneşti erau tratate ca nişte animale. Dar cuvintele conţineau un grăunte de adevăr. Cuvântul lui Dumnezeu ne învaţă că omul este încununarea creaţiei. Nici o creatură de pe pământ nu e mai măreaţă decât o-mul. Era ciudat că nişte oameni care neagă existenţa unui Creator şi care neagă semenilor lor orice valoare au scris aceste cuvinte pe zid.

Poarta s-a deschis, şi noi am intrat. Când am privit înapoi am văzut un alt citat din Maxim Gorki: „Dacă duşmanul nu se predă, trebuie nimicit". M-am gândit la paradoxul celor două fraze, paradox care traducea perfect

dezacordul care domnise în mintea scriitorului. în lumina acestui exemplu se poate înţelege prăpastia care desparte comunismul teoretic de comunismul practic. Primul citat se aplică unui comunism teoretic care se străduieşte să creeze un paradis pământesc. Fraza a doua era cruda realitate. Pe de o parte, omul este un motiv de mândrie pentru om; pe de altă parte, e un duşman ce trebuie nimicit.

Comunism teoretic, comunism practic. Timp de câteva minute, patru, cinci mii de oameni au fost închişi ca în ţarc, în locul îngrădit cu sârmă ghimpată. Eram consideraţi ca duşmani pentru că nu cedasem şi nu permisesem ideilor comuniste să triumfe asupra minţilor şi inimilor noastre. Comunismul cere o conformare totală idealurilor sale şi o supunere absolută. Noi refuzasem să ne supunem cerinţelor lui şi eram consideraţi cei mai răi duşmani ai lui. După citatul de la intrare, aceşti oameni fuseseră cândva mândria altora. In realitate, acest citat era un bun argument împotriva comunismului însuşi.

După câteva zile am descoperit că deţinuţii din alte brigăzi săpau o groapă adâncă lângă barăcile noastre. Priveam curioşi înaintarea lucrărilor. Nu aveam nici o idee despre scopul ei. Când s-au terminat lucrările, un grup de muncitori au început să lucreze sub conducerea unui fost constructor. Atunci, prin intermediul „telefonului arab", am aflat că această gaură era destinată să ne „găzduiască" pe noi, „brigada disciplinară". Aruncând o privire spre groapa fatală, ameninţătoare, I-am cerut Domnului să mă întărească. Eram departe de a mă gândi că voi trăi nouă luni în acest loc aproape lipsit de aer, în care au fost îngrămădiţi nişte oameni pe cale să moară de foame, oameni care luptau pentru fiecare respiraţie. în ciuda a tot ce văzusem şi trăisem în materie de cruzime din partea omului, am fost uimit de creativitatea satanică cu care fiinţa umană născoceşte noi mijloace de tortură pentru semenii ei.

Când predic azi despre mântuire, o fac cu o deosebită fervoare. Timp de treisprezece ani am avut zilnic dovada abisurilor de josnicie în care poate cădea omul fără Dumnezeu. El se poate ridica la cele mai înalte culmi spirituale, dar poate şi cădea până la degradarea cea mai profundă. Nici un animal nu poate oscila între aceste două extreme. Ci numai omul.

L-au luat şi l-au aruncat în groapă. Groapa aceasta era goală: nu era apă în ea (Geneza 37:24).

Groapa era o gaură mare adâncă de trei metri cincizeci făcută în pământ. în fiecare latură erau nişte bârne pentru a preveni eventuale prăbuşiri, iar „tavanul" era făcut din grinzi solide de lemn care se întindeau de la un capăt

al gropii la altul. între grinzi erau scânduri, iar crăpăturile fuseseră astupate cu lut. Groapa era deci închisă ermetic: ea nu avea ferestre, bineînţeles, şi nici guri de aerisire. „Uşa" era un fel de trapă făcută în „tavan" cu o lăţime de cincizeci de centimetri. Era singurul loc de pătrundere a aerului. Această groapă era împărţită în două de scânduri şi de bare de fier, cu un loc de trecere între ele. într-o parte se aflau nişte celule de doi metri pe trei destinate să „adăpostească" un singur deţinut; de cealaltă parte era o „încăpere" mare de optsprezece metri pe patru.

După ce s-au terminat lucrările, ni s-a spus că aveam să fim pedepsiţi într-un fel nou. (Luasem deja cunoştinţă de aceasta prin telefonul arab). Toţi cei o sută a trebuit să ne aranjăm în şir indian şi am fost „împinşi" prin trapă pe solul nisipos şi umed al gropii. într-un colţ al culoarului de trecere era un butoi cu apă de băut, în celălalt colţ era alt butoi, destinat să fie toaletă pentru o sută de bărbaţi. „Duşumeaua" nu era decât nisip umed şi rece. în această groapă întunecoasă, lipsită de aer, a trebuit curând să ne scoatem toate hainele, ne-păstrând decât minimul, şi ne-am culcat pe solul umed pentru a încerca să găsim puţin aer.

Aşteptam să vină moartea. „Mesele" de dimineaţă şi seară erau singurele puncte de reper în timp. Raţia noastră zilnică consta dintr-o „supă" care nu conţinea nici cea mai mică boabă de fasole, pâine, şi un supliment foarte mic.

Odată, din întâmplare sau nebăgare de seamă, o boabă de fasole a „aterizat" în blidul unui deţinut. Ce fericit a fost el! De l-ai fi auzit, ai fi putut crede că ar fi avut în faţă o friptură enormă! Dar numai cineva care a cunoscut captivitatea, şi încă ce captivitate, poate înţelege importanţa evenimentului. I-am împărtăşit bucuria. Oamenii care nu mai au nimic se agaţă de orice pai.

Sosise primăvara, şi din cauza acumulării de căldură groapa devenise un adevărat cuptor, alimentat de aerul viciat, greu de căldură, de transpiraţie şi mirosul degajat de o sută de corpuri aflate în căutarea unei adieri de aer şi ducând o luptă disperată pentru a nu muri.

După câteva zile, câţiva dintre deţinuţii mai bătrâni şi-au pierdut cunoştinţa. Am bătut în trapă ca să atragem atenţia gardienilor. Când au deschis uşa şi au coborât la noi, au găsit între mulţimea aceea de corpuri zece deţinuţi leşinaţi. Aceştia au fost scoşi afară ca să-şi revină, după care au fost din nou aruncaţi în groapă. Eu stăteam lungit pe sol, încercând să respir aerul înmagazinat în nisip.

A doua zi a trebuit să batem în uşă de trei ori, pentru că mulţi leşinaseră din cauza căldurii sau a lipsei de oxigen. Era limpede că în aceste condiţii toţi urmau să piară după mai mult sau mai puţin timp. Comuniştii nu doreau să scăpăm din mâna lor prin moarte, ci să murim aşa cum prevăzuseră ei, nu cum voiam noi. Aşa că în ziua următoare am fost scoşi din groapă; am ajuns din nou în lagărul nostru disciplinar, pentru mai multe zile, în timp ce muncitorii făceau găuri de aerisire în „acoperişul" gropii. Semănăm cu „Legiunea morţii". Acest răgaz a fost de scurtă durată, şi din nou am fost aruncaţi unul cî-te unul în groapa fatală. Aveam fireşte ceva mai mult aer, dar continuam să gâfâim, avizi de aer, şi atmosfera s-a umplut încă o dată de gemetele celor o sută de bărbaţi cu răsuflarea tăiată.

Am rămas în groapă toată luna mai şi toată luna iunie, într-o beznă totală. Slăbiserăm mult şi arătam ca nişte schelete.

Dar ei aveau nevoie de munca noastră. La începutul lunii iunie am fost scoşi în fiecare dimineaţă şi puşi să lucrăm la umplerea unui mic lac. Când ceilalţi deţinuţi ne-au văzut ieşind din groapă ca nişte cârtiţe bolnave, s-au îngrozit. Dat fiind că şi ei erau ca vai de capul lor, trebuie că noi arătam cu adevărat groaznic. Eram atâtde slăbiţi, că abia puteam pune câteva lopeţi de pământ în roabe; cu toate acestea, aerul proaspăt şi soarele erau adevărate binecuvântări.

În cursul lunii iulie, autorităţile au decis să construiască un dig în jurul insulei, şi asta repede. Deţinuţii care nu puteau realiza norma a două zile într-o singură zi erau aruncaţi cu noi în groapă, deşi aceasta era deja suprapopulată de corpuri slăbite. Noii veniţi erau dirijaţi spre „încăperea" mare, în timp ce „veteranii", cei o sută, erau dirijaţi spre celulele individuale. Dimineaţa, noii deţinuţi erau scoşi la lucru, iar seara erau aduşi înapoi, dar noi eram ţinuţi acolo zi şi noapte în întuneric total, excepţie făcând câteva raze de lumină care pătrundeau în groapă atunci când se deschidea trapa.

În fiecare celulă „individuală", înăbuşitoare, eram şaptesprezece! Trăiam literalmente unii peste alţii. Semănăm mai mult cu nişte cârtiţe crăpând de foame în miezul pământului decât cu nişte fiinţe omeneşti, dar domnea printre noi un remarcabil spirit frăţesc.

Cu şaptesprezece într-o celulă era imposibil să te întinzi, ca să nu mai vorbim de dormit. Am zis deci tovarăşilor mei: „Nu putem să ne culcăm toţi odată. Trebuie să facem cu schimbul. O jumătate dintre noi va dormi, în timp ce cealaltă jumătate va rămâne în picioare sprijinită de perete şi

încercând să ocupe cât mai puţin loc posibil. După ce primii vor fi dormit, ceilalţi le vor lua locul, şi invers".

Sugestia mea a fost acceptată; o jumătate dintre deţinuţi s-a întins pe jos şi a dormit, în timp ce cealaltă jumătate s-a lipit de bare ca să nu ocupe decât un loc minim. în felul acesta am putut să dormim puţin, deşi n-a fost ideal.

Pe măsură ce treceau săptămânile, am început să fim chemaţi rând în faţa reprezentanţilor DS-ului care ne-au propus să devenim informatori. Când mi-a venit rândul, am intrat în biroul fostului nostru şef de baracă, Boris Mitev. Alături de el era un tânăr. Mitev mi-a spus: „Tovarăşe Popov, aş vrea să faci cunoştinţă cu tovarăşul Trici-kov". La ureche am auzit ca o sonerie de alarmă: mi se adresaseră cu titlul de „tovarăş". Trebuia deci să fiu foarte prudent. Tricikov m-a întrebat despre familia mea, apoi mi-a spus: „Tovarăşe Popov, ne-am hotărât să te scoatem din gaură, căci presupunem că pe viitor vei face dovadă de mai multă supunere şi vei fi mai docil".

Nu-mi puteam crede urechilor! în mine a ţâşnit o speranţă, dar am respins-o, ştiind bine că această promisiune era legată de o condiţie.

Gata cu tortura. adio gropii înăbuşitoare, m-am gândit eu. Atunci Tricikov a continuat: „îţi cerem doar o mică favoare. Când te vom lăsa să ieşi, vrem să te întorci la baraca ta şi să faci un raport scris despre starea de spirit a deţinuţilor, despre ceea ce vorbesc între ei".

„Deci asta era", m-am gândit eu.

Aceasta însemna să devin un informator şi colaborator. Ceea ce în aparenţă era ceva inofensiv trebuia să mascheze ceea ce în realitate ar fi fost o capitulare spirituală. în momentul procesului îmi zdrobiseră temporar voinţa fizică, dar nu reuşiseră niciodată să mă facă să suport „spălarea creierului", nici să mă „recupereze". Rezistasem atâta timp, încât eram foarte hotărât să nu cedez acum. Ştiam totuşi că era alegerea cea mai importantă din viaţa mea: fie să accept oferta care mi-era făcută şi să ies din groapă ca să mă pot bucura în sf îrşit de aer şi de soare, fie să refuz această mică „favoare", să rămân fidel Domnului, să păstrez încrederea tovarăşilor mei de detenţie şi probabil să mor în groapă. Nu mai exista altă alternativă în condiţiile prezente; moartea nu mai era decât o chestiune de timp. în groapă mi se întâm-plase să cad în sincopă, ceea ce dovedea că sufeream din cauza lipsei de aer, şi că sistemul respirator era de acum deficitar.

O clipă, am închis ochii ca să adresez Domnului o rugăciune tăcută. Cei doi bărbaţi aşteptau răspunsul meu. Deodată mi-a venit în minte Cuvântul lui Dumnezeu: pentru ca încercarea credinţei voastre, cu mult mai scumpă

decât aurul care piere şi care totuşi este încercat prin foc, să aibă ca urmare lauda, slava şi cinstea, la arătarea lui Isus Cristos (l. Petru 1:7).

Am înţeles foarte limpede că dacă răspunsul meu era afirmativ, aş fi devenit un apostat şi mi-aş fi pierdut credinţa şi speranţa în Dumnezeu.

Răspunsul meu a fost categoric: „Nu". Aceasta a fost tot.

Zâmbetul cordial al lui Tricikov a dispărut imediat. Mi-a spus: „Po-pov". Titlul de „tovarăş" dispăruse! „Popov, nu te grăbi! Este ceva serios, îţi propun să te mai gândeşti. Vrei să-ţi revezi familia, nu-i aşa?"

I-am răspuns: „Ştiţi că sunt pastor. Eu cred în Dumnezeu şi sunt în serviciul Său. Sunt pastorul tovarăşilor mei de captivitate. Şi acum dumneavoastră vreţi să vă raportez tot ce-mi destăinuie ei! N-aş putea să fac niciodată aşa ceva". Am continuat: „Faceţi cu mine tot ce doriţi. Acest corp nu este decât ţărână. Niciodată n-o să-mi reneg credin-ţa".

Tricikov şi-a strâns pumnii şi a urlat: „Atunci o să putrezeşti în groapă! N-o să mai ieşi niciodată de acolo!"

Mai auzisem asemenea cuvinte, dar Dumnezeu îşi bătuse joc de ele şi putea să facă la fel şi acum.

M-am întors deci în groapă. în luna august ne-am îmbolnăvit de dezinterie. Aceasta a durat o lună, după care am rămas numai piele şi os. N-am să pot descrie niciodată infernul din groapă. în ea trăiau nişte oameni ca morţi, nemişcaţi, gâfâind într-un întuneric aproape total, douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru. Şaptesprezece oameni într-o celulă prevăzută pentru un singur deţinut, având ca hrană doar o „supă" cu gust de apă. Era o scenă demnă de „Infernul" lui Dante. Se auzeau deţinuţi sufocându-se. Oare cât se va mai prelungi chinul? Ne aflam acolo deja de şase luni! Cei care îşi pierdeau cunoştinţa şi treceau pe celălalt tărâm erau în ochii noştri mai fericiţi.

La sfârşitul lunii august a venit un nou director. într-o zi, în timp ce ni se împărţea „supa", un om a strigat: „Priviţi, este un bob de fasole!" Nu vă puteţi imagina ce însemna acel bob. în sfârşit aveam toţi câte un bob sau două în „supă".

Se părea că eram mai folositori vii decât morţi. Şefii aveau nevoie de munca noastră şi au hotărât să ne scoată pe rând, începând cu primele zile ale lunii septembrie, pentru muncă silnică. în 30 noiembrie am fost scos şi eu. Trăisem nouă luni în această groapă întunecoasă şi înăbuşitoare! Dumnezeu este Cel care a deschis uşa gropii.

11. în gura mea, el a fost dulce ca mierea.

Puţin câte puţin, condiţiile de detenţie s-au îmbunătăţit sensibil. Primeam mai multă hrană, dar tot insuficient pentru un adult. Bătăile şi torturile s-au rărit. în schimb, s-au înmulţit eforturile autorităţilor pentru „spălarea" creierelor noastre. Tortura psihologică a devenit mai subtilă. în cursul anilor mei de încarcerare m-am folosit de orice ocazie ca să servesc ca pastor între tovarăşii mei.

Deoarece fusesem alungat din parohia mea, hotărâsem ca aceasta să fie acolo mă voi găsi eu însumi.

Întărit de hrana mai bună, mi-am putut spori activităţile de pastor printre deţinuţi şi aveam mai multă energie ca să aduc mărturie pentru Cristos tovarăşilor mei. Până atunci îmi cheltuisem prea mult forţele în lupta pentru supravieţuire. Odată cu uşoara ameliorare a condiţiilor de viaţă, lucrarea mea a început să se facă pe 6 scară mai largă. Sunt sigur că nu aceasta doreau comuniştii, dar lucrul acesta era într-adevăr rezultatul unei energii noi. Curând am avut o „biserică" regulată. „Adunarea" mea era formată din oameni a căror stare fizică şi spirituală era dezastruoasă. „Biserica" mea era o celulă, curtea închisorii, sau oriunde ne puteam întâlni. Trebuia totdeauna să „camuflăm" scopul strângerilor noastre. Dumnezeu a binecuvântat din belşug această lucrare şi, din când în când, câte un deţinut îmi spunea: „Domnule pastor, am ascultat şi am meditat la spusele dumneavoastră; aş vrea şi eu să-L servesc pe Cristos". Pentru asemenea momente trăiam, şi am avut bucuria să aduc multe suflete la Cristos în diferite închisori, mai ales la Persin.

De fiecare dată când un om îşi arăta interesul pentru Cristos, ne rugam împreună, oriunde ne aflam. Dacă eram la lucru pe câmp, ne puneam pe genunchi, ca şi cum am fi privit la ceva de pe sol; de fapt, noi ne rugam.

Într-o zi, în timp ce mă rugam astfel cu un deţinut, un gardian s-a apropiat călare şi a urlat: „Ce faceţi acolo voi doi?"

Am răspuns: „Ne uităm la seceriş".

El nu ştia că eu vorbeam de secerişul spiritual!

În închisoare, bărbaţii sunt la capătul puterilor. în viaţa obişnuită, ei au soţie şi copii, precum şi locul lor de muncă. Acestea, în afară de preocupările de ordin material, îl pot face pe individ să nu mai fie conştient de faptul că are nevoie de Dumnezeu. Dar, în închisoare, lipsit de toate, are timp să se gândească. Lucrurile căpătau o valoare adevărată, şi mulţi şi-au dat într-adevăr seama că au nevoie de Dumnezeu. A fost o lucrare rodnică.

Mai mult ca orice altceva, aveam nevoie de o Biblie sau de un Nou Testament pentru a-mi face lucrarea printre aceşti oameni. Cuvântul lui Dumnezeu conţinea răspunsul la problemele lor, dar eu nu aveam nici un exemplar din acest Cuvânt preţios şi nici nu puteam spera că voi căpăta vreunul. M-am adresat lui Dumnezeu: „Doamne, aceste fiinţe au nevoie de Cuvântul Tău. Sufletul lor este etern. Vreau să încerc să fac tot ce pot, dar ei au nevoie de Cuvântul Tău". Nici o gratie de închisoare nu-I poate împiedica braţul. Ceea ce la oameni este imposibil, la Dumnezeu totul este posibil! Aşa că am pus totul în mâinile Sale.

Când am primit cuvintele Tale, le-am înghiţit; cuvintele Tale au fost bucuria şi veselia inimii mele (Ieremia 15:16).

Într-o zi, am observat că Stoil, vecinul meu de pat, ţinea ceva în mână. Nu ştiam ce e, dar părea o cărticică. Apoi am văzut ce făcea. Stoil rupea o pagină din carte, cu care îşi răsucea apoi o ţigară. Spre uimirea mea, am văzut că era un Nou Testament!

De cinci ani nu mai văzusem vreo parte din Scriptură! Instinctiv, am smuls cartea din mâinile lui Stoil şi m-am uitat la ea. Stoil a vrut să şi-o ia înapoi, în timp ce lacrimile îmi curgeau pe obraji. El s-a oprit, uimit să vadă ce însemna cartea pentru mine.

„Stoil", l-am întrebat, „unde ai găsit cartea aceasta?" „Când am plecat de la baraca numărul 1 şi am venit încoace, am găsit-o într-o ladă de gunoi".

„Te rog, Stoil, dă-mi-o mie".

„Nu", mi-a răspuns el, „tocmai o citesc". Şi mi-a smuls-o din mâini. Dar ştiam că nu avea nevoie decât de filele ei subţiri ca să-şi facă ţigări. Gândul de a vedea Cuvântul lui Dumnezeu, pe care nu-1 văzusem de cinci ani, transformat în hârtie de ţigări mi-a fost insuportabil.

„Stoil, îţi dau pe carte toţi banii pe care-i am". în perioada aceea ni se permitea să avem câţiva bani ca să ne cumpărăm câte ceva de la cantina închisorii.

Când i-am oferit lui Stoil toţi banii pe care-i aveam, el a căscat ochii de uimire. Şi-a descreţit fruntea şi mi-a răspuns: „Pastore, pentru că doreşti aşa de mult această carte, ţi-o dau. Uite-o!" Ţineam în mâini Cuvântul lui Dumnezeu! Am plâns în faţa tovarăşilor mei; ei şi-au întors capul ca să nu mă simt stânjenit.

Timp de cinci ani am cunoscut foamea fizică, dar mai mult foamea spirituală, şi pot spune că foamea spirituală este de departe cea mai dureroasă. Atunci am urmat sfatul lui Ezechiel 3:3: Hrăneşte-ţi trupul şi

umple-ţi măruntaiele cu sulul acesta pe care ţi-1 dau!- Eu i-am mâncat, şi în gura mea el a fost dulce ca mierea.

Mă dădusem lui Dumnezeu în 1926. De atunci şi până în ziua arestării mele, Cuvântul Lui îmi fusese tovarăş nedespărţit. Apoi, în mod brutal, fusesem lipsit de el timp de cinci ani. I-am dat lui Stoil toţi banii mei, dar i-aş fi dat chiar şi un braţ sau un picior dacă mi-ar fi cerut! Iată ce reprezenta pentru mine Cuvântul lui Dumnezeu, pentru mine atunci – şi acum.

Ce pierdere de nedescris este să fii lipsit de Biblie sau de Noul Testament! în toţi aceşti ani petrecuţi în închisoare am simţit un vid şi o durere intensă, aproape fizică, pentru că eram privat de Sfânta Scriptură. Desigur, citisem Biblia în viaţa mea creştină şi ştiam pe de rost versete şi pasaje întregi, dar din cauza torturii, a loviturilor primite şi a anilor în care nu avusesem Biblie, uitasem mult. Este ciudat că tortura afectează memoria, fapt pe care l-am remarcat adesea.

Eram conştient de faptul că nu voi putea ascunde mult. timp acest Nou Testament. în cele din urmă, gardienii l-ar fi găsit şi distrus. Dar cât timp mă aflam pe insulă, îl puteam ascunde pe câmp, prin paie sau fân. în fiecare zi îl puneam în alt loc ca ei să nu observe nimic. Când n-am mai avut nici paie, nici fân, săpam gropi în pământ, puneam câte un punct de reper şi-1 scoteam atunci când voiam să citesc. Ştiam că trebuia cu orice preţ să-1 ţin în câmp, întrucât în celulele noastre se făceau frecvent percheziţii. Dar cum cel mai bun prilej de a-1 citi era noaptea, riscam să-1 duc seara în baracă, rugându-mă mereu să nu fie vreo inspecţie nocturnă neaşteptată. în felul acesta am putut citi din el şi deţinuţilor.

Ştiind deci că acest Nou Testament nu va putea rămâne mult timp în posesia mea, m-am hotărât să memorez din el cât de mult posibil. Am început să „mănânc" Cuvântul lui Dumnezeu. Peste tot unde mergeam aveam cu mine Noul Testament. Găseam totdeauna ocazia favorabilă ca să-1 deschid. Mai întâi am învăţat pe de rost l. Petru, apoi Efeseni, l. Ioan, Evanghelia după Ioan, Romani 1, 3-8, l. Corinteni 13 şi 14, şi 2. Corinteni 5. în total patruzeci şi şapte de capitole.

Când mai târziu am fost mutat într-o închisoare obişnuită, mi-a fost imposibil să mai ascund Noul Testament. Dar atunci eram deja un „Nou Testament ambulant". Acum, datorită Cuvântului Sfânt, mi-am putut extinde sfera de activitate pastorală la mai mulţi deţinuţi, în cursul următorilor ani, Dumnezeu a binecuvântat din belşug această lucrare în închisoare în timp ce apucam toate ocaziile care se prezentau pentru a vorbi

celor care mă înconjurau. Desigur, această lucrare trebuia să fie clandestină, căci eram pasibil de moarte prin lovituri sau inaniţie.

Era o muncă deosebit de periculoasă, deoarece ştiam că printre noi erau informatori. Ce să fac în acest sens? Dacă făceam dovada unei prudenţe prea mari, aceşti oameni ar vedea că mi-e teamă, şi astfel influenţa mea creştină ar fi fost mult împiedicată. Atunci mi-am zis: „Ei bine, şi informatorii au nevoie de Cuvântul lui Dumnezeu! Trebuie să-1 audă şi ei! Şi dacă o să mă spună, n-au decât!" Din ziua aceea am căutat să nu mă mai gândesc la pericolul de a fi denunţat. Bineînţeles, am fost chemat de multe ori în biroul directorului închisorii, care mi-a spus: „Popov, ştim că ai ţinut pe ascuns o adunare religioasă în celulă! Suntem la curent. Când o să pricepi odată?"

Pusesem la punct un sistem de „telegraf de închisoare". Exista câte unul în fiecare închisoare, pentru că, pentru deţinuţi, a comunica u-nul cu altul era de o importanţă vitală. în felul acesta îşi transmiteau deţinuţii veştile, prin „telefonul arab". Telegraful închisorii consta dintr-un morse elementar. O bătaie în perete însemna litera „A"; doua bătăi, „B"; trei bătăi, „C", etc. Astfel, pentru a transmite un cu-vânt în care se afla litera „V", dura o veşnicie! Şi totuşi ne descurcam.

În singurătate, mi-a venit o idee. Dacă „telegraful închisorii" putea fi folosit pentru a răspândi veşti, de ce n-ar fi putut răspândi şi Evanghelia? Am început să bat în perete cu cana de băut apă şi am aşteptat. După câteva clipe am auzit nişte lovituri din cealaltă parte a zidului.

„Cum te cheamă?" am bătut eu.

„M-i-ţ-e-v", a răspuns celălalt deţinut.

„De cât timp eşti aici?" „De trei săptămâni".

Am pus curând la punct o tehnică specială pentru transmiterea mesajului. Dacă gardienii ar fi descoperit chestia, m-ar fi oprit. M-am sculat deci în picioare şi m-am sprijinit cu spatele de zid, ca şi cum m-aş fi odihnit, şi am bătut cu cana pe care o ţineam la spate. în felul acesta puteam să supraveghez ferestruica de la uşă, şi să mă opresc imediat dacă auzeam sau vedeam clapeta deschizându-se. I-am spus lui Miţev să asculte cu atenţie, fiindcă aveam ceva foarte important să-i comunic. El a răspuns că era gata. L-am întrebat dacă era creştin născut din nou.

„Nu", mi-a răspuns el.

„Ştii că Isus Cristos a murit pentru tine, ca să-ţi şteargă păcatele?" „Am auzit spunându-se în biserica ortodoxă când eram mic".

„Ascultă, căci vreau să-ţi spun ce poate face Cristos pentru tine".

Apoi, timp de trei zile, cu pauze doar în orele de somn, i-am „predicat" lui Miţev mesajul iubirii lui Dumnezeu şi al salvării lui Cristos. După ce ne-am oprit pentru noapte, Miţev a bătut în zid următoarea întrebare: „Dar cum se poate ca păcatele mele să fi dispărut? Nu înţeleg". Ce lucru bun, Miţev gândea.

A patra zi, el a transmis din nou: „Sunt gata acum să cred în Isus, roagă-te pentru mine! Sunt gata să-L primesc pe Cristos". I-am „zis" să îngenuncheze în celulă; eu voi face la fel în a mea, şi ne vom ruga împreună. Câteva minute mai târziu, Miţev a bătut în zid: „îi mulţumesc lui Dumnezeu. Lui mi-am predat viaţa". După convertire, i-am edificat credinţa încă trei zile, după care am fost readus în celula mea obişnuită. Totul se realizase doar din bătaia cu o cană de tinichea în perete. Nu fusese pronunţat nici un cuvânt.

Nu l-am văzut niciodată pe Miţev, dar ştiam că-L găsise cu adevărat pe Cristos.

După aceea, am „telegrafiat" Evanghelia aproape până în ziua eliberării, şi ajunsesem chiar să consider ca binevenite şederile în celula de pedeapsă din cauza ocaziilor minunate de a aduce mărturie deţinuţilor care se aflau în celulele vecine. Folosind tehnica care consta în sprijinirea cu spatele de perete şi privirea fixată la ferestruica de la uşă, n-am fost surprins niciodată.

Mulţi oameni pe care nu i-am văzut niciodată la faţă mi-au spus prin intermedizul acestui „telegraf" că găsiseră o nouă putere şi credinţa în Dumnezeu. Iar pentru aceasta îi mulţumesc lui Dumnezeu.

După 1 ianuarie 1954 am cunoscut cele mai reci luni de iarnă. Temperatura a scăzut la minus douăzeci de grade sub zero, şi stratul de zăpadă era de aproape un metru. Trebuia să lucrăm ca de obicei. Toată ziua dădeam la o parte zăpada, dar vântul acoperea imediat drumurile cu zăpada pe care tocmai o dădusem la o parte. într-o noapte a fost aşa de frig, încât deşi ne-am înfăşurat în pături, multora le-au amorţit mâinile, picioarele, nasul şi urechile.

În ciuda curentului rapid, Dunărea a îngheţat. Doi tineri au încercat să evadeze, deşi pe zăpadă se vedeau toate urmele. Au fost prinşi, li s-au pus cătuşe şi duşi în celula de pedeapsă. Pe faţa interioară a cătuşelor erau nişte cuie care răneau carnea la cea mai mică mişcare.

Era un ger de crăpau pietrele, şi după zece zile, mâinile şi picioarele celor doi se învineţiseră. Ei au strigat după ajutor; a venit un doctor să-i vadă, dar

nu se mai putea face nimic. Cei doi au fost duşi la spital, unde li s-au amputat degetele de la mâini. Nemaiputând lucra nimic, ei au fost transferaţi la o închisoare de pe uscat.

Împreună cu tinerii mai fusese pedepsit şi un medic veterinar. Lui nu i s-au pus cătuşe, aşa că i-au degerat numai labele picioarelor. Medicul a trebuit să i le amputeze până la călcâi. După două luni i s-a dat drumul şi a putut umbla, dar numai cu ajutorul cârjelor.

La sf îrşitul lunii martie, zăpada a început să se topească, şi gheaţa de pe Dunăre a început să se rupă. Partea mai joasă a insulei Persin a fost inundată, şi odată cu ea şi baraca numărul doi. Apa a rămas pe insulă mult timp, şi lucrul a fost oprit. A fost o împrejurare nesperată: deţinuţii s-au putut bucura de puţină odihnă. Am avut astfel o ocazie minunată de a depune mărturie pentru Cristos fără a fi întrerupt de orele de muncă.

Într-o zi am simţit o durere vie în coapsa dreaptă, şi medicul a agnosticat-o ca o criză de sciatică. El a spus că infecţia atinsese şi încheieturile. Durerile au devenit insuportabile. Mi s-a administrat n< vocaină şi aspirină, dar fără rezultat. Aveam impresia că un cuţit îmi străpungea carnea şi oasele. în cursul lunii iulie, căldura a devenit toridă, şi durerile m-au mai lăsat datorită expunerii la soare. Mă deplasam cu ajutorul cârjelor.

M-am odihnit până la sfârşitul lunii august. Apoi am fost dus în spital unde mi s-a administrat un medicament trimis din Suedia prin intermediul fratelui meu. Puţin câte puţin, durerile au dispărut Am putut să umblu cu un baston, şi nu mai suferearn decât în caz de stat prelungit în picioare.

În 17 octombrie, durerea de sciatică a dispărut complet. Mai târziu, Ruth mi-a scris că în acea zi se sculase mai devreme. Era aniversarea căsătoriei noastre, şi în timp ce se ruga, gândurile i s-au îndreptat desigur spre mine şi spre boala mea. Ruth plângea cu greu, dar atunci a plâns, şi rugăciunea ei fierbinte a fost auzită, căci am fost vindecat chiar în ziua aceea. Răspunsul la rugăciune vine uneori mai repede decât îndrăznim să credem.

La sfârşitul lunii noiembrie am ieşit din spital, dar tot nu puteam munci. în 26 februarie 1955, împreună cu alţi cincizeci de deţinuţi inapţi de muncă, am fost conduşi la trenul care trebuia să ne ducă în diferite închisori din Bulgaria.

Bucuria că părăseam insula Persin a fost aproape ia fel de mare ca cea pe care am simţit-o în ziua eliberării mele. Câte amintiri aveam din această insulă: cele din ore tragice şi cele din ore de bucurie! Bucuria mea era

deosebit de mare, căci lăsam acolo numeroşi deţinuţi ca-re-L întâlniseră pe Cristos prin intermediul lucrării mele.

În tovărăşia a cincizeci de oameni în vârstă de la Persin, invalizi, am coborât străzile localităţii Belene în direcţia gării, care era la câţiva kilometri de acolo.

Deşi bolnavi, eram foarte veseli. Ne gândeam că nimic nu putea fi mai groaznic decât fusese la Persin. închisoarea din Varna, unde am fost dus, se afla la câţiva kilometri în afara oraşului şi era înconjurată de podgorii. I se mai spunea „mănăstirea" datorită exteriorului din cărămidă roşie.

La intrarea în închisoare se putea citi o placă mare: „Astăzi, închisorile din Republica Populară Bulgaria sunt case nu de corecţie, ci de reeducare". Eu dovedisem deja că nu eram bun la această materie.

Directorul închisorii era supranumit Ciapaiev, după eroul unui film rusesc. Nici până azi nu-i cunosc adevăratul nume. înalt şi slab, cu faţa buhăită, deţinuţii se temeau de el, căci era cunoscut mai mult pentru metodele sale de tortură decât pentru munca lui de „reeducare". Era aproape totdeauna cherchelit. Am aflat mai târziu că a murit din cauza alcoolului.

Am fost duşi într-un dormitor mare, în care fuseseră puse câte zece paturi de-a lungul pereţilor, iar la mijloc o masă. Apoi paturile fuseseră înlocuite cu bănci de lemn, şi dormitorul putea de acum să „adăpostească" douăzeci şi cinci de persoane, dar noi eram de fapt între patruzeci şi cincizeci. Masa fusese scoasă, şi câţiva deţinuţi au trebuit să doarmă pe duşumea.

N-am să uit niciodată ce am simţit la contactul cu apa care urma să mă debaraseze de murdăria de la Persin! Aveam impresia că am o piele nouă aşa ca un şarpe care-şi schimbă pielea. Să faci un duş, să-ţi speli mâinile înainte de masă, să dormi pe o bancă şi nu pe solul cimentat, toate acestea erau atât de minunate! Dar, temporar, cum a-veam să aflu mai târziu.

Nu ni s-a dat de lucru, deci aveam timp suficient să citesc Noul Testament şi să memorez pasaje lungi, conştient fiind că nu-1 puteam ascunde la infinit. Era ca o cursă contra cronometru ca să învăţ pe de rost cât mai multe capitole din el, înainte de inevitabila descoperire şi confiscarea preţioasei mele cărţi. Una dintre inovaţiile neplăcute de la Varna era lectura frecventă a unor articole de propagandă. Aproape zilnic, membrii „Societăţii culturale" ne dădeau două ore de cursuri de „reeducare" de care deţinuţii aveau oroare. Subiectele tratate erau „captivante": „Istoria partidului comunist al Uniunii Sovietice", sau „Istoria partidului comunist bulgar".

Ni se dădeau ziare comuniste în care anumite articole erau subliniate cu roşu. Eu citeam totul în afară de aceste articole anume. Eram obligaţi să citim articolele de fond, articole despre agricultură şi despre construirea de fabrici, despre tot ce contribuia la înaintarea comunismului şi la realizarea obiectivelor lui.

Într-o zi, am citit că o delegaţie de comunişti bulgari se dusese în China Populară. Se zicea că ei lăudaseră mult cruciada victorioasă a comuniştilor chinezi. După cum părea, comuniştii cunoşteau nişte boabe de orez atât de mari, încât era posibil să recoltezi patruzeci şi cinci de kilograme de orez pe metru pătrat. Un prieten şi cu mine am calculat că aceasta ar da un strat de cincisprezece centimetri grosime! Am anuiţat rezultatul cercetărilor noastre deţinuţilor din dormitorul nostru, şi toţi au izbucnit în râs, toţi în afară de unul singur. Am ştiut atunci cine era informatorul.

Mâncarea era mai bună şi aveam voie să ne cumpărăm alimente de la cantină. Fratele meu Ladin, care terminase cei cinci ani de închisoare şi care era de atunci pastor clandestin, ne aducea adesea pachete cu alimente.

Nu mă prea interesau motivul pentru care comuniştii ne dădeau mai multă hrană. Eram pur şi simplu recunoscător pentru suplimentul de forţă pe care-1 primeam în felul acesta ca să-mi duc la capăt cu bine lucrarea pe care mi-o încredinţase Dumnezeu în închisoare.

Un alt fenomen semnificativ a fost săptămâna de întruniri între Serviciile; secrete şi cei de la Serviciul social al închisorii. Deţinuţii au fost chemaţi pentru noi interogatorii; în general, aceasta însemna că eliberarea lor era iminentă. Un prim grup – cei arestaţi în momentul în care Tito rupsese legăturile cu Uniunea Sovietică – a fost eliberat în 1955. în mai 1956 a fost eliberat un alt grup important, în care se aflau patru sute de deţinuţi din Belene şi alţi optzeci din Varna.

Apoi a survenit Revoluţia din Ungaria, care a fost repede înăbuşită într-o baie de sânge. Comuniştii s-au temut ca revolta să nu se extindă şi în Bulgaria şi în celelalte ţări satelite, aşa că au oprit eliberările, au continuat arestările şi procesele. Vechea tactică a fost aplicată din nou, sabia lui Damocles plana din nou deasupra ţării. Astfel, orice speranţă de a trăi în condiţii mai bune s-a spulberat; acesta a fost rezultatul Revoluţiei din Ungaria şi al represiunii sângeroase care a urmat.

La sfârşitul lunii august, deţinuţii politici au fost treptat mutaţi din Varna. Ea eram în ultimul grup, împreună cu alţi optzeci şi doi de deţinuţi. La gară

am fost repartizaţi în două convoaie; în seara următoare am coborât din tren la Stara Zagora şi am fost duşi îd camioaue Ja închisoare.

12. Timpul secerişului de suflete.

La Stara Zagora am fost închişi câte şase în celule prevăzute pentru un singur deţinut. Ceea ce era foarte neplăcut acolo, era că adesea, în mijlocul nopţii, aveam vizita unui inspector. Am fost de câteva ori surprinşi chiar în mijlocul unui studiu biblic nocturn. Gardienii purtau pantofi de pâslă ca să nu-i auzim că se apropie. La scurt timp după ce am ajuns, s-a deschis uşa celulei şi am fost duşi toţi la toaletă şi încuiaţi. Când ne-am întors în celulă am văzut că scotociseră în bagajele noastre, iar conţinutul fusese vărsat în mijlocul încăperii. Chiar şi saltelele fuseseră desfăcute. Luaseră tot ce era scris sau tipărit, inclusiv Noul meu Testament!

Ce pierdere! Dar mă bucuram că putusem să învăţ pe de rost patruzeci şi şapte de capitole din Cuvântul lui Dumnezeu. Le aveam în minte, şi de acolo nu-mi puteau fi răpite. Aceste patruzeci şi şapte de capitole erau „Biblia" mea.

Într-o zi, un preot catolic mi-a spus că se găsea o Biblie veche în biblioteca închisorii. De necrezut! O Biblie într-o bibliotecă comunistă! Evident, conducerea închisorii nu cunoştea acest lucru. Am alergat la bibliotecă cu prima ocazie şi am încercat să-mi ascund bucuria în timp ce am dus-o în celulă. Am păstrat-o mai multe săptămâni. Toţi colegii mei au început s-o citească, apoi cei din celulele vecine; cu-rând, tot blocul a vrut s-o citească. Am trecut-o din celulă în celulă printre zăbrele. Aceşti oameni o „devorau" literalmente. în timp ce erau în libertate, muiţi refuzaseră să citească Cuvântul lui Dumnezeu, dar acum îl citeau cu lăcomie. Biblia a circulat prin celule săptămâni întregi şi a trecut prin nenumărate mâini.

În cele din urmă, vestea a ajuns evident la urechile directorului închisorii, care a explodat de mânie!

Trebuia neîncetat să fac faţă acestei probleme: să găsesc mijlocul de a predica deţinuţilor aflaţi în trecere. Soseau deţinuţi noi, iar cei mai vechi erau transferaţi la alte închisori, sau eliberaţi. în orice caz, am avut ocazia, într-un moment sau altul, să vorbesc mai multor mii de oameni, într-un fel sau altul, în mod direct sau bătând în zidurile închisorii.

La Stara Zagora erau mulţi tineri printre deţinuţi. Un nou val de arestări umpluse închisoarea peste măsură. Când am ajuns acolo şi am văzut toate feţele acelea de tineri, am spus: „Mulţumesc, Doamne, pentru noua biserică

pe care mi-ai dat-o!" Desigur, aş fi dorit ca ei să nu fi fost arestaţi, dar de vreme ce erau acolo, mă bucuram să mă aflu între ei.

Spre deosebire de alţi pastori, eu schimbam „biserica" nu prin votul adunării, ci prin voinţa comandantului închisorii! în toţi cei treisprezece ani, am observat că atunci când mi-am îndeplinit misiunea într-o închisoare, directorul îmi făcea serviciu prin aceea că mă transfera în alt loc de detenţie, unde deveneam conducătorul unei noi adunări.

O altă diferenţă: „adunarea" mea nu putea să iasă afară. Era un auditoriu de captivi. Am sesizat latura comică a acestei situaţii şi le-am spus şi lor. Ei au izbucnit în râs şi au spus: „Este perfect, atât timp cât nu faci colecta!" Râsul era vital pentru deţinuţi, şi mă străduiam să păstrez viu acest simţ al umorului. Primul semn că un om o lua pe calea nebuniei era că nu mai râdea. Când se întâmpla aşa ceva, toţi tovarăşii lui care se considerau ca fraţi ai lui îşi petreceau timpul stră-duindu-se să-1 facă pe nenorocit să-şi revină la normal prin râs. Fără umor ne-am fi pierdut cu toţii minţile.

Aşa se face că în Stara Zagora am găsit o nouă „adunare" compusă din tineri recent arestaţi. M-am rugat toată noaptea: „Doamne, aju-tă-mă să-i impresionez pe aceşti tineri! Arată-mi cum să fac!" întru -cât eram permanent supravegheaţi, trebuia să găsesc un mijloc secret pentru a-i învăţa Cuvântul lui Dumnezeu.

Atunci Domnul mi-a dat răspunsul! Vorbeam destul de bine engleza pentru că trăisem un an în Anglia la Şcoala Biblică. M-am dus deci să-1 caut pe directorul închisorii şi i-am cerut permisiunea de a da ore de engleză tovarăşilor mei. El a răspuns: „Popov, ce tot pui la cale? Te ştiu eu. Tot ce te interesează e să-i rătăceşti pe aceşti tineri cu prostia aia a ta de religie. N-ai învăţat odată că s-a terminat cu lucrarea ta? Pentru totdeauna! Şi acum ieşi de aici!"

Mi-a venit atunci altă idee. Aveam zilnic câte nouăzeci de minute de destindere. De ce să nu folosesc aceste momente preţioase?

Aşa că am trimis vorbă la toţi deţinuţii care doreau să înveţe limba engleza sau să se perfecţioneze: a doua zi o să stau într-un colţ al curţii. Am aşteptat cu nerăbdare ora de destindere. Când a venit, am fost înconjurat de treizeci de deţinuţi care ştiau ceva engleză şi doreau să se perfecţioneze. Timp de mai multe săptămâni i-am învăţat destule elemente din această limbă pentru a mă putea înţelege. Apoi am trecut la „faza numărul doi" a planului meu.

Am început să vorbesc numai în engleză din Cuvântul lui Dumnezeu. Gardienii nu înţelegeau limba. Se apropiau ca să asculte ce ziceam, dădeau din umeri şi plecau. Dacă ar fi ştiut din ce motiv zâm-beam! Puteam astfel să vorbesc în voie despre Evanghelie acestor tineri. Setea lor de a cunoaşte mai bine această limbă îi strângea zilnic în jurul meu, până ce Cuvântul lui Dumnezeu a început să aducă rod. Mai târziu am aflat că directorul închisorii i-a întrebat pe gardieni de ceea ce făceam. Ei au răspuns: „Popov dă lecţii de engleză". Directorul a dat din umeri: „Dacă vrea să-şi risipească astfel minutele de destindere, treaba lui!"

Studiile biblice din curtea închisorii au continuat mai multe săptă-mâni. Ascultătorii mei „sorbeau" Cuvântul lui Dumnezeu. Nu numai că învăţau engleza, dar în acelaşi timp învăţau să cunoască Biblia, şi Cuvântul îşi croia drum spre inimi.

O schimbare semnificativă s-a produs în viaţa mai multora dintre aceşti bărbaţi. Unii au încetat să fumeze, după ce declaraseră că nu se pot lăsa. Unul dintre ei, care înjura de câte ori deschidea gura, m-a întrebat într-o zi după studiul biblic: „Pastore Popov, ce s-a întâmplat? Nu mai înjur!" Mai mulţi au venit să-mi spună că doreau să fie creştini. Schimbarea survenită în viaţa lor era remarcabilă, observată de toţi. Ei au început să spună şi celorlalţi deţinuţi, şi în felul acesta E-vanghelia se răspândea din celulă în celulă. Oamenii petreceau noaptea aşezaţi în celulă ca să vorbească despre Biblie şi despre Domnul.

Seara târziu, Dumnezeu devenea cel mai important subiect de conversaţie pentru ocupanţii celulelor. Un adevărat spirit de frăţie şi iubire domnea printre deţinuţi.

„Absolvenţii" cursului meu biblic au început la rândul lor să facă -noaptea – studii biblice cu tovarăşii de detenţie. Nu exagerez când spun că influenţa acestor studii biblice a ajuns în toate celulele închisorii din Stara Zagora. Nu-mi venea nici mie să cred. Am învăţat acolo o lecţie: Cuvântul lui

Dumnezeu îşi croieşte mai uşor drum spre inimi în condiţii de suferinţă şi privaţiuni. Acesta e motivul pentru care secerişul spiritual a fost atât de îmbelşugat în închisorile comuniste.

Inima mea tresaltă de bucurie văzând Cuvântul lui Dumnezeu acţionând în viaţa deţinuţilor. Desigur, unii nu s-au convertit, dar numeroase alte vieţi au fost transformate, şi atmosfera care domnea la Stara Zagora suferise o schimbare remarcabilă. Seara, la stingerea luminilor, aproape că puteai auzi zumzetul produs de vocea unor bărbaţi vorbind din Cuvântul lui Dumnezeu sau întrebând ce însemna cutare sau cutare verset.

Chiar cei necredincioşi erau profund impresionaţi de transformarea survenită în viaţa mai multor deţinuţi. Ei puteau să respingă Biblia, dar nu puteau nega transformarea unor vieţi.

Într-o zi, pe când eram încă în Stara Zagora, am fost chemat în faţa unui ofiţer al Poliţiei Secrete cu numele de Tanio. Era chiar în ziua în care generalul de Gaulle venea la putere în Franţa. în birou mai era un reprezentant al DS-ului, înalt şi slab, şi în scurtă vreme Tanio m-a lăsat singur cu el.

Am discutat împreună aproape două ore. Auzindu-1, am înţeles că el nu cunoştea numai cazul meu, ci şi pe acela al tuturor pastorilor şi tuturor adunărilor lor. Poate fusese credincios, sau avusese părinţi credincioşi? Era la curent cu viaţa din bisericile noastre şi cunoştea bine istoria Bisericii.

Mi-a spus că s-ar bucura să mă poată ajuta; de aceea şi venise. Dar întrucât era omul Securităţii, nu mă aşteptam la nimic bun de la el. în ciuda suspiciunii şi neîncrederii lui când conversaţia a ajuns la religie, totuşi am continuat pe această temă. Adoptase un ton cordial şi plăcut, şi am fost captivaţi de subiect. După ce am vorbit de pastori şi de adunări, el a îndreptat conversaţia către politică. Cea mai importantă problemă a zilei pentru comunişti era dacă francezii îl vor alege pe Charles de Gaulle ca preşedinte. Ziarele comuniste declarau că alegerea lui ar fi o eroare gravă. Eu nu ştiam aceste lucruri, dar hotărâsem că dacă ziarele comuniste erau împotrivă, eu voi fi pentru.

Nu ştiu de ce m-a întrebat tânărul: „Popov, crezi că de Gaulle va ajunge la putere?" „Nu cred numai, ci ştiu că a şi reuşit".

A fost cât pe ce să mă lovească, de parcă venirea lui de Gaulle la putere depindea de răspunsul meu!

„Dumnezeu ţi-a dezvăluit lucrul acesta?" Am răspuns că nu avea nici o legătură cu Dumnezeu.

„Atunci eşti într-adevăr spion şi ai relaţii cu Franţa?" „Nu", i-am răspuns, şi nu m-am putut opri să nu chicotesc. „Articolele din ziarele pe care ne-aţi obligat să le citim m-au lămurit în această privinţă".

Atunci m-a întrebat de cât timp eram în închisoare. I-am spus că de zece ani şi că mai aveam încă puţin.

„Cât de puţin?" „Patru ani".

„Ţi se pare puţin?" „E puţin după ce am stat zece".

„Ţi-a fost scurtată pedeapsa?" „Până acum nu".

De fapt, pedeapsa mea fusese scurtată cam cu un an – câte o zi pentru fiecare două zile lucrate. Dar tânărul ofiţer se referise la o scurtare prin graţiere.

Apoi m-a privit cu simpatie şi mi-a spus: „O să încercăm să-ţi scurtăm pedeapsa".

Aceste cuvinte m-au alarmat imediat: de multă vreme învăţasem să nu mă încred în două lucruri: în ajutorul oferit de DS, şi atunci când cineva mi se adresează cu „tovarăşe".

El mi-a spus că tot ceea ce aveam de făcut era să devin membru al Societăţii culturale, să ţin cursuri şi să ascult de ordinele pe care mi le-ar da ei.

I-am răspuns că lucrul acesta este imposibil. „Am executat deja zece ani din pedeapsă. Nu voi face nici un compromis cu poziţia mea de creştin. Să mă compromit acum când mai am aşa puţin de stat în închisoare, nu, niciodată!"

El a încercat să mă convingă, dar am refuzat categoric. Am discutat câtva timp în felul acesta. în cele din urmă, exasperat, şi-a exprimat regretul că nu mă va putea ajuta. Reîntors în celulă, am relatat camarazilor mei conversaţia avută cu ofiţerul DS-ului. Ei mi-au spus că exact la ora şaisprezece, chiar în clipa când vorbeam cu ofiţerul respectiv, se anunţase la radio că generalul de Gaulle devenise preşedinte al Republicii franceze.

Efectele Revoluţiei din Ungaria au început să se estompeze şi, treptat, condiţiile de viaţă din închisori s-au îmbunătăţit. Numărul deţinuţilor din celulă a fost redus la cinci, apoi la patru în 1958. Patru bărbaţi într-o celulă prevăzută pentru un singur deţinut era un lux!

În iunie 1959 a dispărut orice urmă de sciatică, şi m-am oferit să muncesc într-o carieră de piatră la câţiva kilometri de închisoare. A-colo aveam ocazia să intru în contact cu alţi deţinuţi. încercam totdeauna să „circul" cât mai mult posibil printre deţinuţi şi să las în urmă o mărturie pentru Cristos.

Am plecat la carieră cu camionul şi ne-am luat cu noi haine şi alte lucruri indispensabile, pentru că trebuia să muncim şi să dormim chiar la locul de muncă. Cariera era înconjurată cu sârmă ghimpată, dar barăcile erau curate, mâncarea era suficientă şi bine pregătită, iar în curte erau pomi fructiferi.

Munca era grea. Nişte oameni făceau găuri în stâncă şi erau însărcinaţi cu dinamitarea; alţii spărgeau blocuri enorme de piatră şi le în-cărcau în vagoane care le duceau la o maşină, şi aceasta le dădea dimensiunea dorită.

Deoarece eram foarte slăbit, munca de la carieră mi s-a părut foarte obositoare. Foloseam cu ambele mâini baroase de 10 kg pentru a sparge blocurile de piatră. Mi-era deja greu să ridic barosul, şi cu atât mai mult să sparg piatra. Mă durea tot corpul, dar aveam ocazii minunate să lucrez pentru Cristos. Am început cursuri biblice în barăcile carierei, chiar sub nasul autorităţilor, dar ele n-au descoperit niciodată motivaţia acestor întruniri. Chiar şi inevitabilul informator n-a făcut raport despre mine. Am tras concluzia că şi lui îi plăceau cursurile biblice.

La 1 martie 1961, mai mulţi deţinuţi şi cu mine am fost duşi în nişte vagoane de marfă la îngrozitoarea insulă Persin. Am ajuns sâm-bătă şi a trebuit să aşteptăm până luni într-o sală de aşteptare rece şi murdară. Proviziile care ne fuseseră date la Stara Zagora fuseseră terminate în timpul călătoriei, aşa că am stat două zile fără să mâncăm.

Înainte de a ne duce la lucru, am fost interogaţi unul câte unul de către Poliţia Secretă. Când am spus că eram pastor evanghelic, unul dintre agenţii Poliţiei mi-a răspuns că ruşii l-au trimis pe Iuri Gagarin pe o orbită în jurul pământului şi că el nu L-a găsit nicăieri pe Dumnezeu. Toţi ceilalţi deţinuţi se uitau la mine, aşteptându-mi răspunsul. Am spus: „Dumnezeul pe care voia să-1 vadă Gagarin nu există".

Ofiţerul a strigat: „Extraordinar, Popov! Mă bucur să te aud că nu mai crezi în Dumnezeu. Poate că închisoarea a fost la urma urmei ceva bun pentru tine".

Am răspuns: „Vă înşelaţi, eu cred că există un Dumnezeu. Eu nu cred în dumnezeul pe care îl căutaţi dumneavoastră, ci cred într-un Dumnezeu care este Spirit şi Adevăr, şi pe care rachetele nu vor putea niciodată să-L descopere".

Asta 1-a înfuriat şi mi-a ordonat să ies. în timp ce ieşeam, i-am văzut pe ceilalţi deţinuţi râzând pe sub mustaţă.

Împreună cu un grup de bărbaţi, am fost trimis la baraca numărul 2 de pe insula Persin. Cu greu am recunoscut insula. Peste tot erau arbori recent

plantaţi; pe diguri fuseseră construite drumuri bune, şi era o frumoasă clădire administrativă cu patru etaje. Am trecut de zona primelor barăci. în locul vechilor barăci se aflau nişte clădiri cu aspect primitor, pe diguri înalte.

Dar am descoperit că acestea erau rezervate criminalilor. Deţinuţii religioşi sau politici nu aveau această şansă. Baraca numărul 2 era vechea clădire familiară, numai deţinuţii erau noi. Existau şi construcţii moderne cu trei etaje în care trăiau soldaţii. Evident că se plănuise folosirea insulei Persin ca închisoare pentru multă vreme. Munca era destul de variată, dar foarte grea. Cu toate acestea, pentru că autorităţile aveau nevoie de munca noastră, aveam drept la o masă bună pe zi. Am întâlnit unii din vechii prieteni, care mi-au spus: „Ne bucurăm tare mult să te revedem. Ne pare rău că eşti încă în închisoare, dar dacă trebuie să mai stai închis, ne bucurăm că eşti din nou printre noi!"

De-a lungul anilor trăiţi în închisoare, am lăsat în urma mea cercuri biblice în fiecare închisoare şi mai multe la Stara Zagora. Dar acum aveam aproape treisprezece ani de detenţie şi tânjeam să fiu cu familia mea. Simţeam că lucrarea mea din închisoare se apropie de sfârşit. Datorită muncii silnice, pedeapsa mea fusese redusă de la cincisprezece ani la treisprezece ani şi două luni, şi ora eliberării se apropia. Ca să-ţi faci o idee despre ceea ce pot reprezenta treisprezece ani în viaţa unui om, fetiţa mea Rhoda avea nouă ani când am fost smuls din căminul meu. Ea era acum căsătorită şi avea un băieţel (se căsătorise cu un creştin adevărat, medic suedez).

O bună parte din viaţa mea fusese suprimată. Aş fi putut fi eliberat de multe ori dacă aş fi acceptat să fiu un „pastor marionetă", dar nu am făcut-o. De multe ori mi s-a oferit din partea DS-ului liberta»-tea, cu condiţia de a mă „conforma" total ideilor comuniste şi de a contribui la distrugerea creştinismului în Bulgaria. A fost chiar vorba să fiu pus în fruntea unei denominaţiuni religioase, într-un birou frumos şi să mi se dea un salariu bun. Ar fi trebuit să-i spionez pe membrii bisericilor şi pe pastori, iar ei la rândul lor trebuiau să mă spioneze pe mine. într-un anumit moment fusesem bătut şi înfometat dincolo de tot ce se poate imagina. Devenisem în mâna DS-ului un magnetofon omenesc, dar aceasta mi-a sporit hotărârea de a muri mai degrabă decât a ceda de bunăvoie sau de a face compromisuri.

Pedeapsa mea ajunsese deci la capăt. îmi păstrasem credinţa, şi ea devenise chiar mai puternică, pentru că nu mersesem niciodată pe calea cea uşoară. Şi aveam marea bucurie de a şti că în fiecare închisoare şi în fiecare

celulă prin care trecusem lăsasem în urma mea oameni care îl cunoşteau pe Cristos pentru că eu mă găseam acolo. Ştiam că pretutindeni unde fusesem se ţineau acum cursuri biblice, şi rodul lucrării mele rămăsese. Versetele pe care le gravasem pe zidurile nenumăratelor celule vor fi o sursă de mângâiere şi speranţă pentru deţinuţii care urmau să vină după mine.

Ştiam că nişte oameni pe care nu-i cunoscusem niciodată îl serveau pe Cristos, pentru că avusesem ocazia să le predic Evanghelia „bătând" în pereţi. Nu mă consider un erou, şi mai puţin încă un martir, dar pe măsură ce se apropia ora eliberării şi priveam în urmă, puteam spune cu toată onestitatea şi adevărul că merita să fi trăit treisprezece ani de tortură, de lovituri, de subalimentare, de suferinţă şi de despărţire de familia mea ca să fiu „pastorul" a mii de deţinuţi în temniţele comuniste.

13. Cine ţine frânele?

În seara de 24 septembrie 1961, în timpul apelului, aşteptam să mi se spună să-mi fac bagajele, dar nu s-a petrecut nimic. Uşa celulei s-a închis în urma mea. După o jumătate de oră, s-a auzit cheia în broască şi a intrat gardianul.

„Haralan Popov", a spus el, „fă-ţi bagajele. Mâine eşti liber".

Toţi deţinuţii din celulă au sărit de bucurie. Nu aveam multe de împachetat. Mi-am împărţit hainele cu deţinuţii mai nevoiaşi. Am rămas doar cu ce aveam pe mine. în noaptea aceea n-am putut închide ochii.

Dimineaţa, când s-a deschis uşa, mi-am luat la revedere de la toţi prietenii mei. Pe mai mulţi dintre ei îi condusesem la Cristos. Ei s-au adunat în jurul meu, şi unul dintre ei mi-a spus: „Pastore, n-o să te uităm niciodată. îţi mulţumim pentru ceea ce ne-ai dăruit în închisoare. Datorită ţie L-am cunoscut aici pe Dumnezeu". De abia am putut să nu izbucnesc în plâns.

Gardianul m-a însoţit la poarta închisorii de unde m-a luat o căruţă trasă de doi cai şi m-a scos afară. Era 8 dimineaţa când am ajuns la Cartierul General. Mi-au scotocit atent prin haine şi în valiză, apoi mi-au dat nişte hârtii care să-mi servească ca act de identitate până voi căpăta unul obişnuit. Am ieşit în curte. Acolo era numai gardianul de la poartă. M-am dus la el să-1 întreb ce mai trebuie să fac. I-am zis: „Pot să plec?" „Da, eşti liber, poţi să pleci", mi-a spus el râzând.

Am trecut pe lângă el ca în vis, cu valiza în mână. Dincolo de poartă nu era ţipenie de om. După treisprezece ani de închisoare, timp în care fetiţa mea ajunsese soţie şi mamă, am ieşit din detenţie. Dar nu eram cu adevărat liber, pentru că eram un fost deţinut şi în plus un pastor evanghelic

nerecunoscut de autorităţile comuniste. Dar cel puţin eram în afara zidurilor închisorii.

Le-am privit din exterior şi m-am gândit la nopţile de tortură, la bătăile primite, la lipsa de hrană şi la cele nouă luni de izolare în groapa fără aer.

Mi-am amintit mulţimea de grozăvii şi suferinţe de care avusesem parte. Dar mi-am amintit şi de oamenii care îl întâlniseră pe Cristos.

În timp ce priveam zidurile închisoarii, m-am gândit: „Da, merită să suferi pentru a lăsa în urmă nişte oameni care II cunosc şi îl servesc pe Cristos". Şi aşa era. Pot să spun îm mod cinstit înaintea lui Dumnezeu că merita să sufăr. Eram departe de a mă gândi că, odată cu terminarea lucrării mele ca pastor printre deţinuţii din închisorile comuniste, urma s-o încep în curând pe cea de pastor clandestin pentru cei ale căror biserici fuseseră închise, Mi-am apucat cu curaj valiza şi am pornit la drum pe strada principală a satului. Când am ajuns la gară era ora 9 dimineaţa, şi trenul plecase la ora 8. Următorul tren era de abia seara. Nu puteam suporta gândul că trebuie să stau toată ziua în Belene, în apropierea zidurilor închisorii, astfel că am pornit-o pe jos de-a lungul liniei ferate până la gara următoare.

Am ajuns acolo pe la amiază, obosit şi plin de praf, după trei ore de mers. Am găsit un tren care pleca peste o jumătate de oră şi care trecea prin satul meu natal. Era o călătorie cam de o zi, dar, dacă n-ar fi fost mâna lui Dumnezeu asupra mea în cei treisprezece ani de închisoare, n-aş fi trăit ca s-o fac. Pentru mine, această călătorie a fost o minune ca şi cea a copiilor lui Israel.

În timp ce eram în trenul care străbătea încet câmpurile verzi ale ţării, am privit pe fereastră şi m-am rugat: „Doamne, ajută-mă să Te servesc la fel de fidel acum când sunt liber cum am încercat s-o fac în închisoare. Nu îngădui ca împrejurările mai favorabile să dăuneze consacrării mele".

Aş fi preferat să rămân în închisoare, fidel, decât să-mi văd credinţa slăbind datorită unei vieţi mai uşoare în afara închisorii. Nu aveam motive să mă tem. în libertate, lucrurile mergeau aproape Sa fel de rău.

Pe la ora 8 seara am ajuns în gara din satul meu natal, Krasno Gra-diste, şi am mers cam o jumătate de kilometru pe drumul prăfuit de ţară până la căsuţa cu acoperiş de paie, de la marginea satului, unde locuiau odinioară unchiul şi mătuşa mea.

Am bătut la uşă. Ea s-a deschis, şi mătuşa mea a strigat văzân-du-mă: „Haralan, tu eşti?" Nu era numai o exclamaţie de surpriză. Era o întrebare

serioasă, căci anii de închisoare operaseră asupra fizicului meu o asemenea schimbare, încât deseori nu mă recunoşteau nici vechii prieteni.

Intrasem în închisoare ca pastor tânăr în floarea vârstei. Am ieşit de acolo cu o sănătate şubredă, adus de spate, o umbră a celui ce fusesem odinioară. Pe plan fizic, anii de închisoare făcuseră să trec de la o tinereţe relativă la starea de vârstă înaintată.

„Tu eşti?!" a exclamat mătuşa mea, în timp ce unchiul a ieşit repede din cealaltă cameră pentru ca să vadă ce anume provoca atâta emoţie în casă. El m-a îmbrăţişat şi mi-a spus: „Haraâan, nici nu mai speram vreodată să te revedem pe acest pământ". El s-a dat înapoi câţiva paşi, m-a privit de sus până jos şi mi-a zis: „Ce s-a întâmplat cu tine?"

Mi-am dat seama că arătam îngrozitor! Mă obişnuisem de atâta timp cu „noua mea înfăţişare", dar unchiul mă vedea încă aşa cum fusesem cu treisprezece ani înainte, când mă văzuse pentru ultima oară, în ciuda eforturilor, nu reuşea să-şi ascundă consternarea.

Bietul unchi! Făcea atâtea eforturi ca să-mi ridice moralul, dar ob-servându-1 pe ascuns, am putut să văd că mă privea cu tristeţe. Atunci i-am spus: „Unchiule, nu-ţi fă griji pentru mine. Ce a fost mai rău a trecut. Dumnezeu a fost cu mine, şi în multe privinţe a meritat să trec prin ce-am trecut".

Mătuşa a aruncat unchiului o privire supărată şi a zis: „Dar uită-te şi la tine! Voiai să-1 încurajezi pe Haralan, şi când colo tu eşti cel muncit de gânduri negre, că mai degrabă trebuie Haralan să te încurajeze pe tine!" Nu m-am putut opri să nu râd.

După două zile, s-a auzit o bătaie în uşă şi a intrat fratele meu mai mic Ladin. El m-a apucat strâns şi m-a îmbrăţişat. Ladin era înalt şi puternic, mai puternic decât ai fi putut crede, iar eu eram slab ca un băţ de chibrit.

„Ladin", i-am spus eu, „opreşte-te, altfel o să duci la bun sfârşit ceea ce-a început închisoarea!" „Haralan", a zis el cu ochii plini de lacrimi de bucurie, „Haralan, ce bucurie să te revăd! De atâtea ori m-am gândit că nu mai scapi".

Îndoielile lui Ladin erau întemeiate. Când a fost eliberat după ce şi-a ispăşit pedeapsa de cinci ani, îmi aducea provizii de fiecare dată când era permis, şi cu aceeaşi ocazie mă şi vizita. în toate dăţile când i se dădea voie să aducă pachete cu alimente, Ladin era fidel la întâlni-re.

„O, bătrâne Ladin", i-am spus. „Văd că nu m-ai părăsit. După Domnul, tu eşti cel care m-ai ajutat mai mult să rezist".

Pe înserate, am plecat cu Ladin prin sat, pe drumul principal. Am putut astfel să vorbim un pic. Ne-am oprit într-un parc pustiu din mijlocul satului şi ne-am aşezat pe singura bancă nevopsită. Ladin mi-a povestit că după cei cinci ani de închisoare i se interzisese să mai predice de la amvon. Mi-a spus că servea ca pastor clandestin, că fusese arestat şi bătut din cauza activităţilor sale religioase. Cu ani în urmă, eu îl adusesem la Cristos pe Ladin, când era pe punctul de a se sinucide. Acum, auzind povestirea suferinţelor pe care le îndurase şi cea a încercării de care avea parte zilnic, l-am întrebat: „Ladin, în cursul anilor tăi de închisoare, n-ai simţit niciodată resentiment cu privire la mine pentru că te-am condus la Domnul, pentru că din cauza aceasta ai fost torturat?" „Nu", mi-a răspuns el, „niciodată, nici măcar o clipă!" Şi judecind după tonul lui ferm am înţeles că gândea cu adevărat aşa.

Din tot ce mi-a povestit în acest parc, am mai înţeles că în câţiva ani întreaga ţară devenise o închisoare, şi că eu tocmai ieşisem dintr-o închisoare mică pentru a intra într-alta mult mai mare.

„Haralan", mi-a spus Ladin cu voce joasă, „situaţia credincioşilor este tragică. în Bulgaria s-au făcut schimbări profunde. Multe biserici de la ţară au fost închise, iar bisericile din oraşe sunt controlate de comunişti. Ele au în frunte oameni în solda lor, iar Poliţia Secretă ia parte la toate adunările lor. Dar mai sunt mulţi credincioşi care nu şi-au plecat genunchii în faţa lui Baal, şi noi nu vom ceda niciodată. Ţinem adunări în magazii şi în case particulare, pretutindeni unde putem să ne adunăm".

„Ladin", i-am răspuns, „ce spui tu seamănă cu ceea ce am făcut eu în închisoare în cei treisprezece ani. Poate că voi putea să fructific experienţa dobândită în acest timp".

Am păstrat tăcere timp de o clipă, în timp ce şedeam pe bancă, cufundat fiecare în gândurile lui, uitându-ne la veveriţele care se jucau pe pământ în timp ce se lăsa răcoarea serii. La întoarcere spre casa unchiului nostru n-am mai schimbat decât câteva cuvinte. în timp ce mergeam, a început să sufle un vânt rece. La nord se pregătea o furtună, care părea să fie un semn rău.

Dar mâna lui Dumnezeu era asupra noastră. El stătuse lângă mine în nişte condiţii care depăşesc orice imaginaţie, şi El continua s-o facă.

Câtva timp după ieşirea mea din închisoare, am trăit prima „minune": am primit un „permis de şedere" în Sofia, capitala ţării, şi mi s-a dat voie să merg să-mi ridic buletinul de identitate. Nu ştiu cum am primit toate acestea. A avea „permis de şedere" pentru a locui în Sofia este pentru noi la

ora actuală ceea ce reprezenta pentru Pavel cetăţenia romană. Sofia e inima ţării, şi mulţi bulgari ar fi plătit bine ca să obţină un asemenea permis, dar nu puteau. Căci, în Bulgaria, ca şi în Uniunea Sovietică şi în celelelate ţări satelite, comuniştii se străduiesc să controleze toate deplasările cetăţenilor. Chiar pentru a te deplasa prin ţară e nevoie de un „permis de trecere". Nu poţi alege singur locul de şedere, ci trebuie să locuieşti acolo unde îţi spun comuniştii şi nu ai voie să te muţi decât atunci când te lasă ei.

Aşa că nici într-un milion de ani de demersuri n-aş fi reuşit să obţin această autorizaţie de şedere în Sofia. Dar Dumnezeu a aranjat totul, servindu-Se de autorităţile comuniste ca de nişte simple unelte în mâinile Sale. El mai avea nevoie de mine pe acest pământ.

I-am spus: „îţi mulţumesc, Doamne, ştiu că ai de lucru pentru mine în Sofia!"- şi am plecat în capitală, sperând că voi găsi un mic adăpost.

Dar eu eram atât un fost deţinut, cât şi un pastor nerecunoscut de autorităţile comuniste. Numai unul din aceste două handicapuri era suficient ca să marcheze un om cu semnul lui Cain pe viaţă. De îndată ce serviciul de evidenţă a populaţiei o să-mi vadă hârtiile, mi se va refuza dreptul de şedere.

Atunci am căutat de unul singur, peste tot, dar nu am găsit unde să locuiesc, nici măcar o cămăruţă, ca nu mai vorbesc de un apartament. Unii din membrii fostei mele biserici s-au expus unor riscuri mari in-vitându-mă să petrec la ei câteva zile. Nedorind să le aduc necazuri, mi-am continuat căutările. M-am rugat: „Doamne, până şi vrăbiile au un cuib. Eu ştiu că Tu ai păstrat un loc pentru mine".

Şi era adevărat. Am găsit o mansardă părăsită, goală, în care fuseseră ţinute valize şi geamantane. Ea era mică, plină de praf şi de pânze de păianjen. Acoperişul nu era etanş. Nu exista nici încălzire, nici apă, şi camera era aşa de mică, încât de abia avea loc un pat, un mic birou şi un scaun. Creştinii care au venit în vizită se mirau cum de pot să trăiesc într-un spaţiu atât de redus, dar eu eram fericit în ea. I-am spus unuia dintre ei că trăisem în închisoare ani de zile într-un spaţiu la fel de mic, împreună cu alţi şapte sau opt deţinuţi. Din privirea lui am înţeles că îi venea greu să mă creadă, atât era de mic spaţiul.

Când ploua, apa se scurgea prin găurile din acoperiş chiar pe pat, pentru că el ocupa aproape toată camera. Singurul ochi de geam era spart, astfel că era foarte rece. Dar când l-am acoperit cu o bucată de carton, n-am mai avut lumină. Aşa că am preferat să stau în frig decât în întuneric. Mi-am petrecut

deci iarna înfofolit în pături. Dar această cameră era un dar al lui Dumnezeu, şi îi eram profund recunoscător pentru ea.

În prima noapte a fost furtună, şi apa a inundat patul. Stăteam ghemuit în păturile date de creştini şi mă gândeam la Ruth, Rhoda şi Paul în Suedia, întrebându-mă ce se întâmpla cu ei. Oare o să-i mai văd vreodată?

Aveam o singură consolare în mansarda mea. Era „Baba Măria". „Baba" este în limba bulgară un termen afectuos pentru „bunică", şi Baba Măria era o creştină în vârstă de 72 de ani, foarte zbârcită, dar plină de energie, care locuia la un etaj inferior. Ea a fost tare grijulie cu mine.

Era o bătrână doamnă deosebită, una dintre figurile de neuitat pe care le-am întâlnit. Era o femeie plină de dăruire, care credea cu adevărat că Tatăl ei ceresc era Stăpân şi Domn. Ea se convertise în tinereţe şi avea în Dumnezeu o credinţă neclintită, comunicativă şi năvalnică; ea îi edifica pe toţi cei din jur. Ce uriaş spiritual şi ce stâlp! Nimic nu părea s-o poată doborî. Când lucrurile luau o întorsătură proastă, puteai să fii sigur că Baba Măria era acolo ca să-ţi spună zâm-bind: „Acum, cine ţine frânele, Dumnezeu sau diavolul?" Şi toţi erau întăriţi prin aceste cuvinte. Ea umbla într-o părtăşie strânsă cu Domnul şi avea o credinţă cuceritoare. Toţi cei care au cunoscut-o n-o vor uita niciodată, mai ales comuniştii care au încercat o dată sau de două ori să pună capăt adunărilor de rugăciune care se ţineau la ea.

„Ascultă, tinere", s-a adresat ea unui tânăr ofiţer de poliţie. „Dumnezeu mi-a ordonat să mă rog. Acum, de cine să ascult, de dumneata sau de Dumnezeu?" Tânărul poliţist a bombănit ceva şi a plecat. N-au mai hărţuit-o de atunci.

„Haralan", mi-a spus ea odată, „coboară din mansardă! O să ţinem o adunare de rugăciune, şi tu o vei conduce!"

Nimeni nu îndrăznea să o refuze pe Baba Măria, aşa că am început să ţin adunări de rugăciune şi de studiu biblic în micul ei apartament. Citam versete din cele patruzeci şi şapte de capitole pe care le învăţasem pe de rost în închisoare şi explicam Cuvântul lui Dumnezeu creştinilor care se adunau la ea; în multe privinţe era o lucrare asemănătoare cu cea pe care o desfăşurasem în închisoare. Când am terminat, Baba Măria a spus: „Mulţumesc, Doamne! Nu avem Biblie, dar Dumnezeu ne-a dăruit o Biblie care trăieşte în mansardă".

Începând cu seara aceea, ne adunam regulat la rugăciune şi le citam din memorie versete biblice. Au fost ore binecuvântate cu o dulce părtăşie

frăţească. Nimic nu este mai plăcut decât părtăşia care îi uneşte pe adevăraţii credincioşi atunci când sunt apăsaţi de dificultăţi şi suferinţe, înţeleg acum ce-i lipsea lui Pavel aşa de mult în închisoarea din Roma când îşi scria epistolele sale credincioşilor.

Curând după începerea acestor adunări am primit un cadou minunat din partea Domnului. Ruth mi-a dat de ştire că putuse să se alăture unui grup de turişti suedezi care urma să facă o excursie organizată în Bulgaria, şi că mă va revedea în curând! La auzul acestei veşti, mi-a săltat inima de bucurie. O văzusem pe Ruth ultima oară cu unsprezece ani în urmă, în închisoare. Baba Măria era la fel de fericită ca şi mine şi mi-a spus: „Vezi, Haralan? Ţi-am spus că totul este posibil la Dumnezeu?" în timp ce se apropia ziua sosirii lui Ruth, eram la fel de fericit ca un copil. Noaptea nu puteam să dorm, stăteam în pat în timp ce mă stropea ploaia şi mă gândeam la ultima vizită pe care mi-o făcuse. în cursul acestor unsprezece ani nu mi-am permis să mă gândesc că o voi mai revedea vreodată, pe ea sau pe copii. Asemenea speranţe îi aduseseră la nebunie pe mulţi bărbaţi puternici. Dar Baba Măria nu înceta să repete: „Dumnezeu ţine totdeauna f rinele".

În cele din urmă, ziua cea mare a sosit. Cu cinci ore înainte de sosirea avionului, eram la aeroport. Avionul a avut o oră şi un sfert întâr-ziere, şi acestea au fost pentru mine cele mai lungi minute din viaţă, în sfârşit, avionul a aterizat, şi am zărit-o pe Ruth la ieşirea de la serviciul de vamă.

„Ruth", am strigat, „uită-te aici!" „Haralan!" a răspuns ea. în curând am fost unul în braţele celuilalt. Unsprezece ani fără nici o speranţă că am s-o mai văd, şi iat-o aici!

„Haralan!" a zis ea gâfâind, apoi hohote de plâns au împiedicat-o să mai zică ceva. Am înţeles că arătam tot rău.

Ne-am dus la Baba Măria, şi ea ne-a făcut ceai, în timp ce Ruth îmi vorbea de Paul, de Rhoda şi de soţul acesteia. Eram numai urechi, sorbeam tot ceea ce-mi spunea despre notele foarte bune ale lui Paul la şcoală, despre micuţa noastră Rhoda căsătorită acum cu un medic, un creştin adevărat. Ruth mi-a arătat ultimele fotografii ale copiilor; eu râdeam şi plângeam în acelaşi timp.

„Haralan", mi-a spus Ruth, „fac parte dintr-un grup de turişti. Numai aşa am putut intra în ţară şi va trebui curând să plec cu ei, dar imediat ce va termina Paul şcoala şi va avea un serviciu o să mă întorc aici ca să trăiesc cu tine".

I-am răspuns: „Ruth, asta nu-i o viaţă pentru tine. Nu ştiu ce-mi rezervă viitorul, dar nu vreau să trăieşti în asemenea condiţii. E mai bine să rămâi în Suedia. Viitorul meu este prea nesigur".

Ea mi-a răspuns, cu lacrimi în ochi: „Haralan, tu eşti soţul meu, şi vreau să fiu cu tine oriunde te-ai afla. Nu-mi pasă de condiţiile de viaţă".

Ziua plecării lui Ruth în Suedia a venit prea repede. Am însoţit-o la aeroport. Ne-am luat la revedere cu lacrimi în ochi, neştiind dacă ne vom mai revedea vreodată. Ea s-a întors în Suedia, iar eu în mansarda mea singuratică, copleşit de tristeţe şi cu inima zdrobită.

Doamne, m-am rugat eu după ce m-am aruncat pe pat, dă-mi tăria de a suporta despărţirea! Toată viaţa mea m-am străduit să fac numai voia Ta. Tu nu m-ai părăsit atunci când eram în închisoare. Vino a-cum în ajutorul meu!

În timp ce ţâşnea acest strigăt din inima mea copleşită de disperare, am simţit prezenţa Domnului inundându-mi camera, aşa curn o simţisem şi în celulele de pedeapsă. M-am rugat: „Doamne, trebuie să trăiesc aici cu poporul meu", şi am căzut apoi într-un somn adânc.

După ce a trecut excitarea provocată de vizita lui Ruth, m-am consacrat adunărilor secrete de rugăciune şi studiilor biblice. Treptat, am înţeles mărimea tragediei care se abătuse peste bisericile noastre în timpul celor treisprezece ani de absenţă. Tot ce-mi spusese Ladin era adevărat – şi chiar mai mult.

Mi se rupea inima constatând ce se petrecuse. Biserici care avuseseră două sute sau trei sute de membri nu mai aveau acum decât cincisprezece sau şaisprezece! Acolo unde odată fuseseră patru sau cinci servicii religioase pe săptămână, acum nu mai era decât unul. Pastorii care refuzaseră să „colaboreze" din interior la strangularea Bisericii fuseseră îndepărtaţi şi înlocuiţi cu pastori „cooperanţi".

Era interzis să se facă Şcoala duminicală, şi oamenii DS-ului asistau la fiecare întrunire. Ei voiau să ştie cine frecventau serviciile religioase, ce se vorbea, cine se ruga prea înflăcărat, orice încercare de prozelitism.

Nu aveau de ce să-şi facă griji, căci „pastorii" puşi de ei erau peste măsură de zeloşi în aplicarea noilor legi în materie de religie.

Aparatul de poliţie îşi întinsese tentaculele de caracatiţă asupra tuturor bisericilor, sugrumându-le printr-o îmbrăţişare mortală. Ca să fie siguri că sunt ţinuţi la curent cu tot ce se zicea şi se făcea în biserici, serviciile DS-ului trimiteau spioni în fiecare adunare ca să-i spioneze pe pastorii pe care tot ei îi „numiseră" în fruntea bisericilor. Spionii spionau alţi spioni! Totuşi,

mai rămăseseră mulţi creştini adevăraţi în biserici care puteau fi o mărturie vie. Printre ei circula gluma că spionii Securităţii erau cei mai fideli membri ai bisericii. Ei nu lipseau de la nici o adunare!

În fiecare biserică, spionul DS-ului se străduia să-şi ascundă identitatea, dar adevăraţii credincioşi nu întârziau să-1 descopere. Credincioşii se întrebau între ei: Cine ia parte la toate adunările? Cine ascultă cu cea mai mare atenţie cuvintele goale şi fără viaţă rostite de pastorul „instalat" de comunişti? Cine corespundea cel mai bine acestui portret era cu siguranţă spion al DS-ului.

Dar tactica folosită de comunişti, tactică de uzură, începea să-şi a-ducă roadele; ea era foarte simplă. De îndată ce noul „pastor" reuşea să „reducă" numărul credincioşilor din biserică, veneau autorităţile şi declarau că „nu există destul interes", şi ordonau închiderea bisericii, iar clădirea era rezervată unor scopuri mai utile. Bisericile de la ţară şi din oraşele mici erau cel mai greu lovite, şi multe au fost închise. Datorită tacticii abile folosite de DS, din exterior nu părea să fie persecuţie. Autorităţile puteau mereu să declare că biserica fusese închisă „din lipsă de interes" din partea credincioşilor.

În toate marile oraşe au rămas deschise una sau două biserici, dar pastorii erau „aprobaţi" de DS. Străinii puteau să se ducă acolo şi să constate că exista „libertatea religioasă". Cu toate acestea, în fiecare din bisericile oficiale mai era încă o „rămăşiţă" de credincioşi, hotă-râţi să-şi păstreze mărturia şi să facă în aşa fel, încât uşile bisericilor să rămână deschise, pentru ca autorităţile să nu poată spună că acolo credincioşii „nu aveau interes" pentru adunări.

Apoi, o nouă lovitură a venit peste credincioşii fideli rămaşi în bisericile oficiale. Tinerii au început să fie chemaţi pe rând la cartierul general al DS-ului. Acolo erau întrebaţi: „De ce n-ai părăsit biserica? Nu înţelegi că locul tău nu este acolo? Noi vrem să ieşi de acolo, şi dacă nu asculţi, vom găsi o cale să te convingem".

Cei mai mulţi tineri au refuzat să cedeze. Unul câte unul erau chemaţi noaptea în birourile DS-ului, unde erau bătuţi fără să li se lase urme. Bătăile durau până la ora cinci sau şase dimineaţa, apoi erau trimişi acasă cu ameninţarea: „Dacă o să spui cuiva, chiar şi soţiei, ce ţi s-a întâmplat, o să te coste viaţa. Să fii înapoi diseară la ora 10!" Mulţi dintre cei mai buni tineri ai noştri trebuiau astfel să plece de acasă în fiecare seară după cină şi să se prezinte la DS ca să fie bătuţi toată noaptea. Ei sufereau în tăcere

pentru Cristos, fără să spună nimănui. Aceste „şedinţe" de noapte, secrete, rezervate celor ce păreau să facă dovadă de prea mult zel pentru Cristos, erau încercarea care pentru mulţi dintre creştinii noştri se repeta regulat în fiecare seară, la fel cum se întâmplă şi azi în Uniunea Sovietică, în Bulgaria şi în multe alte ţări comuniste.

Oficial, totul merge bine, dar mii de oameni duc la ora actuală şi în tăcere această povară pentru Cristos.

14. Cu Isus fără nici un căpătâi în faţa acestei stări de lucruri: biserici închise sau controlate de comunişti, am urmat exemplul Bisericii primare din Roma. în oraşele mari, creştinii au început să formeze grupuri mobile: ei se adunau la închinare prin casele credincioşilor împrăştiate în tot oraşul, schâm-bând neîncetat locul de adunare, ca să nu fie descoperiţi. Asemenea adunări nu erau fără pericol, pentru că în toate ţările comuniste este ilegal să ţii servicii religioase în afara unei biserici „autorizate". Bisericile „mobile" aveau o nevoie urgentă de învăţătură biblică şi ajutorul unui pastor, ca şi o biserică „normală".

Aşa că m-am consacrat Bisericii mobile şi am devenit foarte activ, mergând de la un cămin de credincioşi la altul în toată Sofia, condu-când adunări de rugăciune şi ţinând ore de studiu biblic. Tot timpul meu era consacrat acestor activităţi.

Curând, întrunirile mobile au început să se organizeze. Adunările se ţineau prin case pe la miezul nopţii. Orele cele mai favorabile erau cele din jurul miezului nopţii şi ora şase seara. Pentru adunările de la miezul nopţii, oamenii începeau să se strângă câte doi sau trei înce-pând cu ora 8 seara, cu patru ore înainte, niciodată mai mult de trei sau patru în acelaşi timp, ca să nu atragă atenţia. La câteva minute după sosirea primului grup, venea al doilea. Treceau câteva clipe, şi intra un al treilea grup. în felul acesta putea să se adune un număr destul de mare de credincioşi fără a atrage atenţia. De obicei, eu veneam ultimul, pentru că mă grăbeam de la o adunare la alta şi nu-mi puteam permite ore lungi de aşteptare. Pe la miezul nopţii, când ajungeam în căminul creştin, străzile erau aproape pustii, şi casele vecinilor erau cufundate în întuneric. Toate obloanele erau trase. Nu puteai bănui că se petrecea ceva acolo, dar înăuntru găseai adesea douăzeci şi cinci, chiar treizeci de persoane înghesuite într-o cameră, aşteptând începutul adunării.

De obicei, bărbaţii stăteau în picioare, sprijiniţi de perete. Femeile şedeau pe paturi sau făceau cu schimbul pe scaune, iar cei mai tineri se aşezau pe jos. Uneori riscam să intonăm o cântare (cântam foarte încet, ca să nu fim

auziţi). Ne curgeau lacrimi pe obraji în timp ce cântam nişte cântări minunate, ca şi creştinii din perioada Bisericii primare.

„Dragii mei fraţi şi surori în Cristos", ziceam eu, „ne-am adunat aici ca să ne închinăm Domnului nostru şi să-I auzim Cuvântul. El este în mijlocul nostru în această seară". Şi continuam tot aşa. Era periculos să ne întâlnim astfel, aşa că atunci când o făceam, adunările durau trei sau patru ore şi se sfârşeau cu rugăciuni unii pentru alţii şi pentru toţi fraţii noştri care în ţara noastră şi în Uniunea Sovietică erau adunaţi la aceeaşi oră.

Când adunarea lua sfârşit, trebuia să plecăm tot aşa cum venisem, câte doi sau trei. Eu plecam primul, din cauza programului încărcat. Ne trebuia tot atâta timp pentru plecare ca şi pentru strângere. După aceste adunări, credincioşii plecau pe la 6 sau 7 dimineaţa, când străzile se umpleau de oameni care mergeau la lucru. Asemenea biserici itinerante au apărut peste tot în ţară, căci persecuţia îi aducea pe credincioşi la acel grad de sinceritate şi de consacrare care îi expunea unor mari pericole, nu numai pentru ei înşişi, dar şi pentru căminul lor; ei riscau să-şi piardă locul de muncă şi chiar libertatea, toate acestea pentru că se adună şi se închină Domnului.

Trebuia să găsim un pretext ca să ne adunăm pentru a vorbi din Cuvântul lui Dumnezeu şi a ne bucura de părtăşia frăţească. Am descoperit repede că cele mai bune ocazii erau aniversările, pentru că erau un lucru obişnuit. Nimeni nu se expunea unor pericole deosebite dacă se strângea cu alţii ca să serbeze ziua de naştere a cuiva. Nu era necesar să se ia atâtea precauţii: nu era nevoie să ne întâlnim pe ascuns, sau să cântam cu voce scăzută. în fond, nu era decât o aniversare. Acestea au fost ocaziile speciale de care au profitat „bisericile itinerante": ele puteau în felul acesta să se adune ca să se închine lui Dumnezeu.

Numeroase familii creştine cu trei sau patru membri au început să aibă cincisprezece sau chiar douăzeci de aniversări pe an! Eu însumi am avut atâtea aniversări, încât dacă ar fi trebuit să adaug de fiecare dată câte un an, aş fi fost aproape la fel de bătrân ca Matusalem! Creştinii cei mai „în vârstă" din lume se găseau în bisericile noastre mobile.

Nunţile şi înmormântările erau şi ele ocazii bune de a predica deschis Evanghelia. într-o zi, cununia pe care n-o puteam oficia ca pastor neautorizat a durat aproape zece minute. După aceea, cineva a spus: „Pastore Popov, vino şi urează fericire mirelui şi miresei!" M-am dus la ei şi le-am „urat fericire" timp de trei ore! Cu acea ocazie am predicat din Scripturi ca şi când aş fi fost în biserica mea înainte de arestare.

Ce ocazii minunate erau acele cununii! După una din aceste ceremonii când predicasem neobişnuit de mult şi când toţi erau doar ochi şi urechi, un frate s-a apropiat şi mi-a spus: „Haralan, pariez că te rogi neîncetat ca cineva să se căsătorească pentru a putea să ţii o adunare!" Fiica lui, o fată de şaisprezece ani, stătea lângă el. I-am spus: „Larisa, contez pe cununia ta la anuNu mă dezamăgi!" Ea s-a înroşit, în timp ce tatăl ei izbucnea în râs.

Găseam o mie de motive ca să ne strângem, să ne închinăm Domnului şi să predicăm Evanghelia pe ascuns. în mai multe rânduri, Domnul a intervenit în chip miraculos. într-o noapte, în timp ce predicam unui grup de credincioşi în casa unuia dintre ei, am auzit nişte paşi pe trotuar care s-au oprit chiar în faţa uşii. Unul dintre ai noştri s-a uitat prin întredeschiderile jaluzelelor şi a şoptit: „E un poliţist!" Ara început să ne rugăm fierbinte în inimile noastre. Apoi l-am auzit îndepărtându-se.

Desigur, Poliţia Secretă reuşea uneori să descopere o adunare secretă; responsabilul era atunci arestat, erau luate numele celor care participaseră; unii bărbaţi erau chemaţi la poliţie pentru a fi supuşi interogatoriilor şi uneori pentru a fi bătuţi toată noaptea în localurile DS-ului.

Dar s-a produs un fenomen minunat: pe măsură ce cuptorul persecuţiei se făcea tot mai fierbinte, paiele şi pleava erau mistuite, ră-mânând doar bobul de grâu copt. Suferinţa a purificat Biserica şi i-a u-nit pe credincioşi într-un spirit minunat de părtăşie frăţească cum a fost fără îndoială cazul în Biserica primară. Au dispărut meschinăriile. Fraţii şi surorile se iubeau cu adevărat, aveau grijă unii de alţii, îşi purtau poverile unii altora. Nu mai existau creştini de nume sau credincioşi „căldicei". Ar fi fost o nebunie să fii creştin cu inima împărţită atunci când preţul de plătit era aşa de mare. Lucrul acesta a dat naştere la o profunzime şi o bogăţie spirituale aşa cum nu mai cunoscusem din zilele în care trăiam în libertate deplină.

Totul se petrecea ca şi cum Spiritul Bisericii primare S-ar fi manifestat în toată frumuseţea Sa, plinătatea Sa şi iubirea Sa printre credincioşii Bisericii „itinerante". Fiecare bărbat, fiecare femeie şi fiecare tânăr se afla în situaţia de a „calcula preţul" şi de a hotărî dacă merita sau nu să sufere pentru a-L servi pe Cristos. Şi spre marele regret al comuniştilor, acesta era lucrul cel mai bun pe care îl puteau face pentru Biserică, întrucât cei nesinceri au abandonat, în timp ce adevăraţii creştini au înţeles ceea ce reprezenta Cristos pentru ei şi au făcut dovadă de mai multă consacrare ca în trecut.

Unii dintre credincioşii surprinşi în mijlocul unei adunări secrete erau exilaţi în colţuri îndepărtate ale ţării. De la sosirea lor acolo, ei începeau să

răspândească Evanghelia aşa cum făcuseră acasă, aşa cum ucenicii din Biserica primară, împrăştiaţi de persecuţie, au răspândit Evanghelia până la marginile lumii cunoscute de atunci.

Cercul istoriei creştine este astăzi „închis" prin episodul Bisericii „fără nici un căpătâi" din ţările comuniste.

Acum că lucram în sânul acestei Biserici itinerante, mă găseam confruntat cu tragediile creştinilor lipsiţi de Cuvântul lui Dumnezeu. Nu se poate descrie în cuvinte golul din inima unui creştin datorat absenţei Cuvântului lui Dumnezeu. Nimic n-ar putea fi mai „anormal".

Este ca şi cum un peşte ar trebui să trăiască în afara apei, sau o pasăre să fie lipsită de aer. Creştinii sunt creaturi ale lui Dumnezeu şi au nevoie de Cuvântul Său pentru a creşte spiritual.

Într-o zi am întâlnit pe stradă un bătrân în haine foarte murdare. El s-a apropiat de mine şi mi-a spus: „Domnule pastor, nu mă cunoaşteţi, dar eu vă cunosc şi am ceva să vă arăt". Nu prea aveam încredere în el, gândindu-mă că acest om ar putea fi un agent al DS-ului. Dar care agent al Poliţiei Secrete s-ar fi înjosit în aşa măsura, încât să poarte nişte haine atât de murdare? Am tras deci concluzia că trebuia să fie sincer. Şi-a desfăcut haina zdrenţuită şi mi-a arătat o carte pe jumătate distrusă şi arsă, într-o stare jalnică. Era aşa de murdară, că la prima vedere nici nu puteam să-mi dau seama ce carte era. Atunci el a întors câteva pagini, şi am văzut că era o Biblie! Ea era pe jumătate arsă şi nu era completă, dar era o Biblie!

L-am luat de braţ şi, ducându-1 la o parte, ca să nu fim auziţi, l-am întrebat: „Unde aţi găsit această Biblie?" „în locul de descărcare a gunoaielor din Sofia", a răspuns el. „în locul de descărcare a gunoaielor!" am exclamat eu. „Caut prin gunoaie toate obiectele ce pot avea o valoare şi le vând. Aşa îmi câştig existenţa. într-o zi am scormonit o grămadă de deşeuri şi am găsit o carte veche pe jumătate arsă. Am luat-o şi am văzut că era vorba de o Biblie. M-am gândit că ar putea fi una din Bibliile care fuseseră confiscate de la oameni şi apoi arse. M-am hotărât să aflu unde aruncă ei Bibliile ca să încerc să recuperez unele din ele. De atunci, cei de acolo mă cunosc. Adun tot felul de obiecte, şi asta îmi serveşte de,acoperire'; în realitate, singurul meu scop este să recuperez Bibliile. Nu mai caut decât Biblii şi le pun iar în circulaţie. Dacă autorităţile nu vor să le vadă în mâinile oamenilor, atunci înseamnă că sunt cărţi bune!"

Nu m-am putut împiedica să nu râd pe sub mustaţă. Acest fel de umor este tipic celor care trăiesc sub regimul comunist.

„Şi, pe lângă asta", a continuat el, „trăiesc din aceste Biblii pe care le iau de la cei care le-au luat ei mai întâi. Uitaţi, domnule pastor, vreau să aveţi una pentru lucrarea dumneavoastră". Am vrut să-i mulţumesc, dar el a plecat.

„Unde vă duceţi?" l-am întrebat eu, „aş vrea să vă răsplătesc într-un fel sau altul".

„Nu", a spus el, „trebuie să plec".

Ştiam unde se duce. Nu l-am mai văzut niciodată, dar din când în când vedeam în timpul adunărilor „mobile" Biblii pe jumătate arse sau foarte murdare. Ştiam atunci că bătrânul negustor de vechituri îşi făcea munca.

Era ceva extraordinar! Comuniştii luau Bibliile de la oameni. La rândul lui, el le lua înapoi de la ei şi le repunea în circulaţie!

Eu predicam şi dădeam învăţătură din Cuvântul lui Dumnezeu în numeroase biserici „casnice" care se întruneau de acum regulat în cele patru colţuri ale oraşului Sofia. Biblia reprezenta atât de mult pentru mine pentru că nu cunoşteam pe de rost din ea decât patruzeci şi şapte de capitole şi nu le ştiam pe celelalte.

Într-o noapte, la plecarea de la o adunare târzie cu credincioşii, o ţî-nără fată de vreo şaisprezece ani s-a apropiat de mine. Era convertită de curând şi intrase în rândurile Bisericii itinerante.

„Domnule pastor Popov", mi-a spus ea privind Biblia pe jumătate arsă pe care mi-o dăduse negustorul de vechituri, „aţi putea să-mi împrumutaţi Biblia dumneavoastră până mâine dimineaţă?" „Desigur", am răspuns eu.-

Ea a luat preţioasa Carte şi a adus-o a doua zi la Baba Măria. Mi-a mulţumit şi, înainte de a pleca, m-a întrebat: „Domnule pastor, aş putea s-o mai împrumut şi în această seară după adunare?" „Bineînţeles", i-am spus, întrebându-mă de ce o împrumuta peste noapte.

A doua zi, ea mi-a adus-o, mi-a mulţumit şi a întrebat: „Unde o să predicaţi diseară?"

I-am spus unde, şi ea mi-a răspuns: „Dacă pot să vin, aş putea s-o iau după adunare şi să v-o înapoiez mâine dimineaţă?" Curiozitatea mi-a fost pusă la încercare; în final nu m-am putut împiedica să n-o întreb: „Da, desigur, dar de ce? Ce faci cu ea? Stai toată noaptea ca s-o citeşti?" „Nu. Dacă aş lua-o acasă doar ca să o citesc, a doua zi nu mi-ar mai rămâne nimic. O iau acasă pentru a copia cu mâna cât mai multe versete, de la miezul nopţii până în zori. Dacă totul merge bine, reuşesc să copiez câteva capitole pe noapte!

într-o zi, dacă continui tot aşa, voi avea propria mea Biblie! Nu este ceva minunat, domnule pastor?"

Am fost adânc impresionat şi i-am spus: „Poţi s-o iei în această seară, în toate serile şi chiar şi în timpul zilei, până ce o termini de scris". Ea a bătut din palme şi aproape că a sărit în sus de bucurie: „Vă mulţumesc foarte mult, domnule pastor!"

După plecarea ei m-am simţit copleşit. Iată o fată foarte tânără aşa de fericită la gândul că, după ce-a muncit nenumărate nopţi, va avea o Biblie a ei. Câtă foame după Cuvântul lui Dumnezeu la poporul meu! Şi lucrul acesta era valabil pentru toată Bulgaria. Şi ce să mai spunem despre cei care nu aveau nici măcar o Biblie pe jumătate arsă? Iată marea tragedie a vremurilor noastre.

Într-o zi am auzit vorbindu-se despre existenţa unei manufacturi de Biblii, clandestină, înfiinţată într-o cămăruţă din spatele casei unui creştin care locuia la periferia Sofiei. M-am dus acolo. După ce am trecut printr-o uşiţă dosnică, aşa de scundă că a trebuit să mă aplec, am intrat într-o cameră bine luminată; în faţa ferestrelor erau trase cu grijă draperii grele. în jurul unei mese mari, şapte persoane lucrau de zor. Cele mai multe erau tinere, în timp ce un bărbat de vârstă mijlocie scria caligrafic într-un colţ al mesei. Ei nici măcar nu şi-au ridicat capul. Tocmai intrasem într-un atelier cum nu se poate mai secret.

Era o privelişte de necrezut, care arată în ce măsură creştinii care trăiesc în ţările comuniste au foame şi sete după Cuvântul lui Dumnezeu. Aceşti oameni reuşiseră să-şi procure o Biblie şi o desfăcuseră pe cărţi. Fiecare era însărcinat să copieze şi să recopieze una din cărţile biblice, mereu aceeaşi, cu o caligrafie îngrijită. în alte „posturi", alţii trebuiau să copieze alte cărţi, precum Evangheliile după loan, după Luca şi Faptele apostolilor. Când un grup obosea, era schimbat cu altul deja odihnit, astfel că lucrul nu se oprea niciodată timp de douăsprezece ore pe zi. Când terminau o carte a Bibliei, o aşezau lângă celelalte cărţi, şi apoi ele erau cusute ca să formeze o Biblie completă.

Când una din aceste Biblii scrise de mână fusese legată cu grijă, ea era expediată unui grup de creştini dintr-o biserică secretă, undeva în Bulgaria. Manufactura producea douăzeci şi cinci de Biblii scrise de mână, şi aceasta cu preţul unor mari riscuri; aceasta era încununarea a nenumărate ore de lucru.

Am auzit vorbindu-se despre alte ateliere în care fraţii noştri din Biserica secretă făceau eforturi asemănătoare ca să dea Scripturile unui popor mort de foame, pentru că era lipsit de Cuvântul lui Dumnezeu.

Într-o seară, la ieşirea de la o adunare ţinută la un credincios din Biserica fără nici un căpătâi, cineva mi-a întins un dosar care conţinea foi dactilografiate: „Uitaţi-vă la aceasta, frate pastor!" Era vorba de o carte bătută la maşină, iar paginile erau cusute.

L-am întrebat: „De unde ai această carte minunată?" Fratele mi-a explicat: „în cutare cartier din Sofia este un infirm care ştie limba engleză. Are o maşină de scris veche. El face rost de cărţi bune, şi pentru că e infirm, îşi petrece timpul traducându-le şi dactilografiindu-le în mai multe exemplare. După ce termină cartea, începe din nou s-o bată la maşină. De fiecare dată pune câte patru sau cinci indigouri. Aceste cărţi pe care le bate la maşină circulă din mână în mână prin toată Bulgaria".

Am făcut rost de adresa lui şi m-am dus în micul lui apartament. Primul lucru pe care l-am remarcat după ce am intrat au fost teancurile de hârtie în toată camera. Nu-mi venea să cred. Cum să cumperi o asemenea cantitate de hârtie fără sa atragi atenţia Poliţiei Secrete? El mi-a citit mirarea pe faţă şi a început să râdă, răspunzându-mi dinainte la întrebarea pe care voiam să i-o pun: „Frate pastor, când vrei, poţi. Creştini din toată Sofia cumpără hârtie în cantităţi mici şi în locuri diferite. Ei aduc totul aici, şi eu o folosesc ca să bat la maşină cărţile pe care le-am tradus".

El mi-a explicat cum lucra, şi mi-a arătat mai multe cărţi în curs de traducere. Apoi am văzut un teanc de cărţi gata să fie distribuite. Micul său apartament era o adevărată librărie creştină, chiar în centrul capitalei Bulgariei comuniste!

Deşi el nu putea să iasă din apartament, cărţile religioase pe care le producea în acest apartament minuscul circulau printre sute şi poate mii de persoane din toată Bulgaria.

Asemenea eforturi din partea Bisericii reduse la tăcere m-au impresionat profund. Dar înţelegeam că aceste sacrificii nemăsurate, toate aceste eforturi nu vor putea niciodată să acopere nevoia poporului nostru de Biblii, cărţi de cântări, evanghelii şi literatură pentru tineret. Rezultatul acestor eforturi: o picătură de apă în oceanul nevoilor spirituale ale Bisericii bulgare! Aceste „manufacturi de Biblii" lucrau zi şi noapte, dar nu produceau fiecare mai mult de douăzeci şi cinci până la treizeci de Biblii pe an.

Nişte tineri creştini, ca această fată tânără despre care am vorbit, împrumutau Bibliile disponibile şi le copiau nopţi întregi, dar aceasta nu era de-ajuns. Un infirm producea câteva cărţi pe an, dar ar fi trebuit să multiplice acest efort cu o sută de mii!

Tineri creştini veneau mereu la mine şi îmi spuneau: „Frate pastor, avem nevoie de o Biblie. De unde putem să ne procurăm una?'

Mi se rupea inima văzând nevoile Bisericii secrete: aceasta era tragedia ei, în toată ţara.

Ce se va întâmpla cu generaţia care creştea? Era imposibil să-i vorbim din Cuvântul lui Dumnezeu fără să avem Cuvântul lui Dumnezeu. Puteam vedea unii tineri ţinând sub braţ cărţi frumoase în culori despre ateism, dar noi nu aveam nimic să le dăm. Stăteam în mansarda mea şi mă rugam, profund întristat de această situaţie. Trebuia să facem ceva. Nu vom putea niciodată să satisfacem nevoile spirituale ale acestui popor doar cu ajutorul câtorva Biblii scrise de mână. Era limpede că trebuia să se obţină ajutor din exterior.

Înţelegeam tot mai bine că aveam nevoie să căutăm ajutor de cealaltă parte a Cortinei de Fier. Trebuia să plece cineva în lumea liberă ca să expună nevoile noastre şi să procure Biblii. Cineva trebuia să vorbească în numele Bisericii secrete, care era lipsită de voce. Mai mulţi m-au îndemnat să fiu eu acest mediator. „In fond", au zis ei, „familia ta este în Suedia, şi aparent ai cel mai bun motiv să ceri permisiunea de a părăsi Bulgaria". Şi, bineînţeles, doream fierbinte să-mi regăsesc familia.

15. Marele strigăt al tăcerii îmi părea foarte rău la gândul că trebuie să părăsesc ţara şi pe fraţii de credinţă. îi adusesem pe mulţi dintre ei la Domnul, şi pentru o parte dintre ei fusesem atât părinte spiritual, cât şi pastor. Mă obişnuisem cu ideea de a rămâne cu poporul meu. Dar mulţi tot insistau, în-demnându-mă să plec, spunând că numai f ăcând cunoscut problemele noastre puteam obţine ceea ce aveam nevoie. După toate aparenţele, adăugau ei, autorităţile o să creadă că eu doream să mă întâlnesc cu familia mea, ceea ce era perfect legitim. Dar adevărata mea misiune era de a încerca să obţin ajutor pentru Biserica Tăcerii – o misiune cu mult mai importantă decât legăturile de familie.

În loc să o las pe Ruth să se întoarcă în ţară, cum avea intenţia, ştiam că acum trebuia să încerc prin toate mijloacele să ajung în lumea liberă. Baba Măria şi creştinii din toată Bulgaria au început să se roage în acest sens, cerând ca Dumnezeu să deschidă uşile, ca să mă pot achita de această

misiune. în toată Bulgaria au avut ioc adunări de rugăciune în acest scop. I-am scris lui Ruth, cerându-i să intervină la guvernul suedez, ca acesta să facă presiune asupra autorităţilor bulgare, fapt ce mi-ar permite plecare din ţară. Am depus o cerere de plecare din ţară care a fost imediat respinsă. Dar creştinii au continuat să se roage.

Într-o zi am primit o scrisoare de la Ministerul de Interne, în care mi se cerea să mă prezint la biroul lor. Când am ieşit pe uşă, Baba Măria m-a oprit şi mi-a spus: „Frate Haralan, e vorba de paşaportul tău. Te lasă să pleci!"

La Minister, am intrat într-un birou; pe un ton aspru, mi s-a ordonat să mă duc la şeful de cabinet al ministrului. Acesta era un bărbat înalt şi puternic, cu o expresie durăr^rhotărâtă. Nici vorbă să glumesc cu el! După ce am intrat şi m-am aşezat, el a început să mă privească. Am înţeles că era foarte mânios. Abia putea să-şi ascundă tremurul mâinilor. Deodată, el a strigat: „Popov, fiica ta din Suedia a scris primului ministru sovietic cerând plecarea ta din Bulgaria!" Nu-mi venea să cred. Primul ministru sovietic! Cu adevărat, Rhoda viza foarte sus! Scrisoarea fusese trimisă autorităţilor de la Sofia şi se afla pe birou înaintea mea. Şeful de cabinet a luat-o în mână şi a fluturat-o în faţa mea. „Crezi că asta o să te ajute să-ţi rezolvi problema?" a urlat el. „Dacă da, te înşeli amarnic". Faţa îi era roşie de mânie, şi el m-a ameninţat cu degetul, zicând: „Popov, trebuie să scrii familiei tale şi să le ceri să nu mai încerce niciodată asemenea demersuri. Să nu mai faci altă încercare de a părăsi ţara!"

Tonul vocii lui urca: „Te avertizez pentru ultima oară, Popov! Eu sunt însărcinat să mă ocup de aceste probleme, şi n-o să-ţi dau niciodată paşaport. Poţi ieşi din Bulgaria numai peste cadavrul meu! Tu eşti atât fost deţinut, cât şi pastor nerecunoscut oficial. Numai unul din aceste lucruri este de-ajuns ca să nu poţi pleca. Dar tu eşti în ambele situaţii în acelaşi timp! Ieşi şi să nu te mai văd pe aici!"

Mă clătinam când am trecut pragul. Eram dărâmat. Se dusese orice speranţă. Cine o să vorbească în favoarea Bisericii fără nici un căpă-tâi? Cine o să spună istoria noastră ca să-i trezească pe creştinii adormiţi din lumea liberă?

În comparaţie cu toate aceste probleme, perspectiva de a nu-mi mai vedea niciodată familia părea să fie de mică importanţă. Nu era decât o simplă problemă personală. Eu aveam de dus lumii libere mesajul creştinilor din Biserica Tăcerii. Cum puteam oare să-mi îndeplinesc misiunea atâta timp cât însuşi şeful de cabinet al ministrului de interne era împotrivă? Pe drumul

de întoarcere eram aproape de disperare şi am strigat la Dumnezeu din toată inima: „Doamne, ce vor face aceşti tineri care au nevoie de Scripturi? Poporul nostru nu posedă Biblia! De unde va veni ajutorul?"

Când am ajuns acasă am întâlnit-o pe Baba Măria împreună cu alte două creştine, care credeau că voi veni cu veşti bune. Misiunea mea era de o importanţă vitală pentru creştinii Bisericii subterane, şi ei se rugau cu toţii în acest sens! Ei ştiau care era miza acestui demers. Am povestit totul lui Baba Măria şi prietenelor ei; cum fusesem respins odată pentru totdeauna de şeful de cabinet al ministrului de interne, care a jurat că voi pleca doar peste cadavrul lui.

„Aş!" a zis Baba Măria râzând, „nu-mi pasă de ceea ce a zis. E foarte important să pleci. Dumnezeu mi-a zis că o să pleci, şi încă curând. Nimeni nu poate sta în calea Lui".

Am rămas perplex. Pe de o parte eram foarte deprimat, dar pe de altă parte, Baba Măria era o femeie tare în credinţă. M-am dus în cămăruţa mea de la mansardă şi, în timp ce urcam scara, Baba Măria a strigat după mine: „Fă-ţi bagajele, Haralan! O să pleci curând în Suedia!" Bătrâna Baba Măria nu se îndoia nici o clipă de fidelitatea lui Dumnezeu! Era ceva tipic credinţa de neînvins a femeilor care trăiesc în spatele Cortinei de Fier. Ea a continuat să se roage lui Dumnezeu ca să facă imposibilul şi să deschidă uşile în faţa mea.

La scurt timp după acest incident, Partidul Comunist Bulgar şi-a ţinut congresul anual. Pe neaşteptate, s-a iscat o neînţelegere printre „tovarăşi", şi mai mulţi şefi au fost schimbaţi din funcţie. Un anumit număr de înalţi funcţionari şi de funcţionari de rangul doi au fost demişi din funcţii. Printre ei, ministrul de interne, şi desigur, odată cu el, şeful său de cabinet, care jurase că n-o să mă lase niciodată să plec. Şi iată că doar la câteva zile după acele ameninţări, era chiar el dat afară! Era departe de a se gândi că micuţa Baba Măria îl scosese din funcţie prin rugăciune! Când am aflat vestea, am alergat la Baba Măria: „Baba, el nu ştie, dar cred că este primul funcţionar scos din funcţie prin rugăciune!" Ea a zâmbit şi a spus: „Şi cu siguranţă n-o să fie ultimul!"

El era sigur că nu voi pleca niciodată, dar nu ţinuse seamă de planurile lui Dumnezeu. Nimeni nu I se poate împotrivi.

În 28 decembrie am primit o scrisoare în care se spunea: „Sunteţi chemat la biroul de paşapoarte. Vi s-a eliberat paşaportul pentru Suedia, pentru

reîntregirea familiei". Cât I-am mulţumit lui Dumnezeu pentru aceasta! Minunea avusese loc.

Baba Măria a zâmbit şi mi-a spus: „Haralan, îmi pare rău că-ţi reamintesc, dar ţi-am spus că aşa o să se întâmple! Dumnezeu este fidel! Acum du-te să-ţi iei paşaportul!"

Era un fapt absolut extraordinar ca un fost deţinut să-şi poată părăsi ţara, mai ales dacă era şi pastor nerecunoscut de autorităţi. Nu se mai întâmplase aşa ceva în istoria ţării noastre şi în cea a Uniunii Sovietice. Dar Dumnezeu avea pentru mine o misiune importantă în lumea liberă, şi când vorbeşte El, nimeni nu-I poate sta în cale. Un înalt funcţionar jurase că nu mă va lăsa niciodată să plec: Dumnezeu a făcut să fie destituit. în toată Bulgaria, creştinii postiseră şi se rugaseră pentru această minune, şi ea a avut loc. Profeţia bătrânei Baba Măria se împlinise.

M-am dus deci la Ministerul de Interne şi am arătat funcţionarei scrisoarea primită. Ea mi-a spus să achit o taxă la Banca Naţională şi să mă întorc cu chitanţa, după care o să-mi dea paşaportul. Zece minute mai târziu eram la Banca Naţională. Toate formalităţile s-au făcut rapid, nici măcar nu am aşteptat la rând. Dumnezeu dirija totul în amănunt.

Ziua următoare, sâmbăta înainte de Anul Nou, mi s-a dat paşaportul. Apoi am primit de la Consulul suedez viza de intrare în Suedia, şi m-am dus din nou cu paşaportul la un birou pentru ultima viză necesară pentru ieşirea din ţară. Am spus funcţionarei că un avion pleca în Suedia luni 31 decembrie. Ea mi-a spus să mă întorc duminică dimineaţa la ora 11 ca să-mi ridic paşaportul. întrucât 31 decembrie era ajunul Anului Nou şi zi de sărbătoare, se lucra duminica. Şi în aceasta am văzut mâna lui Dumnezeu. El îmi dădea voie să plec rapid. Altfel, ar fi trebuit să aştept încă zece zile până la următorul zbor către Suedia, şi cine ştie ce-ar fi putut să se întâmple? Cineva ar fi putut vedea documentele care arătau că eu, pastorul evanghelic clandestin şi fostul deţinut, părăsea ţara, ceea ce contravenea tuturor legilor comuniste!

Duminică dimineaţa la ora 9 m-am dus la biroul respectiv. La ora 11 au început să dea paşapoartele celor care aşteptau ca şi mine, dar al meu nu era printre ele. M-am informat, şi mi s-a spus: „Acum eliberăm paşapoarte pentru călătorii care pleacă în ţările comuniste. Trebuie să aşteptaţi". A venit amiaza. Mă gândeam în sinea mea: „Oare cei de la Securitate şi-au schimbat părerea?" La ora 12 şi jumătate, o voce bărbătească m-a strigat pe nume. M-am sculat rugându-mă: „Doamne, facă-se voia Ta!"

Vocea m-a chemat din nou: „Haralan Popov, veniţi aici! Paşaportul dumneavoastră este gata!" M-am grăbit apoi la Agenţia Balcanică de Voiaj ca să-mi iau bilet la avionul de a doua zi. Exact la ora închiderii birourilor, la ora unu după amiază, totul era pus la punct – aveam paşaportul, viza şi biletul.

Dumnezeu făcuse ca imposibilul să devină posibil, pentru că El avea o misiune urgentă pentru mine în lumea liberă. Pretutindeni în ţară, bisericile fără nici un căpătâi au aflat vestea: Pastorul Popov pleacă. Rugăciunile lor fuseseră ascultate. Lucrul acesta a fost o mare bucurie pentru toţi credincioşii.

Luni, 31 decembrie 1962, la ora 8 dimineaţa, eram la aeroport; avionul pleca la ora 10. După ce am părăsit Sofia, am zburat spre Praga, apoi peste Germania de Est. Am făcut o escală de o jumătate de oră în Berlinul de Est. Am coborât din avion, care era înconjurat de gardieni comunişti, şi mă simţeam tot ca în închisoare. La întoarcerea în avion, am cerut stewardezei să-mi facă semn când trecem graniţa care separă cele două Germanii. în clipa aceea am înălţat o rugăciune de mulţumire către Dumnezeu pentru că de acum eram cu adevărat în afara închisorii.

Cu zece minute înainte de miezul nopţii, avionul a aterizat în aeroportul Atlanta din Stockholm. Nu am cuvinte să descriu revederea cu ai mei. Ruth, Rhoda, Paul şi ginerele meu Johani, nepoţelul meu, toţi erau acolo. Cu patru zile înainte nu ştiam dacă îmi voi mai revedea vreodată familia. Neînduplecata lege comunistă fusese nimicită. E-ram acolo! Lacrimi de bucurie curgeau pe obrajii noştri. în timp ce o îmbrăţişam pe Ruth, m-am gândit: Este vis, sau realitate?

Era adevărat. Am sărutat-o pe Rhoda, fetiţa pe care o văzusem pentru ultima oară acum treisprezece ani şi care plângea strigând: „Taţi, taţi!" Paul nu avea decât patru ani când am fost arestat. Acum era aproape bărbat, şi în toţi aceşti ani el nu avusese tată. L-am strâns în braţe plângând.

În drum spre casă, am auzit în autobuz clopotele care anunţau Anul Nou. Ascultându-le, mi-am amintit de clopotele pe care le auzisem în ajunul Crăciunului petrecut pe insula Persin, atunci când fusesem pe punctul de a mă îneca şi-mi aşteptam moartea. Mi-am amintit de cele treisprezece Crăciunuri petrecute în celule, suferind de frig şi singurătate. Pentru mine şi familia mea era într-adevăr un An Nou şi o viaţă nouă.

Dar această viaţă nouă avea un scop: să vorbesc în favoarea Bisericii redusă la tăcere dinapoia Cortinei de Fier. Astfel că, după câtva timp de

odihnă şi de bucurii printre ai mei, i-am spus lui Ruth: „Draga mea, a venit timpul să acţionez. Creştinii de acolo se bizuie pe mine, n-am voie să-i părăsesc".

Ruth a dat dovadă de înţelegere, ca totdeauna. De atunci, am fost adesea departe de casă, în misiune pentru cealaltă familie a mea – Biserica fidelă care, cu mâinile goale, luptă pentru a-L servi pe Cristos în ţările comuniste.

Misiunea mea în lumea liberă este să trezesc conştiinţa credincioşilor şi să le atrag atenţia asupra suferinţelor şi nevoilor fraţilor şi surorilor care trăiesc înapoia Cortinei de Fier. Ei suferă astăzi pentru credinţa lor, aşa cum au suferit Petru, Pavel şi creştinii din Biserica primară.

Fie că trăim în Bulgaria, în Uniunea Sovietică sau în America, toţi facem parte din acelaşi Corp, Corpul lui Cristos. Toţi suntem fraţi şi surori în Cristos, copii ai aceluiaşi Dumnezeu. Şi totuşi, această parte a Corpului lui Cristos care trăieşte în lumea comunistă e torturată, închisă, şi suferă cum nu au mai suferit creştinii de când cu Biserica primară. Nu simţi ceea ce îndură ei?

Recent, mai mulţi conducători ai Bisericii Tăcerii din Rusia au murit în închisoare, mai ales Ivan Moiseiev, care-şi făcea stagiul militar, din cauza lucrării pentru Cristos, după maltratări, vizibile pe corpul său mort. Aceşti conducători curajoşi nu fuseseră condamnaţi la moarte. Dar, dacă e să ne luăm după raportul Poliţiei Secrete, ei au murit de „moarte naturală" doar în câteva zile. în ce mă priveşte, am văzut sute de oameni murind de „moarte naturală" în închisoare, ca urmare a torturilor îndurate, a loviturilor primite şi a lipsei de hrană.

În Uniunea Sovietică, în Bulgaria, în China şi în alte ţări comuniste sunt astăzi mii de oameni închişi din cauza credinţei. înapoia unei aparenţe de libertate religioasă, lista creştinilor martiri se lungeşte în mod tragic. înapoia propagandei oficiale potrivit căreia se tipăresc Biblii în ţările comuniste, cruda realitate este că ei, comuniştii, doar controlează distribuirea lor, şi aceste Biblii servesc în esenţă propagandei lor, şi doar un număr foarte mic ajung la popor, în spatele unui simulacru de toleranţă, copiii sunt luaţi cu forţa de la părinţii creştini şi duşi în internate cu educaţie ateistă. Vă puteţi imagina chinul acestor părinţi care au fost despărţiţi de copiii lor?

În timp ce se duce cu înverşunare această luptă spirituală în spatele Cortinei de Fier, în timp ce martiri mor pentru credinţa lor, în timp ce servi adevăraţi ai lui Dumnezeu sunt arestaţi şi despărţiţi pentru totdeauna de copiii lor, poţi să circuli ani de zile şi să vizitezi bisericile din lumea liberă

fără să auzi vreodată o singură rugăciune înălţân-du-se în favoarea credincioşilor care suferă în lumea comunistă!

Am străbătut lumea, vorbind în numele Bisericii Tăcerii, şi am pus adesea această întrebare: „Cine s-a rugat aici pentru creştinii martiri din Biserica Tăcerii?" Şi răspunsul a fost totdeauna: practic nimeni!

Este o pată pe conştiinţa tuturor creştinilor liberi. Noi, cei din ţările comuniste, suntem fraţii şi surorile voastre în Cristos. Noi cerem Biblii şi materiale pentru evanghelizare de care avem cea mai mare nevoie ca să menţinem viu Cuvântul lui Dumnezeu. Lipsa tragică de Biblii este cea mai mare nevoie a Bisericii din ţările comuniste astăzi.

Poporul meu acceptă să sufere. El înţelege că aceasta este crucea pe care trebuie s-o ducă. Dar el nu înţelege de ce l-au uitat fraţii şi surorile lui din lumea liberă, chiar şi în rugăciune.

De foarte multe ori mă aflu departe de familia mea, vorbind zi şi noapte în favoarea Bisericii Tăcerii, cerând credincioşilor liberi să se roage pentru ea.

Este datoria noastră de creştini, înaintea lui Dumnezeu, să ajutăm familiile nevoiaşe şi suferinde ale unor bărbaţi care sunt închişi din cauza credinţei. Trebuie să-i ajutăm, şi avem posibilitatea să o facem.

Nu voi uita niciodată suferinţele propriei mele familii când am fost arestat. Aceeaşi tragedie este astăzi soarta a numeroase familii creştine.

Cine ar putea dormi liniştit, ştiind care sunt suferinţele îndurate de creştinii de acolo? Cum putem citi Biblia fără să ne doară inima când ne gândim la cei care nu posedă Biblia?

Mesajul pe care vi-1 transmit din partea Bisericii Tăcerii este acesta: „Nu ne uitaţi!" „Rugaţi-vă pentru noi!" „Daţi-ne Biblii ca unelte de lucru, şi le vom folosi pentru cauza lui Cristos!"

Nu pot să uit una din celulele de pe insula Persin. Pe peretele de ciment se putea citi o inscripţie făcută de vreun creştin necunoscut care trăise acolo înaintea mea: „Oare Dumnezeu m-a părăsit?"

Acest strigăt de spaimă reprodus pe un zid de închisoare e strigătul care ajunge la urechile noastre din partea creştinilor Bisericii Tăcerii în ţările situate înapoia Cortinei de Fier. Nu, Dumnezeu nu i-a părăsit, şi nici noi nu trebuie să-i părăsim. Acesta este mesajul pe care ţi-1 transmit din partea lor. Dacă el găseşte un ecou în inima ta, şi dacă poporul meu primeşte Bibliile şi ajutorul de care are atâta nevoie, atunci anii pe care i-am petrecut în închisorile comuniste nu vor fi fost în zadar.

SFÂRŞIT